

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ERGENLERİN ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARININ YARATICILIK
DÜZEYLERİ VE DUYGU DÜZENLEME SÜREÇLERİ ÜZERİNE ETKİSİ**

ÖZGE ERDURAN TEKİN

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER

PROF. DR. AYŞE ESRA ASLAN

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2017

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ERGENLERİN ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARININ YARATICILIK
DÜZEYLERİ VE DUYGU DÜZENLEME SÜREÇLERİ ÜZERİNE ETKİSİ**

ÖZGE ERDURAN TEKİN

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER**

PROF. DR. AYŞE ESRA ASLAN

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2017

3101150028 öğrenci numaralı Özge ERDURAN TEKİN tarafından hazırlanan bu çalışma 06/06/2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Programı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

Prof. Dr. Ayşe Esra ASLAN
(Danışman)
İstanbul Üniversitesi
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

Doç. Dr. S. Armağan KÖSEOĞLU
İstanbul Üniversitesi
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Makbule KALI SOYER
Marmara Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi

ÖNSÖZ

Yüksek lisansa başladığım andan itibaren ve tez süreci boyunca benden desteğini, ilgisini ve tecrübelerini esirgemeyen, her daim yol gösterici olarak beni yüreklendiren, kıymetli zamanını benim çalışmalarına ayırabilen, çalışma azmine hayran kaldığım çok değerli tez danışmanın Prof. Dr. Ayşe Esra ASLAN'a içten teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana emeği olan tüm hocalarıma katkılarından dolayı teşekkür ederim. Tez jüri üyelerim çok kıymetli Doç. Dr. S. Armağan KÖSEOĞLU'na ve Yrd. Doç. Dr. Makbule KALI SOYER'e çok kıymetli öneri ve katkılarından dolayı teşekkür ederim. Veri analizinde öneri ve düzeltmeleriyle katkılarını esirgemeyen saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa OTRAR'a, veri toplama işlemi sırasında benden desteklerini esirgemeyen sevgili meslektaşlarıma teşekkürü borç bilirim.

Hayatımın her döneminde olduğu gibi destekleriyle bana sürekli yanımda olduklarını hissettiren, bana güvenen, bana yol gösteren annem, babam ve kardeşime çok teşekkür ederim.

Üniversite yıllarımın başından beri her daim yanımda olan, yaşam sevinciyle her yorulduğumda beni cesaretlendiren, çalışma azmini örnek aldığım, kararlarıma saygı duyan, sevgisiyle ve özverisiyle her an yanımda olan, bu meşakkatli yolda beni yalnız bırakmayan, hayat arkadaşım, eşim, Arş. Gör. Dr. Çağatay TEKİN'e sonsuz teşekkür ederim.

Özge ERDURAN TEKİN

ÖZET

ERGENLERİN ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARININ YARATICILIK DÜZEYLERİ VE DUYGU DÜZENLEME SÜREÇLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Bu çalışmanın temel amacı, Tekirdağ ilinin Süleymanpaşa ilçesinde lise birinci sınıfa devam eden 13-16 yaş grubu ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının yaratıcılık düzeyleri ve duygu düzenleme süreçleri üzerindeki yordayıcı etkisini incelemektir. Tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilen araştırmanın örneklemini, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 179'u kız, 156'sı erkek olmak üzere 335 ergen oluşturmaktadır. Belirtilen değişkenlerin ölçülmesinde Anne Baba Tutum Ölçeği, Yaratıcılık Ölçeği (Ne Kadar Yaratıcısınız?) ve Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçme araçlarına ek olarak Kişisel Bilgi Formu katılımcılara uygulanmıştır. Verilerin analizinde her bir değişken için öncelikle normallik sınaması yapılmıştır. İki kategorik değişkenin birbirinden bağımsız olup olmadığını test ederken Ki-Kare, bağımsız değişkenlerin iki kategorili olduğu durumlarda Mann Whitney-U, üç kategorili olduğu durumlarda Kruskal Wallis-H Testi, gerekli dönüşüm işlemleri yapıldıktan sonra bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni açıklama oranını belirlemek için regresyon analizi uygulanmıştır.

Araştırma bulgularına göre, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları yaş ve baba çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermezken; cinsiyet, anne baba öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu ve kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ergenlerin yaratıcılık düzeyleri yaş, anne öğrenim düzeyi ve anne çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterirken; cinsiyet, baba öğrenim düzeyi, baba çalışma durumu ve kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ergenlerin duygu düzenlemeleri yaş değişkenine göre dürtü alt boyutunda, cinsiyet değişkenine göre kabul etmeme ve açıklık alt boyutunda, anne baba öğrenim düzeyi ve anne çalışma durumu değişkenine göre dürtü alt boyutunda anlamlı farklılık gösterirken; ergenlerin duygu düzenlemeleri, baba çalışma durumu ve kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermez. Ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları Yaratıcılık Ölçeği puanlarına göre anlamlı farklılık gösterir. Farklılık anne babasını demokratik ve izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nin farkındalık, kabul etmeme ve amaçlar alt boyutlarına göre anlamlı farklılık göstermezken; açıklık, strateji ve dürtü alt boyutlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını demokratik ve izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Yapılan regresyon analizi sonucunda anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar, Yaratıcılık Ölçeği puanlarının %1.2'sini açıklarken, Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği puanlarının %22.7'sini açıklamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Anne baba tutumları, yaratıcılık, duygu düzenleme, ergenlik.

ABSTRACT

THE EFFECTS OF ADOLESCENTS PERCEIVED PARENTAL ATTITUDES ON CREATIVITY LEVELS AND EMOTION REGULATION PROCESSES

Main purpose of this study, investigation of parental attitude perceived by adolescents aged between 13-16 who continue to high school in Süleymanpaşa district of Tekirdağ province, have an predictive effect on creativity levels and emotional regulation processes. The sample of the research conducted in accordance with the screening model is composed of 335 adolescents, 179 girls and 156 boys, selected by purposive sampling method. Parent Attitude Scale and Creativity Scale (How Creative Are You?) and Difficulties in Emotional Regulation Scale were used to measure specified variables. Personal information form also was applied to the participants, normality test was performed for each variable first. In the analysis of the data, Chi-Square when testing whether the two categorical variables are independent of each other, where the independent variables are in two categories Mann Whitney-U, where those are in three categories Kruskal Wallis-H Test and regression analysis was performed to determine the dependent variable disclosure ratio of the independent variable after the necessary conversion processes were performed.

According to research finding, while parental attitudes perceived by adolescents do not show any significant difference according to age and father working status; gender, parental education level, mother working status and sibling numbers. While the creativity levels of adolescents showed significant differences according to age, mother education level and mother working status; gender, father's education level, father's working status and sibling number. The emotional regulation of the adolescents showed a significant difference in the impulse subscale according to age variable, in the openness and disagreement subscale according to gender variable, in the subscale of impulsiveness according to the parents' education level and mother's working status variable, while the adolescents had significant differences according to emotional regulation, father's working status and number of siblings, it does not vary. Parent attitudes perceived by adolescents differ significantly according to Creativity Scale scores. The difference is in favor of adolescents who perceive their parents as democratic and permissive tolerant. Parent attitudes perceived by the adolescents were not significantly different according to the subscales of awareness, disagreement and goals subscale scores of Emotional Difficulties Scale; there is a significant difference is in favor of adolescents who perceive their parents as democratic and permissive tolerant. As a result of regression analysis, the scores obtained from the subscales of Parental Attitude Scale explains 1.2% of the Creativity Scale scores and 22.7% of the scores of Difficulties in Emotional Regulation Scale.

Key Words: Parental attitude, creativity, emotion regulation, adolescent.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ.....	viii
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. AMAÇ VE ALT AMAÇLAR.....	6
1.3. ÖNEM	7
1.4. SAYILTILAR	8
1.5. SINIRLILIKLAR.....	9
1.6. TANIMLAR.....	9
BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE / ALANYAZIN VE İLGİLİ	
ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. ANNE BABA TUTUMLARI VE ÇOCUK GELİŞİMİ	10
2.2. ANNE BABA TUTUMLARININ SINIFLANDIRILMASI	11
2.3. DEMOKRATİK ANNE BABA TUTUMU.....	13
2.4. OTORİTER ANNE BABA TUTUMU.....	14
2.5. İZİN VERİCİ HOŞGÖRÜLÜ ANNE BABA TUTUMU.....	15
2.6. İZİN VERİCİ İHMALKÂR ANNE BABA TUTUMU.....	16
2.7. YARATICILIK TANIMI.....	17
2.8. YARATICILIK İLE İLGİLİ KURAMLAR	19
2.8.1. Psikanalitik Kuram.....	19
2.8.2. İnsancıl (Hümanistik) Kuram	20
2.8.3. Faktöriyalist (Karmaşık) Kuram	20
2.8.4. Bilişsel Kuram	21
2.8.5. Gestalt Kuramı	21
2.8.6. Çağrışım Kuramı.....	22
2.8.7. Algısal Kuram.....	23

2.8.8. Çevresel Kuram	23
2.9. YARATICILIK VE AİLE İLİŞKİSİ.....	23
2.10. DUYGU DÜZENLEME KAVRAMI.....	25
2.11. DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ	27
2.12. DUYGU DÜZENLEME STRATEJİLERİ	28
2.13. ERGENLİK DÖNEMİNDE DUYGU DÜZENLEME.....	30
2.14. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	31
2.14.1. Anne Baba Tutumları ve Yaratıcılık ile İlgili Yurt İçinde ve Dışında Yapılan Çalışmalar	31
2.14.2. Anne Baba Tutumları ve Duygu Düzenleme ile İlgili Yurt İçinde ve Dışında Yapılan Çalışmalar	35
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	39
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	39
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	39
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	40
3.3.1. Anne Baba Tutum Ölçeği	40
3.3.2. Yaratıcılık Ölçeği (Ne Kadar Yaratıcısınız?)	42
3.3.3. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği	43
3.3.4. Kişisel Bilgi Formu.....	44
3.4. UYGULAMA.....	44
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	45
BÖLÜM IV: BULGULAR	46
4.1. BAZI SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERİN YÜZDE FREKANS HESAPLAMALARI	46
4.2. ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİNDEN ÖLÇÜM ALINMASI.....	50
4.3. ARAŞTIRMA SORULARININ TEST EDİLMESİNE İLİŞKİN BULGULAR	51
4.3.1. Anne Baba Tutum Ölçeği İçin Yapılan Analizler.....	51
4.3.2. Yaratıcılık Ölçeği İçin Yapılan Analizler	57
4.3.3. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ) Alt Boyutları İçin Yapılan Analizler.....	66
4.3.4. Anne Baba Tutum Ölçeği, Yaratıcılık Ölçeği ve Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Puanları Arasında Yapılan Analizler.....	95

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	107
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	107
5.1.1. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	107
5.1.1.1. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Yaş Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	107
5.1.1.2. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	108
5.1.1.3. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Anne Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	110
5.1.1.4. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Anne Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	112
5.1.1.5. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarını Kardeş Sayısı Değişkenine Göre İlişkin Sonuçlar.....	113
5.1.2. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	114
5.1.2.1. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	115
5.1.2.2. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	116
5.1.2.3. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Anne Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	118
5.1.2.4. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Anne Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	119
5.1.2.5. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	120
5.1.3. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar.....	121

5.1.3.1. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Yaş Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar	121
5.1.3.2. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar	122
5.1.3.3. Ergenlerin Duygu Düzenleme Süreçlerinin Anne Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar	123
5.1.3.4. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Anne Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar	125
5.1.3.5. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar	126
5.1.4. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının ve Yaratıcılık Düzeylerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar	126
5.1.5. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının ve Duygu Düzenleme Süreçlerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar	127
5.1.6. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Yaratıcılık Düzeylerini ve Duygu Düzenleme Süreçlerini Yordamasına İlişkin Sonuçlar	128
5.2. ÖNERİLER	130
KAYNAKLAR	134
EKLER.....	152
ÖZGEÇMİŞ.....	159

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1:	Yaş Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	46
Tablo 4.2:	Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 4.3:	Anne Öğrenim Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 4.4:	Baba Öğrenim Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	47
Tablo 4.5:	Anne Çalışma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	48
Tablo 4.6:	Baba Çalışma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	48
Tablo 4.7:	Kardeş Sayısına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	48
Tablo 4.8:	Anne Baba Tutum Ölçeğinin Alt Boyutları İçin Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri	48
Tablo 4.9:	Yaratıcılık Ölçeği Puanları İçin Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri	49
Tablo 4.10:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeğinin Alt Boyut Puanları İçin Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri	49
Tablo 4.11:	Anne Baba Tutum Ölçeği Kabul/İlgi Alt Boyutundan Ortancanın Üstünde ve Altında Alınan Puanların Frekans ve Yüzdeler Değerleri	50
Tablo 4.12:	Anne Baba Tutum Ölçeği Denetleme Alt Boyutundan Ortancanın Üstünde ve Altında Alınan Puanların Frekans ve Yüzdeler Değerleri	50
Tablo 4.13:	Anne Baba Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına Göre Ortancanın Üstünde ve Altında Alınan Puanların Frekans ve Yüzdeler Değerleri.....	50
Tablo 4.14:	Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Frekans ve Yüzdeler Değerleri	51
Tablo 4.15:	Anne Baba Tutum Grupları/Yaş Ki-Kare Testi Sonuçları	52
Tablo 4.16:	Anne Baba Tutum Grupları/Cinsiyet Ki-Kare Testi Sonuçları	52
Tablo 4.17:	Anne Baba Tutum/Anne Öğrenim Düzeyi Ki-Kare Testi Sonuçları.....	53
Tablo 4.18:	Anne Baba Tutum/Baba Öğrenim Düzeyi Ki-Kare Testi Sonuçları.....	54
Tablo 4.19:	Anne Baba Tutum/Anne Çalışma Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.20:	Anne Baba Tutum/Baba Çalışma Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları.....	56

Tablo 4.21:	Anne Baba Tutum/Kardeş Sayısı Ki-Kare Testi Sonuçları.....	56
Tablo 4.22:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkeni İçin Normallik Sınaması	57
Tablo 4.23:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	58
Tablo 4.24:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	58
Tablo 4.25:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları	58
Tablo 4.26:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkeni İçin Normallik Sınaması	59
Tablo 4.27:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	59
Tablo 4.28:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	59
Tablo 4.29:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Normallik Sınaması.....	60
Tablo 4.30:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Çarpıklık Basıklık Değerleri	60
Tablo 4.31:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını İçin Uygulanan Kruskal Wallis H testi Sonuçları	60
Tablo 4.32:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.33:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Normallik Sınaması.....	62
Tablo 4.34:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	62
Tablo 4.35:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	62
Tablo 4.36:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Normallik Sınaması.....	63
Tablo 4.37:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	63
Tablo 4.38:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	63

Tablo 4.39:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	64
Tablo 4.40:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkeni İçin Normallik Sınaması.....	64
Tablo 4.41:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	65
Tablo 4.42:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	65
Tablo 4.43:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Normallik Sınaması.....	65
Tablo 4.44:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	66
Tablo 4.45:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	66
Tablo 4.46:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanların Yaş Değişkeni İçin Normallik Sınaması.....	67
Tablo 4.47:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	68
Tablo 4.48:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	68
Tablo 4.49:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	69
Tablo 4.50:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	69
Tablo 4.51:	Duygu Düzenlemedeki Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	69
Tablo 4.52:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	70
Tablo 4.53:	Dürtü Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Testi Sonuçları.....	70
Tablo 4.54:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	71

Tablo 4.55:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkeni İçin Normallik Sınaması	71
Tablo 4.56:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	72
Tablo 4.57:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	72
Tablo 4.58:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	73
Tablo 4.59:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann-Whitney-U Testi Sonuçları	73
Tablo 4.60:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	74
Tablo 4.61:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	74
Tablo 4.62:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	74
Tablo 4.63:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Normallik Sınaması	75
Tablo 4.64:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	76
Tablo 4.65:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	76
Tablo 4.66:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	77
Tablo 4.67:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	77

Tablo 4.68:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	77
Tablo 4.69:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	78
Tablo 4.70:	Dürtü Alt Boyutundan Alınan Puanların Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	78
Tablo 4.71:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	79
Tablo 4.72:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Normallik Sınaması.....	79
Tablo 4.73:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	80
Tablo 4.74:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	81
Tablo 4.75:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	81
Tablo 4.76:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	81
Tablo 4.77:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	82
Tablo 4.78:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	82
Tablo 4.79:	Dürtü Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	83

Tablo 4.80:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	83
Tablo 4.81:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Normallik Sınaması	84
Tablo 4.82:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	85
Tablo 4.83:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	85
Tablo 4.84:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	86
Tablo 4.85:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	86
Tablo 4.86:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	86
Tablo 4.87:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	87
Tablo 4.88:	Dürtü Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	87
Tablo 4.89:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	88
Tablo 4.90:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkeni İçin Normallik Sınaması.....	88
Tablo 4.91:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	89
Tablo 4.92:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	89

Tablo 4.93:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	90
Tablo 4.94:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	90
Tablo 4.95:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	90
Tablo 4.96:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	91
Tablo 4.97:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	91
Tablo 4.98:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Normallik Sınaması	92
Tablo 4.99:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	93
Tablo 4.100:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	93
Tablo 4.101:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	94
Tablo 4.102:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	94
Tablo 4.103:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	94
Tablo 4.104:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	95

Tablo 4.105:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	95
Tablo 4.106:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Baba Tutum Grupları İçin Normallik Sınaması.....	96
Tablo 4.107:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Baba Tutum Grupları İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	96
Tablo 4.108:	Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Yaratıcılık Ölçeği Puanlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	96
Tablo 4.109:	Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Baba Tutum Gruplarından Hangisi ile Anlamlı Düzeyde Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	97
Tablo 4.110:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Grupları İçin Normallik Sınaması.....	98
Tablo 4.111:	Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Grupları İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	99
Tablo 4.112:	Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Farkındalık Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	99
Tablo 4.113:	Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Açıklık Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	100
Tablo 4.114:	Açıklık Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Gruplarından Hangisi ile Anlamlı Düzeyde Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	100
Tablo 4.115:	Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Kabul Etmeme Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	101
Tablo 4.116:	Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Strateji Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	101
Tablo 4.117:	Strateji Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Gruplarından Hangisi ile Anlamlı Düzeyde Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	102
Tablo 4.118:	Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Dürtü Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	102
Tablo 4.119:	Dürtü Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Gruplarından Hangisi ile Anlamlı Düzeyde Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları.....	103

Tablo 4.120: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Amaçlar Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	104
Tablo 4.121: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Puanlarının ve Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Dönüşümlü Halinin Normallik Sınaması	104
Tablo 4.122: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Puanlarının ve Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Dönüşümlü Halinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	105
Tablo 4.123: Yaratıcılık Ölçeği Üzerindeki Bağımsız Değişkenlerin Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Analizi.....	105
Tablo 4.124: Duygu Düzenleme Ölçeği Üzerindeki Bağımsız Değişkenlerin Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Analizi.....	106

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Ergenlik, erinlikle başlayan ve yetişkinliğe kadar süren çocuklukla yetişkinlik arasında bir geçiş dönemidir. Yaşadığı bu değişim sürecine uyum sağlamaya çalışan ergen ailesiyle yeni ilişkiler kurmaya çalışırken, aynı zamanda özerkliğini de kazanmaya çalışır. Bu geçiş sürecinde ergenlerin anne babalarıyla iletişimlerinin zayıf olması onlarda olumsuz duygular yaşamalarına neden olurken, istenen durum ergenin ailesiyle orta düzeyde bağlılık geliştirmesidir.

Ergenlik diğer bir deyişle gelecek, dönemler için çeşitli hazırlıkların yapıldığı bir büyüme ve gelişme dönemidir (Steinberg, 2007). Bedensel ve hormonal değişikliklere sıklıkla duygusal değişimlerin de eşlik ettiği bu dönem, çocukluk döneminin sona ermesiyle beraber yetişkinlik ve gerçek yaşam sorumluluklarıyla tanışıldığı bir dönemdir (Geçtan, 1988). Ergen sürekli gelgitler yaşar. Bu dönemde yalnız kalmak ergenlerin hoşuna giderken, aynı zamanda akran desteğine de ihtiyaç duyarlar ve bir gruba ait olmak isterler. Bu süreçte onlara destek olmak isteyen anne babalarının davranışları doğru olsa bile ergenler çoğu zaman bunu benimsemezler, fakat aynı zamanda ebeveyninin duygusal desteğine ihtiyaç duymaya da devam ederler. Ergenlik döneminde bu ve benzeri durumlar arasında çok fazla ikilem yaşanır. Ergenlik döneminin bütününe bakıldığında arkadaş ilişkilerinin önemi ergen için giderek artarken aile ile olan ilişkilerinin önemi giderek azalmakta ve aile ile yaşanan çatışmalar artmaktadır (Aydın, 2005; Yavuzer, 2005). Bu noktada anne baba tutumlarının ergenin bu geçiş sürecine olan yaklaşımını belirleme açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Literatüre bakıldığında pek çok araştırmacı, çevrenin birey üzerindeki etkilerini tartışırken aile içi ilişkilerin çocuğun kişilik özelliklerinin belirlenmesinde büyük önem taşıdığına inanmış ve özellikle aile üzerinde durmuştur. Yapılan araştırmalar aile içindeki ilişkilerin, anne baba tutumlarının, çocuk yetiştirme yöntemlerinin, anne babaların seçtikleri ödül ve cezaların, çocuklarıyla kurdukları ikili ilişkilerin çocukların farklı kişilikler geliştirmesine neden olduğunu; çocukların kendilerine duydukları güveni, umut etme ve iyimserlik düzeylerini etkilediğini ortaya koymaktadır (Yavuzer, 2004; Heaven ve Ciarrochi, 2008; Yörükoğlu, 1998;

Baumrind, 1971; Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch, 1991; Runco ve Diane, 2002; Jimenez-Barbero, Ruiz-Hernandez, Llor-Esteban ve Waschler, 2016; Sari Cenk ve Demir, 2016).

Aynı toplum içerisinde yaşamalarına rağmen pek çok çocuk birbirinden farklı tutum ve davranışlar sergilemektedir. Bunun nedenlerinden birinin de farklı anne baba tutumlarına sahip olan ailelerde yetişmiş olmaları olduğu düşünülebilir. Tutum, kişilerin belli bir gruba, nesneye, insana, olaya karşı pozitif ya da negatif düşünmesine ve hissetmesine neden olan çokça kalıcı bir eğilimdir (Freedman, Sears ve Carlsmith, 1989). Anne babaların çocuklarına karşı vermiş olduğu tüm tepkiler anne baba tutumlarını oluştururken, aynı zamanda bu tepkiler anne babanın sahip olduğu gizil yönleri de ortaya çıkarır (Kağıtçıbaşı, 1999).

Çalışma kapsamında anne baba tutumları ile ilişkili olabileceği varsayılan ilk değişken yaratıcılıktır. Literatür incelendiğinde yaratıcılık üzerine çok fazla tanım yapılmış olduğu görülmektedir. Torrance'a (1968) göre yaratıcılık, insanın herhangi bir problemle karşılaştığında, çözümü için yeni bir ürün ortaya koyabilmesidir. Aslan'a (2001) göre yaratıcılık, kendi içinde bir problem çözme sürecini barındıran, yeni bir ürün ya da fikir ortaya çıkmasını sağlayan, kişinin sahip olduğu zihinsel kapasiteyi ve becerilerini üretmek amacıyla kullandığı bir kabiliyettir. Çocuğa verilen eğitimin ilk basamağı olan anne babalar, çocuklarının yaratıcılıklarını çok farklı yönlerde etkileyebilirler; çünkü bireyler bastırılmadığında veya spontan olmaya yönlendirildiklerinde yaratıcılık ışığı ortaya çıkabilir ve yaratıcılık eğitimle geliştirilebilir (Dökmen, 2000; Greenspan, Solomon& Gardner, 2004). Anne babanın öğrenim düzeyinin de çocuğun yaratıcılığının gelişmesinde önemli olabileceği düşünülerek yapılan bazı çalışmalar sonucunda, anne baba öğrenim düzeyi ve çocuğun yaratıcılık düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunurken (Öztunç, 1999; Heinla, 2006; Gürhan, 2017), bazı çalışmalar sonucunda anne baba öğrenim düzeyi ve çocuğun yaratıcılık düzeyi arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır (Mehrota& Sawyers, 1989; Akıllı, 2012).

Yaratıcılık ve anne baba tutumları arasındaki ilişkiyi konu alan çalışmaların çoğunda, bu çalışmanın sonuçlarına benzer sonuçlar elde edilmiştir. Anne baba tutumları ve yaratıcılık arasındaki ilişki incelendiğinde ailelerin çocuklarına karşı kızgın davranışlar sergilememelerinin, çocuklarının yaratıcı fikirlerine değer

vermelerinin, çocuklarının çalışmalarını muhafaza etmelerinin, çocuklarına karşı olumlu duygulara sahip olmalarının ve bunu ifade edebilmelerinin çocukların yaratıcı kaynaklarını daha iyi kullanmalarına yardımcı olup, zihinsel gelişimlerini ve akıl sağlığını olumlu yönde etkilediği; reddedici davranışlar sergilemenin, çocuğun üzerinde baskı oluşturmanın ve aşırı koruyucu olmanın çocuğun yaratıcı eğilimlerini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür (Kerr & Chopp, 1999; Denham, Renwick ve Hott, 1991 ; Pala ,1999 ; Davaslıgil, 1994 ; Kemple ve Nissenberg, 2000; Chan, 2005; Lim ve Smith, 2008; Fearon, Copeland ve Saxon, 2013; Uji, Sakamota, Adachi ve Kitamura, 2014; Ren, Yijuan ve Jinghuan, 2017).

Yapılan araştırmalar yaratıcılığın dördüncü sınıfta önemli bir düşünüş yaşadığını, bu düşünüşün altıncı ve yedinci sınıfta da devam ettiğini, bunun eğitim ortamından ve konformist (herkes gibi olma, başkalarından farklı davranmama) olunması için yapılan toplumsal baskılardan, sınıf seviyesi ilerledikçe hayalci düşüncelerden çok gerçekçi düşüncelere yönelmesinden ve geleneksel eğitim anlayışına uyum gösterilmesinden kaynaklandığını vurgulamıştır (Torrance, 1962; Öncü, 2003; Sak ve Maker, 2006). Amerikan Ulusal Beyin Sağlığı Enstitüsü yapmış olduğu çalışmada, on bir yaş civarında kullanılmayan beyin hücrelerinin kaybolup öldüğü, aktif kullanılanların ise güçlenip beynin verimliliğini arttırdığı ve geliştiği sonucuna ulaşmıştır. Bu da bize ergenlerin beyinlerinin gelişmeye devam ettiğini ve çeşitli faktörlerden etkilenmesine rağmen yaratıcılığa açık olduğunu göstermektedir (Daniels and Daniel, 2015).

Anne baba tutumları ile ilişkili olabileceği varsayılan diğer bir değişken de duygu düzenlemedir. Koole'a (2010) göre duygu düzenleme; olumlu ve olumsuz duyguları da içerin tüm duyguların düzenlenmesidir. Başka bir deyişle duygu düzenleme, yaşantılara daha dayanıklı olabilme ve esnek duygularla çeşitli yanıtlar verebilme, gerektiğinde duygusal tepkilerini erteleyebilmedir (Cole, Michel ve Teti, 1994).

Gross'a göre (1998) göre duygu düzenleme, bu duyguları nasıl ifade ettiğimizden ve bu duygulardan nasıl etkilendiğimize kadar geniş bir yelpazeden oluşur. Duygu düzenlemenin nihai amacı ise duygusal tepkilerin değişmesidir. Bireylerin, farklı ortamlarda farklı duygular hissetmeleri yaşamın doğal bir sonucudur. Ancak günlük yaşama uyum sağlayacak bir şekilde devam edebilmek için

ve çevreyle olan ilişkilerde problem yaşamamak için duyguların kontrol altında tutulması önemlidir (Türküler Aka, 2011).

Duygu düzenleme; duygunun farkında olmak, bu duyguyu ne zaman hissettiğinin farkında olmak, bu duyguyu nasıl hissettiğinin farkında olmak ve bu duyguyu nasıl ifade ettiğinin farkında olmaktır. Duygularını düzenlemekte sorun yaşayan bireyler hem fizyolojik hem de psikolojik sorunlar yaşarlar (Gross, 1998). Gross ve Thompson, duygu düzenleme stratejilerinin bir sorunla baş etmek için etkili olduğunu belirtmişlerdir. Duygu düzenlemede en yaygın kullanılan model ise Gross ve Thompson (2007) tarafından oluşturulmuş olan süreç yönelimli modeldir. Bu modelde düzenleyici süreçlerin beş kategorisine işaret edilmektedir. Davranışsal kuram açısından bakıldığında, bu beş kategori hem öncül-odaklı hem de durumsal-tepkisel odaklı süreçleri içermektedir. Gross ve Thompson tarafından tasarlanmış olan bu model, birçok uygulama ve tedavi yöntemlerini önerir. Bu beş kategoride yer alan duygusal düzenleme stratejilerini kullanan çocukların ve ergenlerin daha iyi durumda olduklarına dair kayda değer oranda kanıt vardır. Bu nedenle bu beş kategorinin her birindeki becerilerin çocuklara ve ergenlere öğretilmesinin yararlı olacağı öngörülmüştür (Gross ve Thompson, 2007).

İnsanların duygularını düzenleme becerileri çocukluktan ergenliğe doğru değişir. Ergenler, daha küçük yaştaki çocuklara kıyasla psikolojik olarak daha karmaşık inançlar ağı oluştururlar (Thompson, 1991). Ergenlik dönemi, duygu düzenleme bağlantılarını keşfetmek için fırsat yaratan bir dönem olmasına rağmen, anne babaların duyguları sosyalize etmeleri üzerine yapılan çalışmalar öncelikle çocukluk dönemine odaklanmıştır ve bu nedenle bu kavramın ergenlik dönemindeki hali hakkında çok az bilgi mevcuttur (Sarıtış, 2012).

Ergenlik döneminde yaşanan ruhsal değişimlerin, duygu düzenleme sürecinde arkadaşlara olan güveni arttırdığı ve anne babalara olan güveni azalttığı bilinmektedir. Bu dönemde duygusal ve davranışsal bağımsızlığı kazanmaya başlamak, ergenlerin aileleri ile daha çatışmalı ve duygusal olarak daha mesafeli ilişkiler geliştirmesine neden olur (Steinberg & Morris, 2001). Farklı anne baba tutumları, farklı duygu düzenleme şekillerini yansıtacağından, ergenin oluşturduğu duygu düzenleme şeklide büyük oranda bundan etkilenecektir. Kendi duygularını tanıyan ve kabul eden anne babalar, ergenlerin duyguları ile başa çıkmak için

kendilerini bir kaynak olarak görüp onlara ulaşmak konusunda rahat hissedecekleri bir ortam yaratabilirler (Sarıtaş, 2012).

Ergenler zihinsel ve hormonal gelişimlerinden dolayı bu dönemde umutsuzluk, ilk aşk, kayıp gibi belirli duyguları deneyimlerler (Steinberg & Silk, 2002). Anne babaların bu süreçteki duygusal desteği ve yönlendirmesi ergen için önemlidir (Criss ve diğerleri, 2016). Fakat artan bağımsızlık istekleri nedeniyle; anne babalar, çocukları kendilerine ulaşmak ve onlarla duygusal meseleleri tartışmak konusunda rahat olmadıkları sürece, çocuklarının duygusal dünyası hakkında çok daha az bilgi sahibi olurlar. Ergen duygusal dünyanın karmaşık ve değişken yapısından yetişkinlere göre çok daha fazla etkilenir. Duygusal olarak yoğunluk yaşamaya neden olan etkenleri tanıma, adlandırma ve değerlendirme aşamasında net bir fikir sahibi olmadıkları için anne babalarının duygusal koçluğuna ihtiyaç duyarlar (Gottman ve ark., 1996).

Yapılan çalışmalar anne babalarıyla sağlıklı ve doyurucu ilişkileri olan ergenlerin aile dışındaki bireylerle ve arkadaşlarıyla da istenen yönde ilişkiler geliştirdiğini göstermiştir (Steinberg, 2007). Ergenin kendi kişisel duygu yapısını tanıması, kendini anlamasına çok önemli katkı sağlar (Thompson, 1991). Araştırmalar, anne babaların çocuklarının duygularına verdikleri duygusal tepkilerin, sergiledikleri demokratik, otoriter ve izin verici anne baba tutumlarının onların sonraki farkındalığını etkileyeceğini ve duygusal uyarılmalarını düzenleyeceğini göstermektedir (Schultz, Izard, Ackerman & Youngstrom, 2001; McDowell ve arkadaşları, 2002; Eisenberg ve arkadaşları, 2005; Feng ve diğerleri, 2009; Manzeske ve Stright, 2009; Kurbet, 2010; Walton ve Flouri, 2010; Yap, Schwartz, Byrne, Simmons ve Allen, 2010; Jabeen, Anis-ul-Haque ve Naveed Riaz, 2013).

Çocuklarının duygularını kabul eden, onların duygularını ifade etmelerine izin veren ortamlarda büyümelerini sağlayan anne babalar, duygu gelişimine önemli katkıda bulunur (Dunn & Brown, 1994). Calkins ve arkadaşları (2007) yaptıkları çalışmalarda erken dönemde ebeveyn ve çocuk ilişkisinin kalitesi ve bağlama biçimlerinin olumlu gelişmesinde bebeğin gösterdiği duygulara esnek yaklaşımların, güçlü bir bağlanmanın gelişeceği ortamı yaratmanın ve ilerleyen süreçlerle beraber yaşanan duygular hakkında açık bir iletişim kurmanın çocukların duygu düzenlemesine önemli katkısı olduğunu vurgulamışlardır. Tüm bunlarda anne

babaların çocuklarının duygu düzenlemelerine etki ediyor olabileceklerinin göstergesidir.

Literatür incelendiğinde ülkemizde duygu düzenleme üzerine yapılan ilk çalışma 2006 yılında yapılmış ve o tarihten bu yana anne baba tutumları, erken dönem şemalar, çocuk yetiştirme davranışları, duygusal erişilebilirlik, anne sosyalizasyonu, çeşitli psikolojik rahatsızlıklar ve duygu düzenleme ilişkisinin incelendiği çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir (Altan, 2006; Türküler Aka, 2011; Sarıtaş, 2012; Gökçe, 2013; Yüksel, 2014; Sapmaz, 2014; Aktan, 2016). Duygu düzenleme üzerine yapılan çok daha fazla çalışma olmasına rağmen konu ile ilişkili olabileceği düşünülenler seçilmiş ve ilgili araştırmalar bölümünde tartışılmıştır.

Çalışmada hedeflenen anne baba tutumlarının ergenlik dönemi gibi hassas bir geçiş dönemindeki olası etkilerini görebilmek, anne baba tutumlarının ergenlerin yaratıcılıklarını ne denli etkilediğini fark edip, ergenlerin yaratıcılıklarını geliştirme konusunda aileye düşen görevler ilgili aileleri bilgilendirebilmektir. Diğer bir hedef ise anne baba tutumlarının ergenlik gibi hassas bir dönemde duygu düzenleme süreçlerine olan etkisini görebilmek ve ergenlerin duygu düzenlemelerinde aileye görevler hakkında aileleri bilgilendirebilmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın ilk basamağında ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının, yaratıcılık düzeylerinin ve duygu düzenleme süreçlerinin demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığı incelenmiştir. İkinci basamağında ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının onların yaratıcılık düzeylerini ve duygu düzenleme süreçlerini nasıl etkilediği incelenmiştir. Üçüncü basamağında ise elde edilen bulgular tartışılarak anne babalara, psikolojik danışmanlara, psikologlara, eğitimcilere ve diğer araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

1.2. AMAÇ VE ALT AMAÇLAR

Bu araştırmada, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının yaratıcılık düzeyleri ve duygu düzenleme süreçlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yanıt aranan sorular şunlardır:

1. Ergenlerin demografik özelliklerine göre (yaş, cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu, kardeş sayısı) algılanan anne baba tutumları farklılaşmakta mıdır?
2. Ergenlerin demografik özelliklerine göre (yaş, cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu, kardeş sayısı) yaratıcılık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
3. Ergenlerin demografik özelliklerine göre (yaş, cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu, kardeş sayısı) duygu düzenleme süreçleri farklılaşmakta mıdır?
4. Ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarına göre yaratıcılık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
5. Ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarına göre duygu düzenleme süreçleri farklılaşmakta mıdır?
6. Ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının yaratıcılık düzeyleri ve duygu düzenleme süreçleri üzerinde yordayıcı etkisi var mıdır?

1.3. ÖNEM

Aile içindeki ilişkiler ve ailelerin çocuk yetiştirmede kullanmış olduğu tutumlar farklılık göstermektedir. Buna bağlı olarak da literatürde birden fazla anne baba tutumu yer almaktadır. Çocuklarla ve ergenlerle yapılan çalışmalar ise, anne baba tutumlarının ve aile ilişkilerinin çocukların gelişimlerinin pek çok alanına etki ettiğini göstermiştir. Baskının, aşırı kontrolün hâkim olduğu, sevgiden uzak aile yapılarından çocuklar olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu tarz tutumları benimseyen ailelerin çocuklarının duygularını ifade etmekte zorlandığını ve psikolojik rahatsızlıklara daha meyilli olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Demokratik olan ailelerde ise çocukların da söz söyleme hakkı vardır. Bu ailelerde çocuklar duygularını ifade etmeleri, yeni fikirler üretmeleri için desteklenir. Böylece çocukların gelişim alanları desteklenmiş olur.

Çalışmada anne baba tutumlarının ilişkilendirildiği ilk kavram yaratıcılık olmuştur. Anne baba tutumlarının erken çocukluk dönemlerinde yaratıcılık üzerine etkisinin incelendiği oldukça fazla çalışma mevcuttur. Fakat ergenlik döneminde yaratıcılığın gelişimini ve aile tutumlarının yaratıcılık üzerine etkisini ele alan çalışmalara literatürümüzde çok daha az rastlanmıştır. Yurt dışı literatürde ise

ergenlik döneminde yaratıcılığın belirli bir yaş dönemi için kısmen negatif bir ivme kazandığı ama genel olarak yüksek olduğu yönünde çalışmalar mevcuttur. Tüm bu çalışmalara bakıldığında anne baba tutumlarının yaratıcılık üzerine olan etkisinin okul öncesi dönemde ağırlıklı olarak incelendiği ve ergenlik döneminin kısmen ihmal edildiği görülmüştür. Aynı zamanda yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçların birbirinden farklılık göstermesi de yeni bir çalışma yapma konusunda merak uyandırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında çalışma sonuçlarının ülkemizdeki ergenlerin yaratıcılık düzeylerini tanıma açısından literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anne baba tutumları ile ilişkilendirilen ikinci kavram ise duygu düzenleme olmuştur. Anne babaların çocuklarına gelişimleri esnasında rol model oldukları bilinmektedir. Demokratik ailelerde çocukların söz hakkı olması, kuralların birlikte belirlenmesi, duyguların ifade edilmesine izin verilmesi ve benzeri durumlar çocukların duygularını tanımasına ve kontrol edebilmesine olanak tanımaktadır. Her açıdan çocuklarına örnek olan anne babaların duygularını kontrol edebilmeleri ve duygu düzenlemede daha az güçlük yaşamaları da çocuklarına örnek teşkil edecektir. Literatüre bakıldığında ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının duygu düzenlemeleri üzerine etkisini inceleyen çalışmaların da az olduğu görülmektedir ve çalışmanın bu açıdan önemli olduğu düşünülmektedir. İlaveten duyguların fark edilmesi ve ilişkiler kapsamında duygu düzenleme ergenin sosyal gelişim sürecinin parçası olduğu için önemlidir. Bu döneme psikolojik destek hizmeti veren bir grup olarak psikolojik danışmanların, psikologların ve akademisyenlerin bu konudan elde edilecek verilere ihtiyacı olacaktır.

1.4. SAYILTILAR

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir:

1. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrenciler “Anne Baba Tutum Ölçeği”, “Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği” ve “Yaratıcılık Ölçeği” ni içtenlikle yanıtlamışlardır.
2. Araştırma kapsamında kullanılan ölçekler yaş grupları için uygun, geçerli ve güvenilirlerdir.
3. Evren, örnekleme temsil etmektedir.

4. Verilerin çözümlenmesi amacıyla kullanılan istatistiksel yöntemler, çalışmanın amacına uygundur.

1.5. SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırma, Tekirdağ ili Süleymanpaşa ilçesinde yer alan, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet liselerinde, 2016-2017 eğitim öğretim yılında, dokuzuncu sınıfta öğrenim gören ve bu çalışmaya katılarak soruları doğru bir şekilde yanıtladıkları varsayılan ergenlerle sınırlıdır.
2. Araştırmada, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları "Anne Baba Tutum Ölçeği"nin, yaratıcılık düzeyleri "Yaratıcılık Ölçeği"nin, duygu düzenleme süreçleri "Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği"nin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

1.6. TANIMLAR

Ergenlik: Kimlik ve kişilikte yeniden yapılandırmanın yaşandığı; hormonal, cinsel, duygusal, sosyal, zihinsel değişme ve gelişmelere açık olan, buluşla başlayan ve bedence büyümenin sona ermesiyle devam eden, psikolojik ve kültürel alanlarda yoğun gelişim ödevlerine geçişin yapıldığı dönemdir (Kulaksızoğlu, 2011).

Anne Baba Tutumları: Anne ve babaların çocuğun psikolojik, sosyal ve kişilik gelişimini etkileyecek şekilde belli bir nesne, birey veya ortama farklı tepkilerde bulunmasıdır (Yavuzer, 2004).

Yaratıcılık: Kişinin sahip olduğu bilgi ve tecrübelerden yararlanarak, var olanı değiştirebilmesi ya da yeni fikir veya ürünler ortaya koyabilmesini sağlayan düşünme yeteneğidir (Yenilmez ve Yolcu, 2007).

Duygu Düzenleme: Bireylerin hangi duygulara sahip olacaklarını, bu duygulara ne zaman sahip olacaklarını, bu duyguları nasıl deneyimleyeceklerini ve ifade edeceklerini etkilemiş oldukları süreçlerdir (Gross, 1998).

Duygu Düzenleme Güçlüğü: Duyguların fark edilememesi, anlaşılabilmesi, kabul edilememesi; duygu düzenlemek için uygun stratejilerin kullanılamaması, dürtülerin kontrol edilememesi ve amaç odaklı davranışın gerçekleştirilememesidir (Gratz ve Roemer, 2004).

BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE / ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. ANNE BABA TUTUMLARI VE ÇOCUK GELİŞİMİ

Çocuk yetiştirme tutumu, çocuğa yöneltilen tutumların, davranışların ve beklentilerin bir bütünü olarak tanımlanmaktadır (Darling ve Steinberg, 1993). Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilemiş oldukları tutum ve davranışları, onların çocuklarıyla olan ilişkilerinin temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda ebeveynler tutum ve davranışlarıyla çocuklarına rol model olmakta ve çocuklarda ebeveynlerinin davranışlarıyla özdeşim kurmaktadır (Durmuş, 2006).

Çocuğun doğum anından itibaren öğrenmeye başladığı ilk ortam aile ortamıdır. Yine çocuk eğitiminde ilk çocukluk yıllarının önemi düşünüldüğünde ailenin çocuğun eğitiminde ne kadar önemli bir pay sahibi olduğu ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırma sonuçları da farklı aile yapıları ve farklı anne baba tutumlarının çocukları büyük oranda etkilediğini ortaya koymaktadır. Örneğin, Parker yaptığı araştırmalarda baskıcı, otoriter ve sevgiden yoksun ailelerde büyüyen çocukların bunlardan olumsuz olarak etkilendiği sonucuna ulaşmıştır (Akt. Ekşi, 1990).

Aile içindeki bireylerin birbirleriyle olan etkileşimi çocuğun aile içinde var olan yerini belirler. Çünkü çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edindiği yer ailedir. Çocuğun hayatının ilk yıllarındaki öğrenmeleri, hayatının diğer yıllarındaki karşılaştığı insanlarla iletişiminin nasıl olacağını belirler (Kulaksızoğlu, 2011). Çocuklar etrafındaki aile bireylerinden duygu ve davranışları öğrenmeye devam ederler.

Yavuzer (2004), ailenin çocuğun sosyalleşmeyi öğrenebilmesi için uygun davranış biçimlerini içeren bir rol model olduğunu, sosyal açıdan kabul edilen davranış biçimlerinin gelişimi için çocuğa rehberlik ettiğini, okul ve sosyal ortamda başarılı olabilmesi için çocuğun yeteneklerinin gelişmesini sağladığı, sosyal kabul sağlaması için gerekli ortamı hazırladığını ve güven duygusunu verdiğini ifade eder.

2.2. ANNE BABA TUTUMLARININ SINIFLANDIRILMASI

Çocukların doğuştan getirdikleri biyolojik özelliklerin ve diğer çevresel faktörlerin yanısıra pek çok etkenin çocuğun kişilik oluşumunu etkilediği bilinmektedir. Çevresel faktörlere bakıldığında en önemlilerinden birinin çocuğun içinde yetiştiği aile olduğu düşünülebilir, çünkü aile doğduğu andan itibaren çocuğun ilk bakımın verildiği, ilk ilgiyi gördüğü, ilk eğitimi aldığı ve kendisi için rol model alabileceği insanlarla ilk kez tanıştığı yerdir. Yapılan araştırmaların sonuçları kişilik gelişimi için yaşamın ilk yıllarının önemli olduğunu ortaya koymuştur, fakat insan gelişen bir varlık olduğuna göre ilerleyen yaşam dönemlerinde de ailenin çocuk üzerinde etkili olmaya devam edeceği düşünülebilir. Bu araştırmada anne baba tutumlarının ergenlik döneminde de bireylerin gelişimleri üzerinde etkili olabileceği varsayılarak planlanmıştır. Ergenlik döneminde anne baba tutumlarının etkisini incelemeye başlamadan önce, anne baba tutumlarının sınıflandırılmasına ilişkin kuramsal temeller incelenmiştir. Bu inceleme araştırmada kullanılan ölçeğin kuramsal alt yapısı ve anne baba tutumlarını sınıflandırması temel alınarak yapılmıştır.

Anne baba tutumları üzerine çalışmalar yapan Baumrind, ev ortamında okul öncesi dönemindeki çocukları gözlemleyerek anne baba ilişkilerini inceleyen laboratuvar çalışmaları yapmıştır. Bu çalışmalar sonucunda çocuk yetiştirme konusunda anne baba tutumu ile ilgili dört alt boyut belirlemiştir. Bu boyutlar; anne baba kontrolü, bakım/destek, anne-baba-çocuk iletişimde açıklık ve olgunluk beklentisidir. Anne-baba kontrol boyutu, anne baba tarafından belirlenmiş olan kurallara çocuğun ne denli uymak zorunda olduğunu ifade eder. Bakım/destek boyutu, anne babaların çocuklarıyla iletişim halindeyken onlara ne derece yakın, ılımlı ve samimi davrandıklarını gösterir. Anne-baba-çocuk iletişimde açıklık boyutu, verilecek olan kararlarda anne babaların çocukların düşüncelerini dinleme düzeylerini, kendi düşüncelerini ifade etme konusunda çocuklarını ne düzeyde desteklediklerini, çocuklarına da danışmalarını, çocuklarına koydukları sınırları, anne babaların çocukların fikirlerine ne derece saygı duyduklarını gösterir. Olgunluk beklentisi boyutu ise çocukların zihinsel, sosyal ve duygusal anlamda başarılı olma konusunda ebeveynlerinden nasıl destek gördüğü ve ne derece destek gördüğü ile ilgilidir (Baumrind, 1971).

Baumrind, bu dört boyutun farklı şekillerde birleşmelerinden yola çıkarak demokratik, otoriter ve izin verici anne baba tutumu olmak üzere üç farklı tutumdan bahsetmiştir (Darling ve Steinberg, 1993). Demokratik tutum sergileyen anne babaların dört boyutta bahsedilen özelliklerin hepsinin yüksek miktarda gösterdiklerini belirtmiştir. Baumrind, ebeveynlerin çocuklarıyla olan iletişimlerinde kullandıkları ebeveyn tutumlarından genel olarak birinin diğerlerine göre daha baskın olduğunu ifade etmiştir.

Otoriter ebeveynler çocuklar uygun olmayan bir davranışta bulduklarında onlara açıklama yapmak yerine hiyerarşik otoritelerini korumak için eleştirme, tehdit etme ve ceza verme gibi yöntemler kullanır (Baumrind, 2008). Demokratik aileler çocuklarına karşı ilgili ve yapıcıdır, çocuklarını sabırla dinlerler. Bu tutuma sahip olan ailelerde ebeveynlerin de çocukların da hakları vardır ve her ikisi de aile içinde dikkate alınır (Baumrind, 1971). İzin verici tutuma sahip olan aileler ise mümkün olduğunca çocukların kendi programlarını kendileri düzenlemelerini ister ve onları kontrol etmekten kaçınırlar. Bu tutuma sahip olan ailelerde çocuk diğer aile üyelerinin duygularına, isteklerine, beklentilerine saygı duyması için zorlanmaz. Aile içindeki kurallar çocuklarla fikir alışverişinde bulunarak belirlenir (Baumrind, 2008).

Maccoby ve Martin (1983) ise anne-baba tutumunu duyarlılık ve talepkarlık/denetleme boyutları ile ele almışlar ve bu iki boyutun kesiştiği noktalarda otoriter, izin verici/hoşgörülü, demokratik ve izin verici/ihmalkâr olmak üzere dört tür anne baba tutumunu tanımlamışlardır. Maccoby ve Martin'e (1983) göre demokratik ebeveynler çocuklarına yüksek düzeye kontrol/talep ve kabul/ilgi gösterirken; otoriter ebeveynler çocuklarına yüksek düzeyde kontrol/talep, düşük düzeyde kabul/ilgi gösterirler. Otoriter ve demokratik ailelerde yetişen çocuklar arasındaki fark bundan kaynaklanmaktadır (Akt. Yalnızca Yıldırım, 2015).

Maccoby ve Martin'e (1983) göre izin verici/ihmalkâr ebeveynler ile izin verici/hoşgörülü ebeveynler düşük düzeyde kontrole sahiptir. Aralarındaki fark izin verici/ihmalkâr ebeveynlerin kabul/ilgi düzeyi düşükken, izin verici/hoşgörülü ebeveynlerin kabul/ilgi düzeyinin yüksek olmasıdır. İzin verici/hoşgörülü ebeveynler çocuklarına sevgi ve sıcaklık gösterirler ve ilgili davranırlar. İzin verici/ihmalkâr ebeveynler ise çocuklarını denetlemez, onlara sevgi ve duygusal yakınlık

göstermezler. İzin verici ihmalkâr ebeveynler, çocuklarının okul ya da sosyal hayatı ile ilgilenmez, sadece temel ihtiyaçlarını karşılarlar (Yılmaz, 1999).

Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch (1991) da anne baba tutumlarını inceleyerek Anne Baba Tutum Ölçeği'ni geliştirmiştir. Bu ölçek anne baba tutumlarını hem anne baba tutumlarını kategorize ederek hem de boyutlardan alınan puanlar halinde inceleyebilmektedir. Ölçekten alınan ölçüm ile anne baba tutumları demokratik tutum, otoriter tutum, izin verici hoşgörülü tutum ve izin verici ihmalkâr tutum olarak kategorize edilip incelenebilirken, algılanan anne baba tutumları hakkında ölçekten ölçüm almadan sadece alt boyutlardan elde edilen puanlara bakarak kabul/ilgi, kontrol/denetleme ve psikolojik özerlik boyutunda yorum yapmaya olanak tanır. Psikolojik özerlik boyutuna bakıldığında ölçekten alınabilecek başka bir ölçüm çeşidi karşımıza çıkar. Psikolojik özerlik boyutundan elde edilen puanlar, çocukların ebeveynlerini algıladıkları demokratikliğin derecesi hakkında bize bilgi verir.

Çalışmanın buraya kadar olan kısmında Lamborn ve arkadaşlarının geliştirmiş olduğu Anne Baba Tutum ölçeğine kuramsal temel oluşturan araştırmacıların anne baba tutumlarının sınıflanmasına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Lamborn ve arkadaşları anne baba tutumlarını demokratik tutum, otoriter tutum, izin verici hoşgörülü tutum ve izin verici ihmalkâr tutum olmak üzere dört grupta sınıflandırmaktadır. Çalışmada anne baba tutumları Lamborn ve arkadaşlarının geliştirdiği ölçek kullanılarak incelendiği için, bu kısımda da bu dört anne baba tutumunun incelenmesine yer verilmiştir.

2.3. DEMOKRATİK ANNE BABA TUTUMU

Demokratik anne babalar çocuklarıyla olan etkileşimlerinde koşulsuz sevgi ve empatik anlayış içerisindedirler. Tutum ve davranışlarını saydam olarak ortaya koyarlar. Evde samimi ve paylaşımcı bir ortam bulunur, yaşanan sorunlar sağlıklı iletişim kurularak çözülür. Çocuğa ev içerisinde değer verilir. Alınacak kararlarda fikir danışılır, çocuk konuşması için cesaretlendirilir. Çocuk yeteneklerini gösterebilmesi ve geliştirebilmesi için, kendini ifade edebilmesi için desteklenir. Evde uyulacak kurallar beraber belirlenir, paylaşma ve iş birliği hakimdir. Ailenin temel amacı çocuğun gelişimini sağlamak ve ona sorumluluk duygusu

kazandırmaktır. Çocuğun davranışlarına gerektiği zaman sınır konulur. Ev ortamında korku yerine saygı ve sevgi hakimdir (Özgüven, 2001; Hart, Newell ve Olsen, 2003).

Aile içerisinde çocuğun yeni şeyler denemesine ve yaratıcılığını geliştirmesine katkıda bulunulur. Çocuk aile içerisinde anne ve baba ile eşit haklara sahiptir. Demokratik anne baba çocuğu disipline sokmada sevgisini kullanmaz. Anne babanın temel görevi çocuğa hoşgörü ve sevgi göstermektir. Bu sayede çocuk güven duygusunu kazanır. Demokratik tutuma sahip ailelerde yetişen çocukların sorumluluk alabilen, kendisine ve diğer insanlara saygılı, fikirlerini serbestçe söyleyebilen, sınırlarını bilen, kendini gerçekleştirmeye ve yaratıcı fikirler üretmeye meyilli çocuklar olduğu söylenebilir (Kulaksızoğlu, 2011; Yılmaz, 2007; Gerald, 2007).

Demokratik aile ortamında yetişen, aile içerisinde söz sahibi olan çocukların duygularını tanıma ve ifade etmede daha başarılı olacağı, daha az duygu düzenleme gücüne sahip yaşayacağı, duygu düzenleme stratejilerini seçerken daha fazla istenen yönde davranacağı, uygun anne baba tutumlarını tanıyacağı ve anne babalarının istenen özelliklerini rol model alacağı düşünülebilir. Bu ailede yetişmiş olan çocukların çevrelerine daha kolay uyum sağlaması ve işbirlikçi bir yaklaşım izlemesi beklenir.

2.4. OTORİTER ANNE BABA TUTUMU

Otoriter anne babalar çocuklarının kendilerinin belirlediği kurallar çerçevesinde yaşamaya devam etmesini isterler. Kendi koydukları kurallara uyulmadığında ya da bu kuralların dışına çıkıldığında çocuklarına reddetme gibi olumlu olmayan tepkiler gösterirler. Otoriter anne baba tutumunu benimseyen ailelerde kuralları belirleme ve karar verme hakkı anne babaya aittir. Belirlenen kurallara uyduğu takdirde çocuğa beklediği değer verilir ve çocuk takdir edilir. Bu tutumu benimseyen ailede yetişen çocuklar kendine güvensiz ve içine kapanık tavırlar sergilerler. Anne baba çocuğa kesin olarak hâkim olduğunu düşünür ve çocuğun kendisine itaat etmesini ister. İlgisi ve sevginin düşük olduğu aile ortamında baskı hakimdir (Pitterson, 2010; Parke, 2004).

Otoriter anne baba tutumuna sahip ailede yetişen çocuklar kolayca yapabilecekleri işlerde bile girişimde bulunmaktan korkarlar ve benlik saygıları anne

baba tutumlarından olumsuz etkilenir. Çocuklar ceza alacağı korkusuyla pasif kalmayı tercih ederler (Aslan, 1992). Otoriter bir kişilik yapısına sahip anne baba katı ve dogmatik düşünce tarzına sahip olduğu için çocuktan istek ve emirlerini tartışmasız yerine getirmesini ister. Aksi takdirde cezaya başvurur (Kuzgun, 1972). On altı ve yirmi beş yaşları arasındaki ergenler arasında yapılan bir çalışma sonucunda, ergenin bağımsız davranışlarda bulunabilmesinin kısıtlanıp anne baba tarafından ergene müdahale edilmesinin etkilerinin yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde de sürdüğü, hatta ergenlerin olumsuz duygular geliştirip bunu diğer gelişim dönemlerine de taşıdıkları görülmüştür (Allen, Hauser, O'connor ve Bell, 2002).

Bu tutumu benimseyen ailelerde çocukların duygularını tanımada, ifade etmede daha fazla zorlanacağı ve uygun duygu düzenleme stratejilerini seçmede daha fazla güçlük yaşayacağı; baskı ortamı ve uyulması beklenen katı kurallar çerçevesinde yaratıcılıklarının gelişmesinin daha fazla engelleneceği, özgür düşünme ortamından kısmen yoksun kalacakları ve uygun olmayan anne baba tutumlarını rol model alacakları düşünülebilir.

2.5. İZİN VERİCİ HOŞGÖRÜLÜ ANNE BABA TUTUMU

Bu tutuma sahip olan anne babalar çocuğun yapmış olduğu davranışlara ve kendilerinden olan beklentilerine karşı kabullenici, hoşgörülü ve olumu bir tavır içerisindedir. Aile içerisinde katı kurallar yoktur. Aile kontrolden uzak durur ve çocuğa kendi kontrolünü kendisinin sağlayabileceği bir ortam yaratır. Aile çocuğun sorumluluklarını yerine getirmesi konusunda çok fazla beklenti içerisine girmez (Baumrind, 1966).

Hoşgörülü anne babalar çocuktan taleplerini yüksek tutmazlar, onları isteklerini yapma konusunda serbest bırakırlar fakat çocuğu ihmal etmezler. Evde çocuk kendi kararlarını alması, düşüncelerini ifade edebilmesi konusunda desteklenir (Çetinkaya, 2004). Yapılan çalışmalar yaratıcı çocukların ailelerinin çocuklarına sınırlar içerisinde kayda değer özgürlükler tanıdığını göstermiştir (Daniels ve Daniel, 2015).

Ev içerisinde baskı ve katı kurallar yerine, sevgi ve sakinlik hakimdir. Çocuklar anne babalarından yeteri miktarda izin verici olmayı ve diğer insanlara

karşı hoşgörölü davranışlarda bulunmayı rol model alabilirler. Bu durumun çocuğun özgür düşünce ortamını destekleyerek yaratıcılığının gelişmesine, duygularını daha iyi tanıyıp ifade edebilmesine ve daha az duygusal düzenleme güçlüğü yaşamasına olumlu katkı sağlayacağı düşünülebilir.

2.6. İZİN VERİCİ İHMALKÂR ANNE BABA TUTUMU

Bu tutumun hâkim olduğu ailelerde çocuğa kural konulmaz, çocuktan sorumluluk alması için talepte bulunulmaz ve çocuk mümkün olduğunca az kısıtlanır. Çocuğun temel ihtiyaçları dışındaki ihtiyaçları karşılanmaz. Zaman zaman çocuğun ihmal edilmesi o kadar fazlalır ki, aile bazen çocuğun temel ihtiyaçları olan beslenme ve bakım ihtiyaçlarının karşılanmasında da yetersiz kalabilir. Aynı şekilde aile içerisinde çocuğa ihtiyaç duyduğu ilgi gösterilmez. Çocuk zamanının çoğunu yalnız başına geçirmek zorunda kalır. Aile çocuğa rehberlik edip ihtiyaç duyduğu konularda yol göstermez, aile disiplin konusunda edilgen davranır (Stein, 2007; akt. Demircioğlu, 2012; Steinberg, 2007).

Anne babanın çocuğun okul ve arkadaş yaşantılarına ilgi göstermemesi, taleplerine karşı ihmalkâr yaklaşması, çocuğun yanlış bir algıya kapılmasına neden olur. Çocuk girdiği ortamlarda kurallara uymakta zorlanır. Kendisine ev içerisinde verilen tavizin girdiği her ortamda verilmesini ister. Bu durum sadece kendini düşünen, istekleri hemen olmadığında sorun çıkaran, kurallara uymadığı için çevreye uyum sağlamada güçlük yaşayan, uyumsuz ve mutsuz çocuklar yetişmesine neden olur (Novak ve Broom, 1999; Steinberg, 2007).

Belirli bir düzeyde mesafe çocuğun kendi ayakları üzerinde durabilmesini, küçük yaştan itibaren sorumluluk alabilmesini, kendine daha fazla güven duyabilmesini sağlarken, çocuğa karşı çok fazla mesafeli olmak çocuğun kendini reddedilmiş hissetmesine ve içindeki hırçın yönün beslenerek uygunsuz davranışlar sergilemesine neden olabilir (Sak, 2014). Ergenlerin duygusal olarak bağımsız olmaya çalıştıkları bu dönemde kendilerine soğuk, mesafeli ve ilgisiz davranılan bir aile ortamında psikolojik olarak sorunlar yaşaması kaçınılmazdır (Lamborn ve Steinberg, 1993).

Bu tutumu benimseyen ailelerde yetişen çocuklara aileleri tarafından hiçbir kısıtlama konulmaması, bekleedikleri alanın gösterilmemesi, adeta yaşam içerisinde

yalnız bırakılmaları; çocukların duygularını tanımada, ifade etmede, duygu düzenlemede ve yaşam olayları karşısında uygun duygu düzenleme stratejilerini seçmede daha fazla güçlük yaşamasına neden olacağı varsayılabılır. Bu tutumu sahip ailelerde büyüyen çocukların yaşayacakları en büyük zorluğun ise diğer ortamlarda karşılaştıkları kurallara uymaları olacağı düşünülmektedir.

2.7. YARATICILIK TANIMI

Yaratıcılık günümüzde üzerine fazla sayıda araştırma yapılan ve konuşulan bir kavram haline gelmiştir. Yaratıcılığın geliştirilebilmesi için, yaratıcılık kavramının ne olduğunun anlaşılmasının, kuramsal temellerinin tanınmasının ve yaratıcılığın çevresel faktörlerden ne şekilde etkilendiğinin bilinmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla araştırmanın bu kısmında yaratıcılık tanımlarından bazılarına, yaratıcılığın kuramsal temellerine, yaratıcılık ve aile ilişkisine yer verilmiştir.

Yaratıcılık, çok boyutlu düşünen, sorgulayan bir ürün ürünüdür (Kırıçoğlu, 2002) ve aynı zamanda insanın hayatının her alanında kullanabileceği bir yetenek olan yaratıcılık, faydalı bir amaca hizmet edebilmek için var olan ürün ya da fikirlerin dönüştürülmesi, daha önce denenmemiş olanın denenmesi veya özgün olarak yeni baştan bir buluş yapılmasıdır (Isacksen, Treffinger ve Dorval, 2000; Sternberg, 2005).

Özden'e (1993) göre, yaratıcılık, birey tarafından öğrenilmiş bir davranış değil; bireyin doğuştan getirmiş olduğu özelliklerden biridir. Çocuklarda yaratıcılığı gözlemlenmenin daha kolay olmasının nedenlerinden birinin de bu olduğu düşünülmektedir. Yaratıcılık potansiyeli yüksek olan çocuklarda küçük yaşlardan itibaren bu durumu gözlem yapma şansımız olabilmektedir.

Wallas (1926) yaratıcılığı problem çözme süreci olarak kabul edenler arasındadır. Yeni beliren bir düşünce sürecini, "Hazırlık, Kuluçka, Düşüncenin Aydınlanması ve Sonuçların Doğrulanması" evrelerine ayırmaktadır. Fakat bu evreler her zaman aynı sırayı izlememektedir (Akt. Aslan, 1994; Yavuzer, 2004). Bu dönemlere bakacak olursak:

Hazırlık dönemi; bireyin problemi tanımaya ve öğrenmeye başladığı dönemdir. Problem ile ilgili çeşitli hipotezler arasındaki ilişkiler incelenir. Kişi kendinden önce yapılan çalışmaları inceler ve eleştirir.

Kuluçka dönemi; bilinç kontrolü bulunmadığından yeni sentezler ortaya çıkar. Mantıklı düşünceden uzaklaşılmasıyla bazı özgün düşünceler bulunabilir.

Aydınlanma dönemi; çözümün kişinin zihninde aniden belirdiği bir dönemdir.

Sonuçların doğrulanması; kişi tamamıyla bilinci ve mantığı ile hareket etmektedir. Bulunan çözümdeki yanlışlıklar giderilir ve doğruluğu tekrar gözden geçirilir.

Maslow (1959), “temel yaratıcılık” ve “ikincil yaratıcılık” olarak iki ayrı tür yaratıcılık tanımı yapar. Temel yaratıcılık; kendiliğinden ortaya çıkar ve oyun niteliğindedir. İkincil yaratıcılık ise kontrollü, disiplinli ve oyun niteliğinde olmayan yaratıcılıktır (Akt. Rouquette, 1994).

Davaslıgil’de (1994) yaratıcılığı ender rastlanan bir yetenek olarak değil, bütün insanların sahip olduğu, geliştirip beslenebilen bir bilişsel beceri olarak kabul etmektedir.

Daniels ve Daniel’e (2015) göre, yaratıcılık bizim onu daha fazla geliştirebileceğimiz hem doğuştan getirdiğimiz bir kapasite hem de bir beceridir, aynı zamanda özgün ve faydalı şeylerin üretimidir.

Genel olarak yapılan tüm yaratıcılık tanımları incelendiğinde hepsinin bulunduğu ortak bazı noktalar göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki belli bir birikime dayalı olarak ortaya çıkan fikir ya da ürünün daha önce karşılaşılmamış ve yeni olmasıdır. Ancak tekrara düşmemiş, geliştirilmiş veya yeni baştan oluşturulmuş olan bir ürünün yaratıcılığın eseri olduğundan bahsedilebilir. Yaratıcılık tanımı için önemli olduğu düşünülen ikinci nokta ise ortaya çıkan bu fikir ya da ürünün yarar sağlaması ve kullanışlı olmasıdır. Yenilik ve kullanışlılık yaratıcılık için zorunlu koşullardır (Sak, 2014). Yaratıcılık için önemli olduğu düşünülen bir diğer noktada çevrede olan biteni merak ederek dikkat etmeyi ve elde edilen birikimleri derleyip sentezleyebilmeyi sağlayan bilişsel kabiliyettir.

Yaratıcı düşünme kavramına baktığımız zaman ise yaratıcılık için ön koşul olduğunu görmekteyiz. Merak duyma, buluş yapma isteği, çok yönlü düşünme, yenilikçi olma ve sentez yapabilme gibi özellikler yaratıcı düşünme sürecinde karşımıza çıkmaktadır. Yaratıcı düşünme, her insanda var olabilen temel bir yetenektir, çok yönlüdür (San, 2004). Zamanla geliştirilebilir ve yaratıcı düşünme potansiyeline sahip olan bireyler daha esnekler, diğerlerine göre daha dikkatlidirler, etraflarında olan olaylara çok yönlü yaklaşır farklı analizlerde bulunabilirler (Carin ve Sund, 1985).

Anne babaların yaratıcı çocuklar yetiştirebilmek için yaratıcılığın gelişimsel yönlerinden, yaratıcılığı okul dışında ve aile içinde destekleme yollarından daha fazla haberdar olması gerekmektedir (Daniel ve Daniel, 2015). Yaratıcılık kavramını, yaratıcı süreçleri, yaratıcılığın aile ortamında geliştirilebilmesi için yapılabilecekleri bilmesi, bunun için uygun ortamın sağlaması ve yaratıcı düşünme konusunda çocuklarına model olabilmesi anne babaların çocuklarının yaratıcı düşünme gelişimlerine katkı sağlaması için çok büyük önem taşımaktadır.

2.8. YARATICILIK İLE İLGİLİ KURAMLAR

2.8.1. Psikanalitik Kuram

Psikanalitik kuramın öncüsü olan Freud'a göre yaratıcılık, bilinçdışı isteklerin kabul edilebilir davranışlarla dışavurulması, doyuma erişmemiş dürtülerinin gerçek dünyadan belli bir ölçüde ayrılarak hayale sığınmasıdır. Freud'a göre yazarlar ve sanatçılar bilinçdışı arzularını ve dürtülerini topluma kabul ettirebilmek için yaratıcı eserler verirler (Starko, 2001; Argun, 2004).

Freud, yaratıcılığı küçümsemekle birlikte, bu yeteneğin çocukluk devresinde yer alan oyunların devamı olduğunu düşünmektedir. Yaratıcılığı topluma zarar verecek "libido" enerjilerine karşı genç yaşta bilinçdışında yer alan çatışmalara karşı bir savunma aracı olarak görür. Freud'un bu görüşü yaratıcılıkta ve ruhsal bozukluklarda kullanılan öncül önermelere dayanmaktadır. Freud yaratıcılığı insanlarda az bulunan bir yetenek yerine bilimsel olmayan birkaç alana yaklaştırmaktadır (Yavuzer, 1996). Freud, yaratıcılığı bastırılmış ve doyurulmamış arzuların olumlu bir dışavurumu, bir yücelim olarak nitelendirmektedir (Baykal, 2004).

2.8.2. İnsancıl (Hümanistik) Kuram

Bu kuram Carl Rogers ve Abraham Maslow tarafından geliştirilmiştir. Bu kurama göre yaratıcılık insanı destekleyen, geliştiren ve olumlu yanlarını öne çıkaran bir kavramdır. Yaratıcılık insanı ve içinde bulunduğu doğal çevresini yükseltir, ona fayda sağlar (Aslan, 1994).

Başka bir deyişle hümanistik kurama göre yaratıcılık, insanın doğuştan getirdiği ve sonradan da geliştirebileceği, onun eşsiz ve güzel yönlerini açığa çıkaran, biricikliğini destekleyen olumlu bir özelliktir. Aynı zamanda Carl Rogers, yaratıcı düşünme sürecini insanın eşsiz ve tek olması özelliğinin dışında kalan karmaşık, ilişkisel ve yeni bir ürünün ortaya çıkışı olarak da tanımlar (Sungur, 1997).

Maslow, insan ihtiyaçlarını beş aşamalı bir yapı içinde düşünmektedir. Bunların en başında fizyolojik ihtiyaçlar gelmektedir. Bunu sırayla güvenlik, ait olma, saygınlık, başarı ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçları izlemektedir. Maslow, yaratıcılığı ihtiyaçlar piramidinin en tepesindeki “kendini gerçekleştirme” aşamasına koymaktadır. Buna göre yaratıcılığın gelişmesi için sadece temel fizyolojik ihtiyaçların değil, arada kalan diğer ihtiyaçların da giderilmesi gerekmektedir (Baykal, 2004).

2.8.3. Faktöriyalist (Karmaşık) Kuram

Jaques Hadavard ve Graham Wallas yaratıcı düşünme sürecinde dört önemli dönemden bahsetmişlerdir. Bu dönemler:

Hazırlık dönemi; herhangi bir probleme bilinçli, mantıklı ve sistematik olarak yaklaşılan dönemdir.

Kuluçka dönemi; hazırlık döneminde sonra gelir ve yeni sentezlerin, farklı görüşlerin ortaya çıktığı dönemdir.

Aydınlanma dönemi; daha önceki dönemlerde elde edilen bilgilerle yeni bilgilerin sentezlendiği, çözümün zihinde canlandığı ve nihayetinde çözümün bulunduğu dönemdir.

Sonuçların doğrulanması; bulunan çözümlerin tekrar gözden geçirildiği, denendiği, bilinçli ve akılcı dönemdir (Hilgard ve Akins, 1967: Akt. Aslan, 1994).

2.8.4. Bilişsel Kuram

Bilişsel kuramcılara göre kişiler yaparak, keşfederek, sürece aktif katılarak öğrenebilir ve yaratıcılıklarını geliştirebilirler, özgün ürünler geliştirerek yaratıcı olabilirler (Isbell ve Raines, 2003). Bilişsel gelişimsel kuram, David Feldman tarafından geliştirilmiştir. Piaget'in gelişim aşamaları ve yaratıcılıktaki başarı arasında bağ kurmuştur. Bulunan bu paralellikten yola çıkarak bir yaratıcılık tanımı yapmıştır. Feldman'a göre yaratıcılık, Piaget'in aşamalarındaki gelişmeyi içeren, genel zihinsel gelişimin dikkate değer bir durumudur.

Feldman, Piaget'in gelişim yaklaşımı ile yaratıcılık arasında dört adet benzerlik bulmuştur. Bunlar:

- a. Çözüme tepki çoğu kere sürprizlerden birisidir.
- b. Çözüm bir kez başarılı mı çoğu kere açık ve anlaşılır görülür.
- c. Sorun üzerinde çalışmada genelde çözüme doğru çekilme duygusu olur.
- d. Çözüm bir kere başarılı mı önemi kalmaz.

Yani Feldman'a göre yaratıcılık, Piaget'in öngördüğü bu gelişimsel aşamaları da içinde barındıran, sürekliliğin olduğu bilişsel bir yapılandırma (Akt. Sungur, 1997).

2.8.5. Gestalt Kuramı

Gestalt kuramı, bireyin farkındalığının artmasının ve kişilik bütünlüğüne ulaşmasının önemini vurgulayan yaşantısal bir kuramdır. Beden ve zihni birlikte işlevde bulunmaları için bütünleştirmeyi hedefler (Corey, 2005). Gestalt kuramı, yaratıcılığı "üretken düşünce" ve "sorun çözme" kavramlarıyla ifade etmektedir.

Max Wertheimer'a göre yaratıcı düşüncenin var olabilmesi için, bir soruna farklı açıdan yaklaşım, sorunun yeni baştan ele alınması ve şekillendirilmesi gerekir. Çünkü diğer türlü bu durum, soruna sahip olan kişinin stres yaşamasına neden olur. Bir sorunu çözebilmek için bireyin yaratıcı düşünceye sahip olması gerektiğini

düşünen Wertheimer'e göre yaratıcı düşünme için bireyin aşağıda bahsedilen ilkeleri kullanması gerekir. Bunlar:

- a. Sorunu çözmeye çalışacak olan kişi, sorun yaratan ve rahatsız eden bu durumların ne ile alakalı olduğunu, genel olarak bütünü ve bütünün parçalarıyla olan ilişkisini ele almalıdır.
- b. Sorunun asılsız olan ve önem taşımayan noktaları ayrı ayrı ele alınmalıdır.
- c. Parça doğruluğa bakmak yerine, yapısal doğruluğa bakılmalıdır.
- d. Yapısal gruplaştırmanın, bütünleştirmenin ve merkezleştirmenin soruna uyarlanması gerekir (Sungur, 1997).

Wertheimer, yaratıcı düşünceyi sürekli kullananları toplumun üstün kişileri olarak tanımlar. Bu kişiler düşünme sürecinde zihinsel yetenekleri merkezleştirip yeniden örgütlerler ve tekrar merkezleştirirler. Olayların esasını bulmaya çalışırlar (Aslan, 1994). Aslını kaybetmeksizin bütünü parçalara bölmek yaratıcı düşünce sürecinde önemli bir rolünün olduğu ve süreci aşamalı bir şekilde görmek yerine bir bütün olarak görmek vurgulanır (Genç, 2000).

2.8.6. Çağrışım Kuramı

Alışılmamış çağrışımların yaratıcı düşüncenin temelini oluşturduğunu varsayan bu kuramın geçmişi İngiliz Hume ve J. S. Mill'e kadar uzanır (Sungur, 1997). Kuramın önemli temsilcilerinden biri olan Mednick'e göre yaratıcılığın oluşması için üç temel şart vardır. Bunlar:

- a. İstenilen çağrışım elemanlarını bir *rastlantı* sonucu uyarıcılar yan yana düşürerek yaratıcı süreci oluştururlar. Penisilin bulunuş şekli bu duruma örnek olarak verilebilir.
- b. Gereken çağrışım elemanları, uyarıcıların ya da çağrışım öğelerinin *benzerliklerinden* yola çıkabilirler. Şiir yazarken yararlanılan uyak ölçütleri bu duruma örnek olarak verilebilir.
- c. Gereken çağrışım elemanlarının, ortak öğelerin yardımıyla hatırlanması sağlanabilir, ortak öğeler buna *aracılık* eder. Burada dil simgelerini de içeren çeşitli simgelerin kullanılması önem arz eder (Akt. Yavuzer, 1996).

2.8.7. Algısal Kuram

Algısal kuramı geliştiren Ernest Schachtel'e göre, yaratıcılık için kişinin güdülenmesi ve dış dünya ile ilişki kurması gereklidir. Yaratıcılık, bir nesne ya da olaya farklı açılardan bakabilmeyi sağlayan, geleneksel düşünme alışkanlığının dışında kalan algısal bir süreçten doğmaktadır. Algısal eylem güdülenme ile birlikte yürütüldüğü zaman yaratıcılık ortaya çıkar (Öztunç, 1999).

2.8.8. Çevresel Kuram

Bu kurama göre yaratıcılık, nitelikle deyimlerle öğrenilen bir davranıştır ve problem çözmede özgün bir yol bulmaya işaret eder. Problem çözmedeki denemeler, söz konusu olan sorunu çözebilecek düzen bulununcaya kadar devam eder. Yaratıcılık, bu davranışın desteklenmesiyle ve yaratıcı olmak için bireyin eğitilmesiyle sağlanabilir. Bu yeni düzen zihinde oluşmuş bir imgedir. Yaratma süreci, burada önceden kazanılmış imgelerin zihindeki düzeni olarak görünmektedir ve yaratıcı birey yeni sorunlar karşısında, kullanmasını bildiği çok sayıda imgeleri kazanır (Kenç, 2001: Akt. Akçum, 2005).

2.9. YARATICILIK VE AİLE İLİŞKİSİ

Anne babaların çocuklarının gelişiminde çok önemli bir role sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu durum sadece bebeklik ve ilk çocukluk dönemiyle sınırlı kalmamakta, ergenlik döneminde de devam etmektedir. Ergenlerin gelişimleri farklı anne baba tutumlarından farklı biçimlerde etkilenir. Araştırmacıların, anne babaları yüksek düzeyde özgür yaşam alanı yaratan ve görelî olarak zorlayıcı davranışı daha az kullanan ergenlerin, büyük olasılıkla daha sağlıklı gelişeceklerini bulmaları şaşırtıcı değildir (Steinberg, 2007).

Singer'e (1998) göre yaratıcı olan çocukların ebeveynleri de hayalci, yaratıcı ve maceracıdırlar. Bu ebeveynler aynı zamanda çocuklarının davranışları üzerinde yüksek derecede etkili olmakta (Kemple ve Nissenberg, 2000), çocukları fiziksel olarak cezalandırmak ve onlara katı kurallar koymak yerine daha farklı öğretici yöntemler seçmektedirler. Fearon, Copeland ve Saxon (2013), anne baba tutumları yaratıcılık arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmanın sonucunda otoriter anne baba tutumuna sahip olmanın, evde sadece kuralların ve kısıtlayıcı bir ortamın olmasının

yaratıcılığı olumsuz yönde etkilediğini görmüşlerdir. Otoriter ebeveynlerin daha fazla konformist olduğu bilinmektedir, fakat çalışmalar yaratıcı çocukların evlerinde daha az gelenekçi konformist bir ortamın hâkim olduğunu göstermiştir (Kerr & Chopp, 1999). Bu da bize yaratıcılık için çocuğa özgür düşünme ortamı sağlanmasının, ev içerisinde demokratik tutumunun hâkim olmasının ve anne babaların yaratıcılık sürecinde çocuklarına rol model olmasının önemli olduğunu göstermektedir.

Genellikle yetkili (demokratik) ev ortamında büyüyen ergenler daha sorumlu, kendine güvenli, yaratıcı, uyumu, daha meraklı, sorumluluk almayı bilen, problem çözmeye yatkın, psikososyal açıdan daha yeterli, sosyal becerileri daha fazla ve okulda daha başarılıdır (Steinberg, 2007). O halde yaratıcılığın, anne ve babanın bazı tutum ve davranışlarıyla geliştirilebilir ya da öldürülebilir olduğu söylenebilir. Yaptıkları şeyi doğru yapmaları için çocuklara karşı ısrarcı olmanın, çocukları hayal kurmayı bırakıp gerçekçi olmaya zorlamanın, onları sürekli başkalarıyla karşılaştırmanın, onlardan yapabileceklerinin üzerinde iş beklemenin, belli kurallar çerçevesinde sınırlandırmanın, meraklarını kırmanın çocuklardaki yaratıcılığı körelttiği söylenebilir (Özden, 1999).

Anne babaların tutum ve davranışlarının yanı sıra yaşadıkları ortamı nasıl düzenledikleri ve dekore ettikleri de çocukların gelişimlerini etkiler. Yapılan çalışmalar anne babaların evlerini yaratıcılığın geliştirilmesine uygun şekilde dekore ettiklerinde çocukların yaratıcılıklarının artış olduğu görülmüştür (Chan, 2005).

Yaratıcılığın gelişiminde önemli olabileceği düşünülen diğer bir değişken de anne babanın öğrenim seviyesidir. Aile tutumları ile yaratıcılık arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada öğrenim seviyesi düşük olan annelerin çocuklarının Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nden özgürlük puanlarının, yüksek öğrenim görmüş annelerin çocuklarınınkinden anlamlı derecede düşük olduğu belirlenmiştir (Davashgil, 1994). Literatürde bu çalışmayı destekleyen, ebeveynlerin öğrenim seviyeleri arttıkça çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin arttığını gösteren çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir (Öztunç, 1999; Aral, 1992; Aslan, 2001; Erdoğan ve Gök, 2011). Anne baba tutumlarının yaratıcılık üzerine etkisinin incelendiği çalışmalarda diğer bir dikkat çeken konuda ailenin sahip olduğu sosyo-ekonomik düzeye göre çocukların yaratıcılıklarının değişmesidir. Gelir düzeyi yüksek olan

aileler gelir düzeyi düşük olan ailelere kıyasla çocuklarına beslenme, barınma, eğitim, giyim ve eğlence gibi konularda çok daha fazla imkân sunmaktadır. Bu durumun çocukların yaratıcılıklarının gelişmesini olumlu yönde destekleyeceği düşünülmektedir. Uyarıcılardan yoksun kalmak çocuğun yaratıcılığını olumsuz yönde etkilemektedir (Öztunç, 1999; Oral, 2001; Gürsözlü, 2003).

Çocuğun hayata gözlerini açtığı ilk andan itibaren içinde yaşadığı aile ortamı, yaşam alanlarıyla, anne babanın sahip olduğu öğrenim düzeyleriyle, yaşadıkları bölgeyle, anne babanın gelir ve çalışma durumlarıyla, çocuklara istenen yönde rol model olabilme düzeyleriyle çocuklarının yaratıcılıklarını çeşitli şekilde etkilerler. Yaratıcılık ve aile arasındaki ilişkinin iyi anlaşılması, yaratıcılığın geliştirilmesi konusunda aileye düşen görevlerin yerine getirilebilmesi için önem taşımaktadır.

2.10. DUYGU DÜZENLEME KAVRAMI

Çalımda ikinci olarak anne baba tutumlarının üzerinde etkili olabileceği düşünülen kavram duygu düzenlemedir. Ergenlik dönemi gibi duygusal dalgalanmaların yaşandığı, hormonal değişimlerin fazla olduğu, kimlik bunalımının ve ergenin kişisel efsanelerin olduğu bu geçiş döneminde duygular ve duygulardaki bu değişim bizlere incelemek üzere güzel bir kaynak sunmaktadır. Ergen bu hassas dönemde ilgisini karşı cinse ve akran grubuna yönelteceği için aile olan iletişimleri kısmen zayıflamaktadır. Anne babalara ergenin içinden geçtiği bu gelişimsel süreci bilmesi ve ergene destek olması konusunda önemli görevler düşmektedir. Anne babanın sahip olduğu çocuk yetiştirme tutumlarının ergenin duygu düzenleme süreçlerini nasıl etkileyeceğinin inceleneceği bu bölümde öncelikle duygu düzenleme kavramının ne olduğuna ve duygu düzenleme stratejilerinin tanınmasına yer verilmiştir.

Duygu, deneyimlerimizi anlayabilmemizi, içsel ve dışsal uyaranları yanıtlayabilmemizi sağlayan bir tür tepki sistemidir. Başka bir deyişle duygular bizim olaylara tepki vermede kullandığımız araçlardır (Cole, Martin ve Dennis, 2004). Duygu düzenleme kavramını daha iyi anlayabilmek için duygu düzenlemenin kuramsal temeline bakacak olursak, yapılan araştırmaların kuramsal dayanak noktasına bakıldığında Freud'un savunma mekanizmaları (Freud, 1959), bağlanma

kuramı (Bowlby, 1969) ve duygu teorisi (Frijda, 1986) karşımıza çıkmaktadır (Akt. Gross ve Thompson, 2007).

Genel olarak duygu düzenleme, kişinin içinde bulunduğu herhangi bir duruma uyum sağlayabilmek amacıyla tepkilerini değiştirmesi ve olumlu ya da olumsuz duygularını düzenlemesidir (Koole, 2010). Gross (1998), duygu düzenlemeyi “bireylerin hangi duygulara sahip olacaklarını, bu duygulara ne zaman sahip olacaklarını ve bu duyguları nasıl deneyimleyeceklerini, ifade edeceklerini deneyimledikleri süreçler” olarak tanımlamaktadır.

Duygu düzenleme biyolojik, sosyal, davranışsal, bilinçli ve bilinçdışı süreçlerden oluşur. Otomatik ya da kontrollü olabilir (Gross ve Thompson, 2007). Yapılan çalışmalar kişiler arası duygu düzenleme becerisini farklı şekillerde açıklayabilmektedir. Gelişimsel olarak yapılan araştırmalar kişilerin duygusal yoğunluklarını düzenlemeleri de ebeveynlerinin çok önemli rol oynadığını, fizyolojik araştırmalar ise duyuşsal uyarılmışlık durumlarında vücut fonksiyonlarının önemli bir paya sahip olduğunu göstermektedir. Duygu düzenleme üzerine çalışan araştırmacılar, olumlu duygularında olumsuz duygularında düzenlenebileceği ve hem duygu ifade etmenin hem de durumun hedef olabileceği üzerinde durmuşlardır (Gross, 1998).

Duygu işleyişinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için, duyguların ortaya çıkmasındaki süreçler kadar, duyguların ne olduğunun anlaşılması ve algılanması da önemlidir. Duygu düzenleme hem gündelik hayatın hem sosyal ilişkilerin hem de kişinin iyilik durumunun önemli bir göstergesidir (Scherer, 2007). Türküler Aka (2011)’e göre, kişilerin ve ortamın farklı oluşuna göre duygularının da farklı olması yaşamın getirdiği doğal bir sonuçtur. Ancak günlük yaşama uyum sağlayacak şekilde devam edebilmek, kişisel ve çevre olan ilişkilerde problem yaşamamak için duyguların kontrol altında tutulması gerekir. Fakat duygular normal şartlarda işlevsel oldukları gibi uygun şekilde ortaya çıkmadıklarında, çok uzun sürdüklerinde ya da durumla uyumlu olmadıklarında, bu çeşitli sorunlara ortam hazırlamaktadır (Werner ve Gross, 2010). İşte bu yüzden de duyguların düzenlenmesi ve bireylere duygu düzenlemenin öğretilmesi çok büyük önem taşımaktadır.

2.11. DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ

Duygu düzenleme güçlüğü, herhangi bir uyarının duyguları tetiklemesiyle birlikte bireyin o duruma uygun duygusal cevabı bulma, düzenleme ve kontrol etmede yetersizlik yaşanmasıdır. Duygu düzenlemede güçlük yaşayan bir kişi çevresindeki olaylara veya insanlar arasındaki zorlu diyaloglara duygusal olarak abartılı ve istenmeyen tepkiler verebilir, bunun sonucunda da çatışma yaşanması söz konusu olabilir (Karataş, 2016).

Duygular uygunsuz bir şekilde düzenlenirse duygu düzenleme güçlüğü meydana gelir. Gratz ve Roemer (2004), duygu düzenleme güçlüğü:

- a) Duyguların fark edilememesi,
- b) Duyguların anlaşılabilmesi,
- c) Duyguları kabul edilememesi,
- d) Duruma uygun duygusal düzenleme stratejilerinin kullanılamaması,
- e) Olumsuz duygular yaşanırken dürtülerin kontrol edilememesi
- f) Olumsuz duygular yaşanırken amaç odaklı davranışların gerçekleştirilememesi olarak tanımlamıştır.

Duygu düzenleme güçlüğü bireylerin yaşamlarını olumsuz olarak etkilemekte, üretkenliklerini engellemekte, diğer insanlarla ilişkilerinde bozukluklara ve çeşitli ruh sağlığı problemlerine neden olmaktadır. Bundan dolayı da bireylerin hayat kaliteleri düşebilmektedir (Gross ve Munoz, 1995). Bu durum bize duyguları düzenlemenin bireyin yaşamını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Günlük yaşam içerisinde iyi veya kötü pek çok olay yaşanmaktadır. Ergenler içinde buldukları bu hassas süreçte yaşadıkları olayları değerlendirmede ve duruma uygun duygusal tepkiler vermede yetişkinlere kıyasla daha fazla zorluk yaşayabilirler. Bu zorlukların en aza indirilmesi için ergene duygu düzenleme süreci hakkında bilgi verilmesi ve uygun duygu düzenleme stratejilerini kullanması öğretilmelidir. Aksi takdirde ergenin yaşayacağı duygu düzenleme güçlükleri hem ergenin uygunsuz tepkiler vermesine neden olarak çevresinde bulunan insanlarla

iletişimini bozacak hem de ergenin ruhsal olarak sıkıntı yaşamasına ve mutsuz olmasına neden olacaktır.

2.12. DUYGU DÜZENLEME STRATEJİLERİ

Duygu düzenleme stratejilerine bakıldığında “süreç (öncül) odaklı” ve “tepki odaklı” stratejiler olarak ikiye ayrılır. Süreç odaklı stratejiler; duygusal, psikolojik ve fizyolojik yanıtlar ortaya çıkmadan önce devreye giren, duyguların gidişatını başlangıçta değiştiren mekanizmalar olarak değerlendirilebilirken, tepki odaklı stratejiler ise bir kez duygu oluştuğundan sonraki aşamada duyguyu kontrol için kullanılan stratejilerdir (Karataş, 2016).

Gross (1998) modelinde duygu düzenleme için beş strateji içeren bir model önermiştir. Bu model şu stratejilerden oluşmaktadır:

- a) Ortam Seçimi: Duygularını ortaya çıkarabileceği ortamlara girilmesi ya da böyle ortamlardan uzak durulması konusunda bireyin tercih yapmasıdır. Burada birey kendini önceki deneyimlerinden yola çıkarak arzu ettiği bir ortam içerisinde konumlandırabilir.
- b) Ortamın Düzenlenmesi: Ortamda bulunan şartlar değiştirilerek ortamdan dolayı oluşan duyguların azaltılması sağlanabilir. Ya da kişi yaşadığı durumun olumsuz etkilerinden kurtulmak amacıyla onu yönlendirmeye çalışır. Böylece olumsuz durumun etkisi azalır.
- c) Dikkatin Yoğunlaştırılması: Ortam içerisinde tüm dikkatin belirli bir noktaya odaklanması sağlanabilir. Dikkat yoğunlaştırması farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Bir olayın kişi üzerinde bıraktığı etkiyi azaltmak amacıyla dikkatini farklı bir noktaya kaydırması ve o olayı etkisinden kurtulması sağlanabilir.
- d) Bilişsel Değişim: Ortamın önemini yeniden değerlendirilmesidir. Duygu yaratan herhangi bir durumu belirli bir yönüne odaklandıktan sonra, ona yüklenmiş olan pek çok olası anlam arasından seçim yapmak olarak da düşünülebilir. Bu çoğunlukla duygusal yanıtı azaltmak için kullanılır. Hatta duygunun kendisinin bile değiştiği görülebilir. Kişinin durumu nasıl değerlendirdiğini içerir .

- e) Tepki Uyarlaması: Duygunun ifade edilmesinin artması ya da azalmasıdır. Burada temel amaç duygunun dışavurumunu azaltmak için tepki eğilimlerini etkilemek ve değiştirmektir. Tepkinin ayarlanması duygunun oluşum sürecinde tepkiler verilmeye başlandıktan sonra oluşur. Tepki değişiminin farklı şekilleri bulunmaktadır. Bunlar fizyolojik ve yaşantısal baskılamadır (Gross, 1998).

Bu beş stratejiyi kişiler tarafından aynı anda da kullanılabilir, stratejilerden biri seçilerek de kullanılabilir. Bu stratejiler aynı zamanda farklı durumlarda uyumlu ya da uyumsuzda olabilirler. Gross ve Thompson (2007), bu beş duygu düzenleme stratejisinin bir sorunla baş etmek için etkili olduğunu ve bireyler tarafından kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Gross ve John (2003), duygu düzenleme ile ilgili geliştirdikleri ölçekteki iki faktörden, “yeniden değerlendirme” stratejisini kullananların ve “duygu baskılama” stratejisini kullananlara göre daha olumlu duygular hissettiklerini aktarmışlardır. Bu stratejilerden yeniden değerlendirme, duygunun oluşumuna sebep olan faktör veya faktörlerin değerlendirilmesiyle hissedilen duyguların değiştirilmesidir. Duygu baskılama stratejisinde ise kişi, hissettiği duyguyu dışa vuramadığı veya ifade edemediği için yeniden değerlendirme stratejisine göre olumsuz bir durum oluşturur (Akt. Karacaoğlan, 2015). Burada bir bakıma kişi öncül odaklı stratejileri kullanamadığı için duygusal tepki oluştuktan sonra duygularını düzenlemeye çalışmaktadır. Bunun da tepki odaklı stratejilere örnek oluşturduğu söylenebilir.

Öncül odaklı stratejiler duygu düzenleme güçlüğü yaşanmadan önce uygun stratejinin seçilip kullanılmasını ve böylece yaşanması muhtemel olan duygu düzenleme güçlüğü önler. Tepki odaklı stratejiler ise olay olup bittikten sonra ortaya çıkan tepkinin istenen yönde olmasını sağlamak, gerekli değişiklikler yaparak uygun kişinin uygun stratejiyi seçmesini sağlamak adına vardır. Ergenlere ebeveynleri ya da okul rehber öğretmenleri tarafından duygu düzenlemenin ne olduğu, yaşanabilecek duygu düzenleme güçlüklerinin neler olduğu, duygu düzenleme stratejilerinin neler olduğu ve hangi durumlarda kullanılabileceği öğretilmelidir. Ayrıca duygu düzenleme güçlüklerinin yaşanmadan önce önlenmesini sağlamak adına öncül odaklı stratejilerin öğretilmesinin rehberlik hizmetlerinin önleyiciliği açısından da önemli olduğu düşünülmektedir.

2.13. ERGENLİK DÖNEMİNDE DUYGU DÜZENLEME

Ergenlik dönemiyle birlikte çeşitli fiziksel ve hormonal değişiklik yaşayan bireylerin bağımsızlık istekleri artar, ilgileri akran gruplarına yönelir ve ebeveynleri ile olan iletişimleri azalır. Ergenlerin duygu değişimlerini daha iyi anlayabilmek için anne babaların ergenin gelişim özellikleri hakkında bilgi sahibi olması, bu özellikleri dikkate alması ve onlarla duygusal meseleleri konuşabilmek konusunda rahat olmaları gerekir. Duygusal deneyimler kendilerinden yaşça büyük olanlara ve küçük olanlara göre ergenlik döneminde daha yoğun olarak yaşanmaktadır. Buna bağlı olarak da ergenlerde daha sık olarak şiddetli ve yoğun duygular yaşamaktadır (Silk, Steinberg ve Morris, 2003).

Ergenlerin duygu düzenleme süreçlerinin gelişmesinde önemli rol oynayan faktörlerden biri de anne babalarıdır (Cole, Martin ve Dennis, 2004). Kendi duygularını kabul eden ve yaşam olayları karşısında uygun duygu düzenleme stratejilerini kullanan anne babalar, ergenlerin kendilerini bir kaynak olarak görmesini sağlar ve onlara anne babalarına ulaşabilmeleri konusunda rahat edebilecekleri bir ortam oluşturabilirler. Özellikle anneler ergenlik dönemindeki çocuklarıyla duygusal açıdan destekleyici bir ilişki kurmak konusunda daha iyidirler ve çocuklarına bu süreçte destek olurlar (Saritaş, 2012).

Ergenlik dönemi kimlik arayışının yaşandığı, bağımsız davranışlarda bulunma isteğinin arttığı, duygusal değişimlerin çok fazla yaşandığı ve buna bağlı olarak da çeşitli duygusal ve davranışsal rahatsızlıkların ortaya çıkması için ortamın olduğu kritik bir dönemdir. Bu yüzden ergenlik dönemi boyunca duygu düzenlemeyi iyi anlamak ve ailevi faktörlerinin bu duruma katkısını fark edebilmek önemlidir. Yaşadığı bu geçiş sürecinde ergenin okul başarısının, aile içi ilişkilerinin ve arkadaşlık ilişkilerinin istenen düzeyde ilerleyebilmesi için kendilerini ve duygularına tanınmasına, uygun yollarla bu duygularını açığa çıkarabilmesine anne babalar ve okul psikolojik danışmanları tarafından dikkat edilmesi gerekmektedir.

2.14. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.14.1. Anne Baba Tutumları ve Yaratıcılık ile İlgili Yurt İçinde ve Dışında Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde anne baba tutumları ve yaratıcılık arasındaki ilişkiyi elen alan, konuyla ilgili olduğu düşünölen bazı çalışmalara yer verilmiştir. Yurt içi alanyazına bakıldığında anne baba tutumlarının yaratıcılık üzerine etkisini inceleyen çalışmaların okul öncesi dönem üzerine yoğunlaştığı görölmektedir. Yurt dışı literatürde ise ergenlik döneminde anne baba tutumlarının yaratıcılık üzerine etkisini inceleyen çalışmaların sayısı giderek artmaktadır.

Davaslıgil (1994), öğrenciler üzerinde yapmış olduğu çalışmada, anksiyete düzeyi ve aile tutumlarının yaratıcı düşünceye etkisini incelemiştir. Öğrenim düzeyi düşük olan annelerin çocuklarının Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nden aldıkları özgünlük puanlarının, yüksek öğrenim görmüş annelerin çocuklarının puanlarından anlamlı düzeyde düşük olduğunu bulmuştur. Anne baba tutumları açısından gereğinden fazla korumacı olmanın yaratıcılığı engellediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Aslan (1994), “Yaratıcı Düşünceli Ergenlerin Psikolojik İhtiyaçları” başlıklı çalışmasında, kız ve erkek öğrencilerin yaratıcılık puan ortalamalarını incelemiş, kızlar lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Pala (1999), Ankara ilinde devlet korumasında olup yurttan kalan ve devlet yurdunda kalmayıp ailesiyle yaşayan 7 ile 11 yaş arasındaki çocukların yaratıcılık düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre devlet korumasında olup yurttan ve kalan ve bir ailesi olduğu için yurttan kalmayıp ailesinin yanında kalan çocukların yaratıcılıkları arasında önemli düzeyde farklılıklar bulunmuştur. Farklılık ailesiyle birlikte yaşayan çocukların lehinedir. Çocuklarının ailelerinin yanında yaşamalarının, yurttan kalmalarına kıyasla yaratıcılık düzeylerini daha olumlu şekilde etkilediği görölmektedir.

Öztunç (1999), yaratıcı düşünce üzerinde ailenin etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada; ailelerin ekonomik durumları, eğitim seviyeleri, ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilemiş oldukları anne baba tutumları ve çocukların sahip olduğu yaratıcılık düzeyleri arasında manidar bir ilişki

bulmuştur. Ayrıca akıcılık, esneklik ve özgünlük özellikleri üzerinde cinsiyet farklılığının etkili olduğu görülmüştür. Yaratıcı düşünme yeteneğinin alt boyutları olan akıcılık, esneklik, özgünlük özellikleri ile anne babaların sahip olduğu öğrenim düzeyi ve sosyo-ekonomik faktörler arasında ilişki bulunmuştur.

Oral (2001), üniversite öğrencileri arasında yapmış olduğu araştırmada, çocukların yaratıcılıklarında sosyo-ekonomik düzeyin, kardeş sayısının, anne baba eğitim düzeylerinin, annenin çalışma durumunun ve babanın mesleğinin önemli olduğu, cinsiyet ile doğrum sırasının önemli olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Gürsözlü (2003), yaptığı çalışmada yaratıcı kişilerin modern aile ve kültür ortamında yetiştiklerini, ailelerinin sosyo-ekonomik pozisyonlarının oldukça yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu açıdan anne ve babanın eğitim düzeyleri ile mesleki ve ekonomik durumları çocuğun yaratıcılığı üzerinde etkili faktörlerdir.

Öncü (2003), yaptığı çalışmada on iki-on dört yaşlarındaki kız ve erkek çocukların, yaş ve cinsiyete göre şekilsel yaratıcılıklarını karşılaştırmış ve yaptığı analizler sonucunda yaratıcılığın dört boyutunda da on dört yaşındaki öğrencilerin ortalamalarının on iki ve on üç yaş gruplarındaki öğrencilerden belirgin düzeyde yüksek olduğunu bulmuştur. Ayrıca esneklik boyutunda da on üç yaş grubunda erkeklerin ortalamaları ile kızların ortalamaları arasında farklılık görülmektedir. Bu farklılık erkek çocukların lehinedir. Genel olarak çalışmaya bakıldığında cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Önsarı (2004), eğitim fakültesi öğrencilerinin yaratıcılık düzeyleri ile ilgili yaptığı araştırmada, cinsiyetin yaratıcı düşünmede belirleyici bir rolünün olmadığını bulmuştur (Akt. Şahin, 2010).

Heinla (2006), tarafından 16-17 yaş arasındaki ergenlerde yapılan çalışmada anne babalarının eğitim düzeyinin yüksek olmasının, şehir ortamında yaşamalarının ve yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olmalarının yaratıcılıklarını olumlu yönde etkilediğini görmüştür. Yine aynı araştırmacı tarafından 9-12 yaş arasında çocuklarla yapılan çalışmada annesi yüksek eğitim seviyesine sahip olan ve kırsal ortamlarda yaşayan çocukların yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu görmüştür.

Freland ve Moran (1987), okul öncesi çağındaki çocukların cinsiyet farklılıklarının yaratıcılık potansiyelleri üzerinde etkili olup olmadığını araştırmıştır. Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet farklılığı yaratıcılık ölçülerini etkilememektedir.

Reese ve arkadaşları (2001), tarafından yapılan çalışmada cinsiyetin yaratıcı düşünce yeteneği üzerindeki etkisi incelenmiş ve cinsiyet değişkeni ile yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur (Akt. Tekin, 2008).

Assadi, Smetana, Shahmansouri ve Mohammadi (2011), tarafından yapılan İranlı anneler ve ergenler arasında yapılan çalışmada eğitim düzeyi düşük olan ve maddi durumu iyi olmayan annelerin daha fazla otoriter tutum sergilediği görülürken, annesel akıl sağlığı çok iyi olmayan annelerin daha sık ve daha yoğun çatışma yaşadıkları görülmüştür

Runco ve Diane (2002), Amerikalı ve Hintli çocuklarla yaptıkları çalışmada ailelerin ve öğretmenlerin çocukların yaratıcılıklarına etkileyip etkilemediğini karşılaştırmalı olarak incelemişlerdir. Bu çalışmayı yaparken 68 farklı sıfatı baz alarak yaratıcılık ve tasarlama gücünü incelemişlerdir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre ailenin genel kültürünün yaratıcılık üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Chan (2005), ebeveynlerin çocuklarının yaratıcılıkları üzerindeki etkilerini keşfetmek amacıyla, Tayvan'da beşinci altıncı sınıfa devam eden bir grup öğrenci ve onları aileleriyle araştırma yapmıştır. Çalışmanın sonucunda ebeveynlerin çocukların yaptığı çalışmalara değer verdiğinde, çocukların daha fazla yaratma eğilimi gösterdiğini belirlemişlerdir. Bununla beraber ebeveynlerin sadece akademik başarıya önem verip, çocuklarını başkalarıyla karşılaştırdıklarında çocukların yeni şeyler deneme cesaretini göstermediğini keşfetmiştir.

Lim ve Smith (2008), tarafından altıncı sınıfa devam eden Güney Koreli öğrencilerle yapılan anne baba stilleri, yaratıcı kişilik ve yalnızlık arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmadan elde edilen bulgulara göre anne babaların yüksek seviyede müsamahakâr olmaları yalnızlık ile ilişkiliyken, çocuğun yaratıcılığıyla ilişkili değildir. Kabul edici ebeveynlerin çocuklarının yaratıcılıklarının daha yüksek olduğu görülürken, bunun yalnızlıkla doğrudan bir ilişkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Stoltzfus, Nibbelink, Vredenburg ve Thyrum (2011), tarafından lise öğrencileri arasında yapılan çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla yaratıcılık düzeylerinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Liu ve arkadaşları (2013), yapmış oldukları çalışmada Çinli ergenlerin yaratıcı düşünceleri ve iç motivasyonlarında anne baba katılımının aracı rolünü incelemişlerdir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre aile katılımlı ilişkiler yaratıcı düşünmeyi ve iç motivasyonu pozitif yönde etkiler. Özellikle anne katılımının yüksek olmasının yaratıcılık ve iç motivasyonla daha güçlü bir ilişkisi olduğu görülmektedir.

Fearon, Copeland ve Saxon (2013), Jamikalı çocuklar ve aileleriyle yaptığı çalışmada anne baba stilleri ve yaratıcılık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın bulgularına göre otoriter anne baba stilinin çocukların yaratıcılığı üzerinde negatif bir etkisi bulunmaktadır. Ayrıca çocuklarının yaratıcılık düzeyinden daha yüksek seviyede yaratıcılığa sahip olan ebeveynlerin çocuklarının yaratıcılık kapasiteleri üzerinde de etkileycilikleri mevcuttur. Jamaika nüfus yapısından etkilenen bu çalışma otoriter ebeveynliğin etkilerini göstermektedir.

Uji, Sakamoto, Adachi ve Kitamura (2014), tarafından Japonya'da üniversite öğrenimi görmekte olan öğrencilerle gerçekleştirilen çalışmada demokratik, izin verici ve otoriter ebeveynlik stillerinin çocukların ilerleyen zamanlardaki akıl sağlığı üzerine etkileri incelenmiştir. Çalışma sonucunda demokratik ebeveyn stili sergilemenin ergenlerin ileriki dönemlerdeki akıl sağlığı üzerinde bile olumlu etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Nejad, Jenaabadi, Ghafarshuja ve Heydaribisafar (2015), tarafından üniversite öğrencileri arasında yapılan çalışmada öğrenci yaratıcılığı ve ebeveyn tutumu arasındaki ilişkinin gençlik gelişimi üzerine etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda yaratıcılık ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin öğrencilerin gençlik gelişimleriyle önemli bir ilişki içinde olmadığı ve ebeveynlerin eğitim başarısını yaratıcılıktan daha üstün bir şey olarak gençlere empoze ettikleri görülmüştür. Ayrıca araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla yaratıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Deng, Wang ve Zhao (2016), çevresel faktörlerin ve bireysel özelliklerin yaratıcılığı nasıl etkilediğini Amerikan Çinli ergenleri karşılaştırarak incelemiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre ebeveyn değerleri öğrencilerin farklı yollardan düşünmesini sağladığı için yaratıcılık üzerinde etkilidir.

Ren, Yijuan ve Jinghuan (2017), yaptıkları çalışmada Çinli ergenlerde algılanan anne baba kontrolünün ergenlerin yaratıcılıkları ve sanatsal yetenekleri üzerindeki aracı rolü incelenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre davranışsal kontrol ergenlerin iç motivasyonlarının ve yaratıcılıklarının gelişmesine olumlu etki ederken, psikolojik kontrol olumsuz olarak etki etmektedir. Bulgular anne babaların davranışsal ve psikolojik kontrollerinin yaratıcılığı farklı şekillerde etkilediğini gösterir.

2.14.2. Anne Baba Tutumları ve Duygu Düzenleme ile İlgili Yurt İçinde ve Dışında Yapılan Çalışmalar

Yurt içi alan yazına bakıldığında algılanan anne baba tutumları ve duygu düzenleme arasındaki ilişkileri ele alan çalışmalar incelendiğinde, yapılan çalışmaların ergenlik dönemine kıyasla genel olarak okul öncesi dönem üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırmanın bu bölümünde konu ile ilgili olduğu düşünülen yurt içinde yapılan bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Altan (2006), tarafından yapılan çalışmada annenin sosyalleştirme davranışları ile çocuğun kişilik özelliklerinin, çocuğun duygu düzenleme becerisi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre anne babaların çocuklarına karşı sıcak, samimi ve istenen yönde davranışlar sergilediklerinde ve çocuk da bunlara istenen yönde olumlu yanıtlar verdiğinde duygu düzenleme becerilerinin daha etkili olarak kullanıldığı görülmüştür.

Sarıtaş ve Gençöz (2011), tarafından yapılan çalışmada annelerin sahip olduğu duygu düzenleme güçlükleri ve çocuk yetiştirme tarzları ile ergenlerin duygu düzenleme süreçleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, annesini izin verici algılayanların lehinedir. Annesini izin verici tutuma sahip olarak gören ergenler, annesini otoriter tutuma sahip olarak algılayan ergenlere kıyasla daha az duygu düzenleme güçlükleri yaşamaktadır.

Türküler Aka (2011), ergenler ve yetişkinlerle yaptığı çalışmada algılanan anne babalık biçimleri ve duygu düzenleme ile psikolojik sağlık arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, daha genç yaşlarda olan ve anne babasının tutumlarını sıcak, samimi ve demokratik olarak algılayan bireyler, yaşı daha büyük olan ve annelerinin davranışlarını daha otoriter olarak algılayan bireylere göre uygun duygu düzenleme stratejilerini daha fazla kullanmaktadırlar.

Sarıtaş (2012), tarafından yapılan çalışmada ergenin psikolojik iyi oluşu, çocuk yetiştirme davranışları, kişilik özellikleri ile duygu düzenleme süreçleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenin duygu düzenleme güçlüklerinin, annesini reddeder ve aşırı korumacı bir tutum içinde algılaması ile ergenin depresyonda olma durumu, psikolojik iyi oluşunun düşük olması ve olumsuz duygudurumu arasındaki ilişkide aracılık rolünün olduğu bulunmuştur.

Gökçe'nin (2013) yapmış olduğu çalışmada da ebeveynin duygusal erişilebilirliğinin, duygu düzenleme gücüğü, kişilerarası ilişki tarzları, sosyal destek ve genel psikolojik sağlık ile ilişkisi incelenmiştir. Ebeveynin duygusal ulaşılabilirliği ve genel ruh sağlığı arasındaki ilişkide duygu düzenleme gücüğü, diğer insanlarla olan iletişim yöntemleri ve çok boyutlu sosyal desteğin tam aracı etkisi olduğu bulunmuştur.

Sapmaz'ın (2014) yapmış olduğu çalışmada ise erken dönem uyumsuz şemalar, algılanan ebeveynlik biçimleri ve duygu düzenlemenin yeme tutumu üzerindeki etkisi adlı çalışmasında, yeme bozukluğu riski taşıyan ve taşımayan üniversite öğrencisi genç kadınların, algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemalar ve duygu düzenleme güçlükleri değişkenleri açısından farklılaşp farklılaşmadığını inceleyen çalışmasının sonucunda, erken dönem uyumsuz şemalardan duygusal yoksunluk, kendini feda ve yüksek standartlar şema boyutları ile duygu düzenlemedeki güçlükler toplam puanının yeme tutumunu anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur.

Araştırmanın bu bölümünde konu ile ilgili olduğu düşünölen yurt dışında yapılan bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Eisenberg, Cumberland ve Spinrad (1998), yaptıkları çalışmada anne baba tutumları ve çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre çocukların anne babaları tarafından daha kabul edici ve olumlu tepkiler gördüğünde, çocukların duygu düzenleme becerilerini istenen yönde geliştirdiği görölmüştür.

Cummings ve Davies (1996), tarafından yapılan çalışmada baskıcı, otoriter ve ihmalkar tutumları gösteren aile ortamında yetişen çocukların, demokratik ve hoşgörölü tutumları gösteren ve çocuklarını destekleyen aile ortamında yetişen çocuklara kıyasla daha fazla duygu düzenleme güçlükleri yaşadıklarını görmüşler.

McDowell, Kim, O'neil ve Parke (2002) yaptıkları çalışma sonucunda anne ile ilişkili değişkenlerin baba ile ilişkili değişkenlere kıyasla çocuğun duygu düzenlemesi ile daha güçlü bir ilişki gösterdiğini ve kendilerini daha kontrolcü olarak nitelendiren anne babaların çocuklarının daha fazla uyumsuz duygu düzenleme stratejileri kullandıkları görölmüştür

Eisenberg ve arkadaşları (2005), ergenlerle yaptıkları bir çalışmada duygu düzenlemenin annenin sıcak ve samimi davranma eğilimi ile ergenin dışsallaştırılmış davranış problemleri arasındaki rolü incelemiştir. Çalışma sonucunda, annenin sıcak ve samimi davranma eğilimi ile ergenin dışsallaştırılmış davranış problemleri arasında duygu düzenlemenin aracı rolü olduğu bulunmuştur.

Jabeen, Anis-ul-Haque ve Riaz (2013), tarafından yapılan çalışmada ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları ve duygu düzenlemeleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda annelerin çocuklarına karşı göstermiş olduğu demokratik tutumların duygu düzenlemelerine olumlu etki ettiği ve annenin hoşgörölü tutumlarının çocuklarının duygu düzenlemelerine olumsuz yönde etki ettiği görölmüştür. Yine araştırma sonucunda babanın demokratik tutumunun çocukların duygu düzenlemelerine pozitif yönde etki ettiği, fakat otoriter anne baba tutumunun herhangi bir etkisinin olmadığı görölmüştür.

Roelofs, Meesters, Balemis ve Muris (2006), tarafından yapılan çalışmada anne baba tutumlarının çocuk ve ergenlerin psikolojik iyi oluşu ile ilişkili olduğu, aynı zamanda anne babasından düşük miktarda ilgi ve destek görenlerin ruhsal bozukluklara daha yatkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

McDowell, Kim, O'neil ve Parke (2002), tarafından yapılan çalışmada duygu düzenleme stratejilerini kullanma ve sosyallik arasındaki ilişki incelenmiş ve sosyalliği daha fazla olan çocukların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Çocuklar duygu düzenleme stratejilerini ne kadar fazla kullanırsa sosyal ilişkileri daha fazla güçlü olmakta ve çevreye uyumları kolaylaşmaktadır.

Walton ve Flouri (2010), annenin ebeveynlik davranışı ile dışsallaştırma sorunları arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracılık etkisini incelemiştir. Çalışmanın bulguları göstermiştir ki, annenin çocuğa karşı olan ilgisi ve yakınlığı arttıkça, çocuğun duygu düzenleme becerilerini kullanma oranı artmakta ve çocukta davranış problemleri çok daha az görülmektedir.

White ve Renk (2012), ergenlerle yaptıkları çalışmada anne babanın sıcaklık, duygusal erişilebilirlik ve duygusal desteğinin ergenin kendi yeterliliğine ilişkin algısı ile ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Criss, Morris, Ponce-Garcia, Cui ve Sil (2016), tarafından yapılan çalışmada düşük gelirli ailelere sahip olan 10-18 yaş arasındaki ergenlerin duygu düzenleme süreçleri incelenmiş ve daha fazla duygusal destek gören, kızgınlık ve şiddet içerikli davranışlara daha az maruz kalan ergenlerin duygu düzenlemede daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmalar, ergenlerin genellikle anneleriyle duygusal konuları konuşurken daha rahat hissettiklerini, sıkıntılarını daha kolay paylaşabildiklerini ve anneleriyle babalarına kıyasla daha fazla zaman geçirmek istediklerini göstermiştir. Buna bağlı olarak da annelerin ergenlerin yaşamlarıyla daha ilgili olduğu düşünülebilir (Updegraff, McHale, Crouter ve Kupanoff, 2001).

Tüm bunlardan yola çıkarak algılanan anne baba tutumlarının duygu düzenleme süreçleri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular da literatürdeki bulgularla genel olarak benzerlik göstermektedir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma lise birinci sınıf düzeyinde öğrenim gören ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının yaratıcılık düzeyleri ve duygu düzenleme süreçleri üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek amacıyla yapılan betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırma, hali hazırda var olanların ne olduğunun betimlenip açıklanarak ortaya konulmasını sağlar. Bu araştırmanın yöntemini de oluşturan ilişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki değişimin varlığı ve bu değişimin miktarını belirlemek için yapılan bir modeldir (Karasar, 2005).

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Tekirdağ ili Süleymanpaşa ilçesinde bulunan resmi devlet okullarına devam eden 2615 lise birinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini oluşturulurken detaylı araştırma yapabilmek için bilgi açısından zengin olduğu düşünülen okullar amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiş, bunun sonucunda altı tane devlet okulu belirlenmiştir. Evrenin sınırları bilindiği için aşağıdaki formül kullanılarak örneklem sayısı belirlenmiştir. Minimum örneklem hacmi 335 olarak hesaplanmıştır.

$$\frac{Nt^2pq}{d^2(N-1) + t^2pq}$$

N : Evrendeki birey sayısı (2615)

n : Örnekleme alınacak birey sayısı (335)

p : İncelenen olayın görülüş sıklığı (0.5)

q : İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (0.5)

t : Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosundan bulunan teorik değer (1.96)

d : Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen + sapma (0.05)

Araştırmada %95 güven ve %5 sapma kriterleri esas alınarak toplam 335 denekle çalışılmıştır (Çingı, 1990).

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu çalışmada lise birinci sınıfta öğrenim gören ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının yaratıcılık düzeyleri ve duygu düzenleme süreçleri üzerine etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir.

Ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının neler olduğunu ölçebilmek amacıyla “Anne Baba Tutum Ölçeği”, ergenlerin yaratıcılık düzeylerini ölçmek için “Yaratıcılık Ölçeği” ve duygu düzenleme süreçlerini belirlemek için “Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği” nden yararlanılmıştır. Ergenlerin kişisel ve demografik özellikleri hakkında bilgi sahibi olabilmek amacıyla da araştırmayı yapan kişi tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ndan yararlanılmıştır.

3.3.1. Anne Baba Tutum Ölçeği

Kullanılan bu ölçek Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush tarafından 1991 yılında geliştirilmiştir. Ölçek oluşturulurken Baumrind (1971), Maccoby ve Martin’in çalışmalarından ve ebeveyn tutumu ile ilgili var olan diğer ölçeklerden (Dornbusch ve ark., Steinberg ve ark.) yararlanılmıştır. Ölçek puanlarına uygulanan faktör analizi sonucunda kabul/ilgi (acceptance/involvement), denetleme (strictness/supervision) ve psikolojik özerklik (psychological autonomy) olmak üzere üç faktör ortaya çıkmıştır. Çocukların ebeveynlerini kendilerine karşı ne kadar alakalı olarak algıladıklarını kabul/ilgi boyutu ölçerken, çocukların anne babalarını kontrollü ve denetleyici olarak algılama düzeylerini denetleme boyutu ölçmektedir. Psikolojik özerklik boyutu ise çocukların anne babalarını ne derece demokratik olarak algıladıkları hakkında bilgi verir. Ölçekte kabul ilgi boyutunu ölçmek için 9 madde (1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17), denetleme boyutu için 8 madde (19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26), psikolojik özerklik boyutu için 9 madde (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18) bulunmaktadır (Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush, 1991).

Ölçeğin kültürümüzde geçerlik ve güvenilirlik çalışması ilk olarak Yılmaz tarafından ilköğretim, lise ve üniversite öğrencisi toplam 360 denek üzerinde yapılmıştır. Ölçek, deneklere 15 gün arayla iki kez uygulanmıştır. Lise öğrencileri için güvenilirlik katsayıları ve iç tutarlılık katsayıları sırasıyla; kabul/ilgi alt boyutu için $\alpha=.82$ ve $\alpha=.70$, denetleme alt boyutu için $\alpha=.88$ ve $\alpha=.69$, psikolojik özerklik alt boyutu için $\alpha=.76$ ve $\alpha=.66$ olarak bulunmuştur. Elde edilen verilere göre ölçek

anne baba tutumunu ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır (Yılmaz, 2000). Bu çalışma kapsamında güvenilirlik katsayıları sırayla; kabul/ilgi alt boyutu için $\alpha=.78$, denetleme alt boyutu için $\alpha=.82$ ve psikolojik özerklik alt boyutu için $\alpha=.72$ olarak bulunmuştur.

Ölçek maddeleri; “tamamen benziyor” için 4, “biraz benziyor” için 3, “benzemiyor” için 2, “hiç benzemiyor” için 1 olarak puanlanmıştır. Ölçek değerlendirilirken tek numaralı maddeler aynen alınmış (kabul/ilgi boyutu); çift numaralı maddeler (12. madde hariç) tersten puanlanmıştır. Denetleme boyutuna ait puanlama; ilk iki madde “hayır” cevabı için 7, “istediğim saate kadar” cevabı için 1 olacak şekilde puanlanmıştır. 21. Sorudan itibaren ise “hiç çaba göstermez” cevabı 1, “çok az çaba gösterir” cevabı için 2 “çok çaba gösterir” cevabı için 3 olacak şekilde puanlama yapılmıştır. Ölçekten iki şekilde ölçüm alınmaktadır. Bunlardan birincisi, deneklerin her üç boyuta verdikleri cevaplar yoluyla demokratikliğin farklı düzeyleri ayırt edilerek ölçülmektedir. Kabul/ilgi, denetleme ve psikolojik özerklik boyutunda ortancanın üzerinde puan alan çocukların anne babaları “demokratik” olarak adlandırılmakta ve 3 puan almaktadırlar. Her üç boyutta ortancanın altında puan alan çocukların anne babaları “demokratik tutumda olmayan” olarak adlandırılmakta ve 0 puan almaktadırlar. Herhangi iki boyutta ortancanın üzerinde puan alan çocukların anne babaları “bir ölçüde demokratik” olarak adlandırılmakta ve 2 puan almaktadır. Sadece bir boyutta ortancanın üzerinde puan alan çocukların anne babaları “bir ölçüde demokratik tutumda olmayan” olarak adlandırılmakta ve 1 puan almaktadır.

Ölçekten alınabilen ikinci ölçümde ise, anne babalarını demokratik olarak algılayan bireylerin kabul/ilgi ve denetleme boyutunda ortancanın üzerinde puan aldığı, anne babasını izin verici ihmalkar olarak algılayan bireylerin her iki alt boyutta da ortancanın altında puan aldığı, anne babasını otoriter olarak algılayan bireylerin kabul/ilgi boyutunda ortancanın altında ve denetleme boyutunda ortancanın üzerinde puan aldığı ve anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan bireylerin ise kabul/ilgi boyutunda ortancanın üzerinde ve denetleme boyutunda ise ortancanın altında puan aldığı görülmektedir (Yılmaz, 2000). Bu çalışmada ikinci ölçüm şekli kullanılarak ölçekten sonuç elde edilmiş ve çalışmanın dördüncü ve beşinci alt amacını test etmek için yapılan analizler bu ölçüm sonucuna göre yapılmıştır. Çalışmanın altıncı alt amacı olan algılanan anne baba tutumlarının

ergenlerin yaratıcılık düzeyleri ve duygu düzenleme süreçleri üzerine etkisinin regresyon analizi aracılığıyla incelendiği kısımda ise, analiz gereğince ölçeğin alt boyutlarından alınan puanlar kullanılarak işlem yapılmış ve ölçekten ölçüm alınmamıştır.

3.3.2. Yaratıcılık Ölçeği (Ne Kadar Yaratıcısınız?)

“How creative are you?” adlı ölçek Whetton ve Cameron (2002)’ dan alınarak Aksoy (2004) tarafından uyarlanmıştır. Öğrencilerin yüksek yaratıcı kişiliklerinin belirlenmesine yardımcı olmak amacıyla geliştirilen ölçek, öncelikle Aksoy (2004) tarafından Türkçe’ye çevrilmiş, her madde gözden geçirilerek değerlendirilmiş ve 40 maddeden oluşan ölçek ön uygulama ölçeği haline getirilmiştir. Öğrencilere her madde için a) Katılıyorum b) Kararsızım c) Katılmıyorum seçenekleri sunulmuş ve kendileri için en uygun seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Ölçekte yer alan maddelerin her birinin puanlaması farklıdır. Maddelerin sahip olduğu en düşük puan (-2), en yüksek puan ise 4’tür. Ölçekteki diğer sorulardan farklı olarak 40.soru derecelendirme ölçeği türünde değildir. Bu soruda yaratıcılıkla ilgili 54 tane sıfat verilmiştir. Bu sıfatların puan değerleri 0 ile 2 arasında değişmektedir ve sıfatların puan değerleri her öğrencinin toplam yaratıcılık puanlarını hesaplarken dikkate alınmıştır.

Whetton ve Cameron’nun (2002) yaratıcılık düzeyleri puan tablosuna göre; yaratıcılığı olmayan kişinin 10’dan az, ortanın altında yaratıcı kişinin 10-19, orta düzeyde yaratıcı kişinin 20-39, ortanın üzerinde yaratıcı olan kişinin 40-64, oldukça yaratıcı kişinin 65-94 ve olağanüstü yaratıcı kişinin 95-116 arasında puan alması gerekmektedir.

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması Aksoy (2004) tarafından iki farklı okulda (Yunus Emre Lisesi ve Ankara Lisesi) öğrenim gören 174 lise ikinci sınıf öğrencisi üzerinde ön uygulama şeklinde yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçek tek boyutlu çıkmış, açıklanan varyans %45 olmuştur. Elde edilen verilerin analizi yapıldığında, likert dereceleme ölçeğindeki 39 maddenin güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa $\alpha=.94$ gibi oldukça yüksek bir değer çıkmıştır. Ön uygulama ölçeğinde yer alan 39 maddeden 8 tanesinin madde toplam kolerasyonu $\alpha=.30$ ’un altında bir değer almış, bir madde $\alpha=.30$ diğer madde ise $\alpha=.31$ ’lik madde toplam

kolerasyonu göstermiştir. Diğer maddelerin madde toplam kolerasyonları, $\alpha=.35$ ile $\alpha=.92$ arasında değişmiştir. Ön uygulama ölçeğinde yer alan maddelerden $\alpha=.30$ 'un altında madde toplam kolerasyonuna sahip 8 madde, daha önce güvenilirlik çalışması yapıldığından ve araştırmanın amacı için önem taşıdığından asıl uygulama anketine de alınmıştır. Sonuç olarak ön uygulama anketinde yer alan 39 likert tipi dereceleme ölçeğinde, bir tane de kategorik olmak üzere toplam 40 tane madde asıl uygulama ölçeğinde yer almıştır (Aksoy, 2004). Ölçeğin bu çalışma için güvenilirlik katsayısı $\alpha=.78$ şeklinde hesaplanmıştır.

3.3.3. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği

Bu çalışmada, ergenlerin duygu düzenleme süreçlerini incelemek amacıyla Gratz ve Roemer (2004) tarafından geliştirilen Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği kullanılmıştır. Likert tipi bir ölçek olan bu ölçme aracında 1 (hemen hemen hiç) ile 5 (hemen hemen her zaman) arasında puanlanan 36 tane madde bulunmaktadır.

Ölçek, duygusal tepkilere ilişkin farkındalığın olmamasını anlatan “Farkındalık” (madde 2, 6, 8, 10, 17, 34), duygusal tepkilerin anlaşılmasına işaret eden “Açıklık” (madde 1, 4, 5, 7, 9), duygusal tepkilerin kabul edilmemesini belirten “Kabul Etmeme” (madde 11, 12, 21, 23, 25, 29), işe yarayan duygu düzenleme stratejilerine sınırlı erişimi gösteren “Stratejiler” (madde 15, 16, 22, 28, 30, 31, 35, 36), olumsuz duyguları deneyimlerken duygu kontrolünde güçlük yaşamayı ifade eden “Dürtü” (madde 3, 14, 19, 24, 27, 32) ve olumsuz duygular deneyimlerken amaca odaklı davranmada güçlük yaşamayı belirten “Amaçlar” (madde 13, 18, 20, 26, 33) olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddelerinden 1, 2, 4, 6, 7, 8, 10, 17, 20, 22, 24 ve 34 numaralı maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçeğin özgün formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.93$ olduğu ve alt boyutlarının iç tutarlık katsayılarının $\alpha=.88$ ve $\alpha=.89$ arasında değiştiği bulunmuştur (Gratz ve Roemer, 2004).

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama ve geçerlik-güvenirlik çalışması Rugancı (2008) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin özgün formundaki 10. maddenin tüm ölçek ile çok düşük kolerasyona ($r=.06$) sahip olması nedeniyle çıkartılmış, aynı içeriğe sahip olan başka bir madde eklenmiştir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nin (DDGÖ)

cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.94$ olarak bulunmuştur. Alt boyutların iç tutarlılık katsayılarının ise $\alpha=.90$ ile $\alpha=.75$ arasında değiştiği bildirilmiştir (Rugancı, 2008). Ölçekte tam bir kesme puanı bulunmamakla birlikte, ölçekten alınan yüksek puanlar daha şiddetli duygu düzenleme gücüne işaret etmektedir.

Ölçek üzerinde Kavcıoğlu ve Gençöz (2011) tarafından çalışmış, bazı maddelerin Türkçe ifadesi üzerinde ufak değişiklikler önerilmiştir. Bu yeni form oldukça kuvvetli güvenirlik ve geçerlik katsayıları vermiştir. Bu çalışmada da ölçek üzerinde yapılan ufak değişiklikler dikkate alınarak yeni form kullanılmıştır. Bu çalışmada ölçeğin alt boyutlarına ait iç tutarlılık katsayıları $\alpha=.89$ ile $\alpha=.70$ arasında değişirken, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.84$ olarak bulunmuştur.

3.3.4. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan ergenlerle ilgili demografik bilgileri elde edebilmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen; yaş, cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu ve kardeş sayısı değişkenleri hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

3.4. UYGULAMA

Araştırmada kullanılacak ölçekler için Türkçe'ye uyarlama çalışmasını yapan kişilerle iletişime geçilmiş ve ölçekleri kullanabilmek için gerekli izinler mail yoluyla alındıktan sonra, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve Valilik'ten adı geçen okullarda uygulama yapabilmek amacıyla yazılı izin alınmıştır. Araştırma verileri 2016-2017 eğitim öğretim yılı Tekirdağ ili Süleymanpaşa ilçesinde devlet okullarına devam eden 335 lise birinci sınıf öğrencisine uygulanmasıyla elde edilmiştir. Evrende bulunan toplam öğrenci sayısına ilişkin veri Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Geliştirme Birimi'nde görev yapan ilgili memurdan edinilmiştir. Uygulama için okullara gidilmiş, öncesinde öğrencilere araştırmanın amacına ilişkin açıklamalar yapılmış ve uygulamaya ilişkin yönergeler verilmiştir. Uygulama yapılan saatler, öğrencilerin önemli derslerini etkilememesi için Rehberlik ders saatine denk getirilmiştir. Uygulamalar ortalama 35-40 dakika sürmüştür.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenlerin normal dağılımdan gelme durumları araştırılırken birim sayıları nedeniyle Shapiro Wilk's'den yararlanılmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0.05 kullanılmış olup; $p < 0.05$ olması durumunda değişkenlerin normal dağılımdan gelmediği, $p > 0.05$ olması durumunda ise değişkenlerin normal dağılımdan geldikleri belirtilmiştir.

Gruplar arasındaki farklılıklar incelenirken değişkenlerin normal dağılımdan gelmemesi nedeniyle Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H Testlerinden yararlanılmıştır. Kruskal Wallis-H Testinde anlamlı farklılıkların görülmesi durumunda (Bonferroni düzeltmeli) Post-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi ile aralarında farklılık olan gruplar belirlenmiştir. Nominal değişkenlerin grupları arasındaki ilişkiler incelenirken Ki-Kare analizi uygulanmıştır.

Sonuçlar yorumlanırken %95 güven aralığı ve anlamlılık düzeyi olarak 0.05 kullanılmış olup; $p < 0.05$ olması durumunda anlamlı bir farklılığın olduğu, $p > 0.05$ olması durumunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığı belirtilmiştir.

Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni ne kadar açıkladığını ölçmek için Regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizinde enter yöntemi ile değişkenlerden hangilerinin etkisinin olduğu belirtilmiştir. Sağa çarpık dağılımlarda genellikle ortalama>ortanca> mod sıralaması; sola çarpık dağılımlarda genellikle mod>ortanca>ortalama sıralaması yapılabilir (Semiz, 2007). Normal dağılım gerektiren bir istatistik yöntem uygulanmadan önce uygun yöntemlerle puan dağılımının normalliği incelenip pozitif yönlü bir çarpıklık gözlenince karekök, aşırı pozitif bir çarpıklık varsa logaritmik dönüşüm (transformasyon) yerinde olur (Büyüköztürk, 2010). Çalışma kapsamında Yaratıcılık Ölçeği puanları için karekök, Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği puanları için logaritmik dönüşüm uygulanmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Araştırmanın dördüncü bölümünde, yapılan istatistiksel analiz sonucunda elde edilen veriler sunulmuştur. Öncelikle çalışma grubunun sosyo-demografik özelliklerini gösteren frekans ve yüzde hesaplamalarına ait tablo ve yorumlar sunulmuştur. Sonrasında ise elde edilen bulgular araştırma soruları ile aynı sırayı takip ederek açıklanmıştır.

4.1. BAZI SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERİN YÜZDE FREKANS HESAPLAMALARI

Kişisel bilgi formunda yer alan sosyo-demografik değişkenlere (ergenlerin yaş, cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu, kardeş sayısı) ait frekans ve yüzdelik değerlerini gösteren tablo ve tablo yorumları ile araştırmanın değişkenlerinden sürekli değişken niteliğinde olanların veri sayısı, aritmetik ortalaması, aritmetik ortalamasının standart hatası ve standart sapması sunulmuştur.

Tablo 4.1: Yaş Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yaş grubu	N	%
13 yaş	34	10.15
14 yaş	163	48.66
15 yaş	110	32.84
16 ve üstü yaş	28	8.36
Toplam	335	100

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, örneklem grubunun kapsamında en fazla sayıda 14 yaşındaki öğrencilerin olduğu gözlemlenmektedir. 14 yaşında 163 öğrenci olup grubun %48.66’ sını oluşturmaktadır. En az sayıda da 16 yaş ve üstündeki öğrenciler bulunmaktadır sayıları 28’dir ve grubun %8.36’sını oluşturmaktadır.

Tablo 4.2: Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	N	%
Kız	179	53.43
Erkek	156	46.57
Toplam	335	100

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi, örneklem grubu 179’u kız olup grubun %53.43’ünü, 156’sı erkek olup grubun %46.57’sini oluşturmaktadır. Toplam örneklem 335 lise birinci sınıfa devam edem öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 4.3: Anne Öğrenim Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Anne Öğrenim Düzeyi	N	%
İlkokul ve altı	86	25.67
Ortaokul	59	17.61
Lise	102	30.45
Üniversite ve üzeri	88	26.7
Toplam	335	100.00

Tablo 4.3’de görüldüğü gibi, örneklemdeki ergenlerin annelerinin içinde en fazla lise mezunu anne olduğu (n=102, %30.45) ve en az ortaokul mezunu anne olduğu (n=59, %17.61) görülmektedir.

Tablo 4.4: Baba Öğrenim Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Baba Öğrenim Düzeyi	N	%
İlkokul ve altı	57	17.01
Ortaokul	58	17.31
Lise	94	28.06
Üniversite ve üzeri	126	37.61
Toplam	335	100.00

Tablo 4.4’te görüldüğü gibi, örneklemi ergenlerin babalarının içinde en fazla (n=126, %37.61) üniversite ve üzeri mezunu baba olduğu, en az da (n=57, %17.01) ilkokul ve altı eğitim seviyesindeki babaların oluşturduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 4.5: Anne Çalışma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Anne Çalışma Durumu	N	%
Çalışmıyor/Emekli	207	61.79
Devlet memuru	67	20.00
İşçi/Bakıcı/ Esnaf/Tüccar/Çiftçi/Özel sektör	61	18.21
Toplam	335	100.00

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi, ergenlerin anneleri içerisinde en fazla (n=207, %61.79) çalışmıyor/emekli olan anneler bulunurken, en az (n=61, %18.21) işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektörde çalışan anneler olduğu görülmektedir.

Tablo 4.6: Baba Çalışma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Baba Çalışma Durumu	N	%
Çalışmıyor/Emekli	35	10.45
Devlet memuru	85	25.37
İşçi/Bakıcı/ Esnaf/Tüccar/Çiftçi/Özel sektör	215	64.18
Toplam	335	100.00

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi, ergenlerin babaları içerisinde en fazla (n=215, %64.18) işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektörde çalışan babalar bulunurken, en az (n=35, %10.45) çalışmıyor/emekli olan babalar olduğu görülmektedir.

Tablo 4.7: Kardeş Sayısına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kardeş sayısı	N	%
Kardeşi yok	53	15.82
Tek kardeş	178	53.13
İki kardeş	82	24.48
Üç ve üzeri kardeş	22	6.57
Toplam	335	100

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi, örneklemdeki oluşturan ergenlerin en fazla (n=178, %53.13) tek kardeşe sahip olduğu görülürken, ez az (n=22, %6.57) üç ve üzeri kardeşe sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8: Anne Baba Tutum Ölçeğinin Alt Boyutları İçin Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Alt Boyutlar	n	\bar{x}	ss	$Sh_{\bar{x}}$
Kabul/İlgi	335	29.2	3.5	0.19
Psikolojik Özerklik	335	24.74	4.58	0.25
Denetleme	335	22.77	3.56	0.19

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi, örneklemdeki ergenlere uygulanan ABTÖ kabul/ilgi alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=29.2$ standart sapması $ss=3.5$

standart hatası $Sh_{\bar{x}} = 0.19$; Psikolojik özerklik alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=24.74$ standart sapması $ss=4.58$ standart hatası $Sh_{\bar{x}} = 0.25$; Denetleme alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=22.77$ standart sapması $ss=3.56$ standart hatası $Sh_{\bar{x}} = 0.19$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4.9: Yaratıcılık Ölçeği Puanları İçin Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Puan	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Toplam Puan	335	46.24	6.07	0.5

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi, örnekleme ergenlere uygulanan Yaratıcılık Ölçeği puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=46.24$ standart sapması $ss=6.07$ standart hatası $Sh_{\bar{x}} = 0.5$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4.10: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeğinin Alt Boyut Puanları İçin Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Alt Boyutlar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Farkındalık	335	15.25	3.88	0.21
Açıklık	335	12.77	4.52	0.25
Kabul Etmeme	335	11.61	5.45	0.3
Strateji	335	18.15	7.65	0.42
Dürtü	335	14.39	5.68	0.31
Amaçlar	335	15.96	4.91	0.27

Tablo 4.10’da görüldüğü gibi, örneklemedeki ergenlere uygulanan DDGÖ farkındalık alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=15.25$ standart sapması $ss=3.88$ standart hatası $Sh_{\bar{x}}=0.21$; Açıklık alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=12.77$ standart sapması $ss=4.52$ standart hatası $Sh_{\bar{x}}=0.25$; Kabul Etmeme alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=11.61$ standart sapması $ss=5.45$ standart hatası $Sh_{\bar{x}}=0.3$; Strateji alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=18.15$ standart sapması $ss=7.65$ standart hatası $Sh_{\bar{x}}=0.42$; Dürtü alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=14.39$ standart sapması $ss=5.68$ standart hatası $Sh_{\bar{x}}=0.31$; Amaçlar alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=15.96$ standart sapması $ss=4.91$ standart hatası $Sh_{\bar{x}}=0.27$ olarak bulunmuştur.

4.2. ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİNDEN ÖLÇÜM ALINMASI

Araştırmanın amaçları doğrultusunda ve ölçeğin makalesinde belirtildiği gibi, ölçekten ikinci şekilde ölçüm alınarak analizler yapılmış, çalışmanın bu bölümünde yapılan analizler detaylı şekilde açıklanmıştır.

Tablo 4.11: Anne Baba Tutum Ölçeği Kabul/İlgi Alt Boyutundan Ortancanın Üstünde ve Altında Alınan Puanların Frekans ve Yüzdeler Değerleri

Kabul İlgi	N	%
Yüksek	184	54.93
Düşük	151	45.07
Toplam	335	100

Tablo 4.11’de görüldüğü gibi, örnekleme bulunan ergenlerin 184’ü (%54.93) kabul/ilgi alt boyutundan ortancanın üstünde puan alırken, 151’i (%45.07) ortancanın altında puan almıştır.

Tablo 4.12: Anne Baba Tutum Ölçeği Denetleme Alt Boyutundan Ortancanın Üstünde ve Altında Alınan Puanların Frekans ve Yüzdeler Değerleri

Denetleme	N	%
Yüksek	173	51.64
Düşük	162	48.36
Toplam	335	100

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi, örnekleme bulunan ergenlerin 173’ü (%51.64) denetleme alt boyutundan ortancanın üstünde puan alırken, 162’si (%48.36) ortancanın altında puan almıştır.

Tablo 4.13: Anne Baba Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarına Göre Ortancanın Üstünde ve Altında Alınan Puanların Frekans ve Yüzdeler Değerleri

Anne Baba Tutum alt boyutları	Kabul İlgi				Denetleme			
	Yüksek		Düşük		Yüksek		Düşük	
	n	%	N	%	n	%	n	%
Demokratik	98	53.26	0	0	98	56.65	0	0
İzin verici-ihmkâr	0	0	76	50.33	0	0	76	46.91
Otoriter	0	0	75	49.67	75	43.35	0	0
İzin verici hoşgörülü	86	46.74	0	0	0	0	86	53.09

Tablo 4.13’te görüldüğü gibi, kabul/ilgi alt boyutundan ergenlerin 98’i (%53.26) ortancanın üstünde puan alırken, aynı 98 ergen (%56.65) denetleme boyutundan da ortancanın üstünde puan almıştır. Ergenlerin 76’sı (%50.33) kabul/ilgi boyutundan ortancanın altında puan alırken, aynı 76 ergen (%46.91)

denetleme boyutundan da ortancanın altında puan almıştır. Ergenlerin 75'i (%49.67) kabul/ilgi boyutundan ortancanın altında puan alırken, aynı 75 ergen (%43.35) denetleme boyutundan ortancanın üstünde puan almıştır. Ergenlerin 86'sı (%46.74) kabul/ilgi boyutundan ortancanın üstünde puan alırken, aynı 86 ergen (%53.09) denetleme boyutundan ortancanın altında puan almıştır.

Tablo 4.14: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Frekans ve Yüzdelik Değerleri

Anne Baba Tutum	N	%
Demokratik	98	29.25
İzin verici İhmalkâr	76	22.69
Otoriter	75	22.39
İzin verici hoşgörülü	86	25.67
Toplam	335	100

Tablo 4.14'te görüldüğü gibi, örneklem grubunda bulunan ergenlerin 98'i (%29.25) anne babalarını demokratik olarak algılarken, 76'sı (%22.69) izin verici ihmalkâr olarak, 75'i (%22.39) otoriter olarak ve 86'sı (%25.67) izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

4.3. ARAŞTIRMA SORULARININ TEST EDİLMESİNE İLİŞKİN BULGULAR

4.3.1. Anne Baba Tutum Ölçeği İçin Yapılan Analizler

Bu bölümde Anne Baba Tutum Ölçeği' ne ait analizlere yer verilmektedir. Bu bağlamda ölçekten elde edilen ölçüm sonucunda ortaya çıkan, ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının araştırmanın süresiz değişkenlerine (yaş, cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu, kardeş sayısı) bağımlı olup olmadığını belirlemek üzere yapılan ki-kare analizleri ve yorumları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.15: Anne Baba Tutum Grupları/Yaş Ki-Kare Testi Sonuçları

		Anne Baba Tutumları										Ki Kare Testi	
		Demokratik		İzin verici ihmalkâr		Otoriter		İzin verici hoşgörülü		Toplam		χ^2	p
		n	%	N	%	N	%	n	%	N	%		
Yaş grubu	13	18	52.94	4	11.76	7	20.59	5	14.71	34	100	16.241	0.062
	14	40	24.54	36	22.09	38	23.31	49	30.06	163	100		
	15	34	30.91	26	23.64	23	20.91	27	24.55	110	100		
	16 ve üstü	6	21.43	10	35.71	7	25	5	17.86	28	100		
	Toplam	98	29.25	76	22.69	75	22.39	86	25.67	335	100		

Tablo 4.15’de görüldüğü üzere ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının yaşa bağımlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan ki-kare analizine göre değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=16.241$; $p>0.05$).

Tablo 4.16: Anne Baba Tutum Grupları/Cinsiyet Ki-Kare Testi Sonuçları

		Anne Baba Tutumları										Ki Kare Testi	
		Demokratik		İzin verici ihmalkâr		Otoriter		İzin verici hoşgörülü		Toplam		χ^2	p
		n	%	N	%	N	%	n	%	N	%		
Cinsiyet	Kız	69	38.55	23	12.85	53	29.61	34	18.99	179	100	43.375	0.001
	Erkek	29	18.59	53	33.97	22	14.10	52	33.33	156	100		
	Toplam	98	29.25	76	22.69	75	22.39	86	25.67	335	100		

Tablo 4.16’da görüldüğü üzere ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının cinsiyete bağımlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan ki-kare analizine göre değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=43.375$; $p<0.05$). Örneklem grubundaki kızlar ($n=69$, %38.55) anne babalarını erkeklere kıyasla daha fazla demokratik olarak algılamakta, erkekler ($n=53$, %33.97) anne babalarını kızlara kıyasla daha fazla izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. Yine kızlar ($n=53$, %29.61) anne babalarını erkeklere göre daha fazla otoriter olarak algılamakta, erkekler ($n=52$, %33.33) anne babalarını kızlara göre daha fazla izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

Tablo 4.17: Anne Baba Tutum/Anne Öğrenim Düzeyi Ki-Kare Testi Sonuçları

		Anne Baba Tutumları										Ki Kare Testi	
		Demokratik		İzin verici ihmalkâr		Otoriter		İzin verici hoşgörülü		Toplam		χ^2	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	N	%		
Anne öğrenim	İlkokul ve altı	18	20.93	24	27.91	29	33.72	15	17.44	86	100		
	Ortaokul	20	33.9	11	18.64	16	27.12	12	20.34	59	100		
	Lise	32	31.37	21	20.59	23	22.55	26	25.49	102	100	25.915	0.002
	Üniversite ve üzeri	28	31.82	20	22.73	7	7.95	33	37.50	88	100		
	Toplam	98	29.25	76	22.69	75	22.39	86	25.67	335	100		

Tablo 4.17’de görüldüğü üzere ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının anne öğrenim düzeyine bağlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan ki-kare analizine göre değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 25.915$; $p < 0.05$). Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla annesi lise mezunu olanların ($n=32$, %31.37), en az da annesi ilkokul ve altı mezunu olanların ($n=18$, %20.93) ebeveynlerini demokratik olarak algıladıkları görülmüştür. Annesi lise düzeyinde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha demokratik olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla annesi ilkokul ve altı mezunu olanların ($n=29$, %33.72), en az da annesi üniversite ve üzeri mezunu olanların ($n=7$, %7.95) ebeveynlerini otoriter olarak algıladıkları görülmektedir. Annesi ilkokul ve altı düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha otoriter olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla annesi ilkokul ve altı mezunu olanların ($n=24$, %27.91), en az da ortaokul mezunu olanların ($n=11$, %18.64) ebeveynlerini izin verici ihmalkâr olarak algıladıkları görülmektedir. Annesi ilkokul ve altı düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerin en fazla annesi üniversite ve üzeri mezunu olanların ($n=33$, %37.50), en az da ortaokul mezunu olanların ($n=12$, %20.34) ebeveynlerini izin verici hoşgörülü olarak algıladıkları görülmektedir. Annesi üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

Tablo 4.18: Anne Baba Tutum/Baba Öğrenim Düzeyi Ki-Kare Testi Sonuçları

		Anne Baba Tutumları										Ki Kare Testi	
		Demokratik		İzin verici ihmalkâr		Otoriter		İzin verici hoşgörülü		Toplam		χ^2	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	N	%		
Baba öğrenim	İlkokul ve altı	14	24.56	9	15.79	25	43.86	9	15.79	57	100		
	Ortaokul	15	25.86	16	27.59	13	22.41	14	24.14	58	100		
	Lise	27	28.72	24	25.53	21	22.34	22	23.40	94	100	25.362	0.003
	Üniversite ve üzeri	42	33.33	27	21.43	16	12.7	41	32.54	126	100		
	Toplam	98	29.25	76	22.69	75	22.39	86	25.67	335	100		

Tablo 4.18’de görüldüğü üzere ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının baba öğrenim düzeyine bağımlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ki kare analizine göre değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=25.362$; $p<0.05$). Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin ($n=42$, %33.33), en az da babası ilkökul ve altı mezunu olan ($n=14$, %24.56) ergenlerin anne babasını demokratik olarak algıladıkları görülmüştür. Babası üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha demokratik olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin ($n=27$, %21.43), en az da babası ilkökul ve altı mezunu olan ergenlerin ($n=9$, %15.79) anne babasını izin verici ihmalkâr olarak algıladıkları görülmüştür. Babası üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla babası ilkökul ve altı mezunu olan ergenlerin ($n=25$, %43.86), en az da babası ortaokul mezunu olan ergenlerin ($n=13$, %22.41) anne babasını otoriter olarak algıladığı görülmüştür. Babası ilkökul ve altı düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha otoriter olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin ($n=41$, %32.54), en az da ilkökul ve altı mezunu olan ergenlerin ($n=9$, %15.79) anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algıladığı görülmüştür. Babası üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

Tablo 4.19: Anne Baba Tutum/Anne Çalışma Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları

		Demokratik Tutum										Ki Kare Testi	
		Demokratik		İzin verici ihmalkâr		Otoriter		İzin verici hoşgörülü		Toplam		χ^2	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	N	%		
Anne meslek	Çalışmıyor/emekli	66	31.88	50	24.15	51	24.64	40	19.32	207	100	19.135	0.004
	Devlet memuru	16	23.88	15	22.39	7	10.45	29	43.28	67	100		
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	16	26.23	11	18.03	17	27.87	17	27.87	61	100		
	Toplam	98	29.25	76	22.69	75	22.39	86	25.67	335	100		

Tablo 4.19’da görüldüğü üzere ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının anne çalışma durumuna bağımlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ki-kare analizine göre değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=22.010$; $p<0.05$). Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla annesi çalışmıyor/emekli olan ergenler ($n=66$, %31.88), en az da annesi devlet memuru olan ($n=16$, 23.88) ve işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektörde çalışan ergenler anne babasını demokratik olarak algıladığı görülmektedir. Annesi çalışmayan ya da emekli olan ergenler, annesi diğer meslek gruplarında çalışan ergenlere kıyasla anne babasını daha demokratik olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla annesi çalışmıyor/emekli olan ergenler ($n=50$, %24.15), en az da annesi işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektörde çalışan ($n=11$, %18.03) ergenlerin anne babasını izin verici ihmalkâr olarak algıladığı görülmektedir. Annesi çalışmayan ya da emekli olan ergenler, annesi diğer meslek gruplarında çalışan ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla annesi çalışmıyor/emekli olan ergenler ($n=51$, %24.64), en az da annesi devlet memuru olan ($n=7$, %10.45) ergenlerin anne babasını otoriter olarak algıladıkları görülmektedir. Annesi çalışmayan ya da emekli olan ergenler, annesi diğer meslek gruplarında çalışan ergenlere kıyasla anne babasını daha otoriter olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla annesi çalışmıyor/emekli olan ergenler ($n=40$, %19.32), en az da annesi işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektörde çalışan ($n=17$, %27.87) ergenlerin anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algıladığı görülmektedir. Annesi çalışmayan ya da emekli olan ergenler, annesi diğer meslek grubunda çalışan ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

Tablo 4.20: Anne Baba Tutum/Baba Çalışma Durumu Ki-Kare Testi Sonuçları

		Demokratik Tutum										Ki Kare Testi	
		Demokratik		İzin verici ihmalkâr		Otorite r		İzin verici hoşgörülü		Toplam		χ^2	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	N	%		
Baba meslek	Çalışmıyor/emekli	9	25.71	8	22.86	11	31.43	7	20.00	35	100	4.893	0.558
	Devlet memuru	22	25.88	18	21.18	17	20.00	28	32.94	85	100		
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar çiftçi/özel sektör	67	31.16	50	23.26	47	21.86	51	23.72	215	100		
	Toplam	98	29.25	76	22.69	75	22.39	86	25.67	335	100		

Tablo 4.20’de görüldüğü üzere örneklem grubundaki ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının baba çalışma durumuna bağımlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ki-kare analizine göre değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=4.893$; $p>0.05$).

Tablo 4.21: Anne Baba Tutum/Kardeş Sayısı Ki-Kare Testi Sonuçları

		Demokratik Tutum										Ki Kare Testi	
		Demokratik		İzin verici ihmalkâr		Otoriter		İzin verici hoşgörülü		Toplam		χ^2	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Kardeş sayısı	Kardeşi yok	12	22.64	17	32.08	9	16.98	15	28.30	53	100	15.385	0.017
	Tek kardeş	62	34.83	33	18.54	33	18.54	50	28.09	178	100		
	İki ve üzeri kardeş*	24	23.08	26	25.00	33	31.73	21	20.19	104	100		
	Toplam	98	29.25	76	22.69	75	22.39	86	25.67	335	100		

*gözelerdeki n sayısının 5’in altına düşmemesi için iki ve üzeri kardeş grupları birleştirilmiştir

Tablo 4.21’de görüldüğü üzere örneklem grubundaki ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının kardeş sayısına bağımlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ki-kare analizine göre değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=15.385$; $p<0.05$). Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla tek kardeşi olan ($n=62$, %34.83), en az da kardeş olmayan ($n=12$, %22.64) ergenlerin anne babasını demokratik olarak algıladıkları görülmektedir. Tek kardeşe sahip olan ergenler, kardeşi olmayan ya da iki ve üzeri kardeşi olan ergenlere kıyasla anne babasını daha demokratik olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla tek kardeşi olan ($n=33$, %18.54), en az da kardeşi olmayan ($n=17$, %32.08) ergenlerin anne babasını izin verici ihmalkâr olarak algıladıkları

görülmektedir. Tek kardeşi olan ergenler, kardeşi olmayan ya da iki ve üzeri kardeşi olan ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla tek kardeşi olan (n=33, %18.54) ve iki ya da üzeri kardeşi olan (n=33, %31.73), en az da kardeşi olmayan (n=9, %16.98) ergenler anne babasını otoriter olarak algılamaktadır. Tek kardeşe sahip olan ya da iki ve üzeri kardeşe sahip olan ergenler, hiç kardeşi olmayan ergenlere kıyasla anne babasını daha otoriter olarak algılamaktadır. Örneklem grubundaki ergenlerden en fazla tek kardeşi olan (n=50, %28.09) ergenler, en az da kardeşi olmayan (n=15, %21.30) ergenler anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır. Tek kardeşi olan ergenler, kardeşi olmayan ya da iki ve üzeri kardeşe sahip olan ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

4.3.2. Yaratıcılık Ölçeği İçin Yapılan Analizler

Bu bölümde Yaratıcılık Ölçeği' ne ait analizlere yer verilmektedir. Bu bağlamda örnekleme oluşturan ergenlerin yaratıcılık ölçeğinden aldıkları puanların araştırmanın süresiz değişkenlerine göre (yaş, cinsiyet, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu, baba çalışma durumu, kardeş sayısı) farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan fark analizleri ve yorumları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.22: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Yaş grubu	Kolmogorov-Smirnov ^a	Df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Yaratıcılık Ölçeği	13 yaş	0.103	34	.200*	0.979	34	0.732
	14 yaş	0.076	163	0.023	0.984	163	0.049*
	15 yaş	0.061	110	.200*	0.991	110	0.664
	16 ve üstü yaş	0.138	28	0.186	0.939	28	0.103

*p<0.05

Yaratıcılık ölçeği puanlarının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.22'de görüldüğü gibi Yaratıcılık Ölçeği puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması (p<0.05) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.23: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Yaş grubu	N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Yaratıcılık Ölçeği	13 yaş	34	-0.240	0.403	0.149	0.788
	14 yaş	163	0.384	0.190	-0.102	0.378
	15 yaş	110	-0.142	0.230	-0.346	0.457
	16 yaş ve üstü	28	0.707	0.441	2.478	0.858

Tablo 4.23'te görüldüğü üzere hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.24: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Yaş grubu	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Yaratıcılık Ölçeği	13 yaş	34	46.79	177.49	9.599	3	0.022
	14 yaş	163	45.91	163.12			
	15 yaş	110	47.58	183.68			
	16 ve üstü yaş	28	42.29	123.3			
	Toplam	335	46.24				

Tablo 4.24'te görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin yaratıcılık ölçeğinden aldıkları puanların yaş değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan nonparametrik Kruskal Wallis H analizine göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir ($\chi^2=9.599$; $p<0.05$). Bu işlemin ardından belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.25: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Yaratıcılık Ölçeği-Yaş grubu (Post Hoc)	p
16 yaş ve üstü X 14 yaş	0.266
16 yaş ve üstü X 13 yaş	0.170
16 yaş ve üstü X 15 yaş	0.019
14 X 13 yaş	0.990
14 X 15 yaş	0.511
13 X 15 yaş	0.990

Yaratıcılık ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre hangi alt gruplara göre farklılaştığını belirlemek için uygulanan Post-Hoc Bonferroni testi sonucuna göre 15 yaşındaki ergenlerin ($\bar{X}_{sıra}=183.68$) yaratıcılık düzeylerinin, 16 yaşındaki ergenlere

($\bar{X}_{sıra} = 123.3$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür. Farklılık 15 yaşındaki ergenlerin lehinedir ($p < 0.05$).

Tablo 4.26: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnov ^a	Df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Yaratıcılık Ölçeği	Erkek	0.049	156	,200*	0.992	156	0.553
	Kız	0.085	179	0.003	0.984	179	0.044*

* $p < 0.05$

Yaratıcılık Ölçeği puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.26’da görüldüğü üzere Yaratıcılık Ölçeği puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p < 0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.27: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Cinsiyet	n	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Yaratıcılık Ölçeği	Erkek	156	-0.069	0.194	-0.313	0.386
	Kız	179	0.383	0.182	-0.100	0.361

Tablo 4.27’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.28: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	U	Z	p
Yaratıcılık Ölçeği	Erkek	156	46.29	170.81			
	Kız	179	46.21	165.55	13.523	-0.497	0.619
	Toplam	335	46.24				

Tablo 4.28’de gibi, örneklemdaki ergenlerin yaratıcılık ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Mann Whitney-U Testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı görülmemiştir ($z = -0.497$; $p > 0.05$).

Tablo 4.29: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Anne öğrenim	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Yaratıcılık Ölçeği	İlkokul ve altı	0.072	86	0.045	0.976	86	0.047*
	Ortaokul	0.088	59	.200*	0.976	59	0.278
	Lise	0.070	102	.200*	0.990	102	0.648
	Üniversite ve üzeri	0.063	88	.200*	0.980	88	0.197

*p<0.05

Yaratıcılık ölçeği puanlarının anne öğrenim düzeyi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.29’da görüldüğü gibi, Yaratıcılık Ölçeği puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.30: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Çarpıklık Basıklık Değerleri

	Anne öğrenim	N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Yaratıcılık Ölçeği	İlkokul ve altı	86	0.468	0.260	0.049	0.514
	Ortaokul	59	-0.217	0.311	0.511	0.613
	Lise	102	0.208	0.239	0.104	0.474
	Üniversite ve üzeri	88	0.038	0.257	-0.844	0.508

Tablo 4.30’da görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.31: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını İçin Uygulanan Kruskal Wallis H testi Sonuçları

	Anne öğrenim	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	x^2	sd	p
Yaratıcılık Ölçeği	İlkokul ve altı	86	44.49	147.65	10.741	3	0.013
	Ortaokul	59	44.19	149.25			
	Lise	102	47.35	180.6			
	Üniversite ve üzeri	88	48.06	185.85			
	Toplam	335	46.24			1-3 1-4 2-3 2-4	

Tablo 4.31’de görüldüğü gibi, örneklemden elde edilen ergenlere uygulanan yaratıcılık ölçeği puanlarının anne öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı görülmüştür ($x^2=10.741$; $p<0.05$).

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.32: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Yaratıcılık Ölçeği-Anne öğrenim (Post Hoc)	p
Üniversite ve Üzeri X Lise	0.709
Üniversite ve Üzeri X İlkokul ve Altı	0.009
Üniversite ve Üzeri X Ortaokul	0.025
Lise X İlkokul ve Altı	0.02
Lise X Ortaokul	0.048
İlkokul ve Altı X Ortaokul	0.922

Yaratıcılık ölçeği puanlarının anne öğrenim düzeyine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek için Post-Hoc Bonferroni testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ($\bar{X}_{sıra} = 185.58$) ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin, annesi ilkokul ve altı mezunu olan ($\bar{X}_{sıra} = 147.65$) ve ortaokul mezunu olan ($\bar{X}_{sıra} = 149.25$) ergenlerin yaratıcılık düzeylerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür. Farklılık annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin lehinedir ($p < 0.05$). Yine örneklem grubundaki annesi lise mezunu olan ($\bar{X}_{sıra} = 180.6$) ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin, annesi ilkokul ve altı mezunu olan ($\bar{X}_{sıra} = 147.65$) ve ortaokul mezunu olan ($\bar{X}_{sıra} = 149.25$) ergenlerin yaratıcılık düzeylerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür. Farklılık annesi lise mezunu olan ergenlerin lehinedir ($p < 0.05$). Sonuç olarak annesi lise düzeyinde ya da üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin diğer ergenlere kıyasla daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4.33: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Baba öğrenim	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Yaratıcılık Ölçeği	İlkokul ve altı	0.059	57	.200*	0.992	57	0.973
	Ortaokul	0.097	58	.200*	0.978	58	0.362
	Lise	0.080	94	0.047	0.981	94	0.045*
	Üniversite ve üzeri	0.055	126	.200*	0.987	126	0.274

*p<0.05

Yaratıcılık ölçeği puanlarının baba öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.33'te görüldüğü gibi, Yaratıcılık Ölçeği puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması (p<0.05) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.34: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Baba öğrenim	N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Yaratıcılık Ölçeği	İlkokul ve altı	57	0.032	0.316	-0.262	0.623
	Ortaokul	58	-0.178	0.314	0.323	0.618
	Lise	94	0.324	0.249	-0.190	0.493
	Üniversite ve üzeri	126	0.182	0.216	-0.593	0.428

Tablo 4.34'te görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.35: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Baba öğrenim	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Yaratıcılık Ölçeği	İlkokul ve altı	57	44.28	149.07	7.317	3	0.062
	Ortaokul	Lise	44.81	156.95			
	Lise	94	45.87	162.86			
	Üniversite ve üzeri	126	48.07	185.49			
	Toplam	335	46.24				

Tablo 4.35'de görüldüğü gibi, örneklemden elde edilen ergenlere uygulanan yaratıcılık ölçeği puanlarının baba öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı görülmemiştir ($\chi^2=7.317$; p>0.05).

Tablo 4.36: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Anne meslek	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Yaratıcılık Ölçeği	Çalışmıyor/emekli	0.054	207	0.001	0.993	207	0.045*
	Devlet memuru	0.082	67	.200*	0.972	67	0.136
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.078	61	.200*	0.973	61	0.195

*p<0.05

Yaratıcılık ölçeği puanlarının anne çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.36’da görüldüğü gibi, Yaratıcılık Ölçeği puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması (p<0.05) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.37: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Anne çalışma durumu	N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Yaratıcılık Ölçeği	Çalışmıyor/emekli	207	0.152	0.169	0.122	0.337
	Devlet memuru	67	-0.101	0.293	-0.889	0.578
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	61	0.344	0.306	-0.366	0.604

Tablo 4.37’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.38: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Anne çalışma durumu	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Yaratıcılık Ölçeği	Çalışmıyor/emekli	207	45.57	161.77	8.616	2	0.013
	Devlet memuru	67	49.34	198.68			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	61	45.15	155.45			
	Toplam	335	46.24		3-2 1-2		

Tablo 4.38’de görüldüğü gibi, örneklemdeki ergenlere uygulanan yaratıcılık ölçeği puanlarının anne çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılaşp gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis H analizi yapılmıştır. Bunun sonucunda grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=8.616$; p<0.05). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.39: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Yaratıcılık Ölçeği -Anne meslek (Post Hoc)	P
İşçi/Bakıcı/Esnaf/Tüccar/Çiftçi/Özel sektör X Çalışmıyor/emekli	0.990
İşçi/Bakıcı/Esnaf/Tüccar/Çiftçi/Özel sektör X Devlet Memuru	0.035
Çalışmıyor/Emekli X Devlet Memuru	0.020

Yaratıcılık ölçeği puanlarının anne çalışma durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek için uygulanan Post-Hoc Bonferroni testine göre annesi devlet memuru olarak çalışan ($\bar{X}_{sıra}=198,68$) ergenlerin yaratıcılık düzeyleri, annesi işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektörde çalışan ($\bar{X}_{sıra}=155,45$) ya da çalışmıyor/emekli olan ($\bar{X}_{sıra}=161,77$) ergenlerin yaratıcılık düzeylerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık annesi devlet memuru olarak çalışan ergenlerin lehinedir ($p<0,05$). Annesi devlet memuru olan ergenlerin, annesi çalışmıyor/emekli olan ya da diğer meslek gruplarında çalışan ergenlere göre yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4.40: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkeni İçin Göre Normallik Sınaması

Baba çalışma durumu	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Çalışmıyor/emekli	0.115	35	.200*	0.976	35	0.624
Devlet memuru	0.074	85	0.002	0.980	85	0.006*
İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.054	215	.200*	0.993	215	0.407

* $p<0.05$

Yaratıcılık ölçeği puanlarının baba çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.40'da görüldüğü gibi, Yaratıcılık Ölçeği puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.41: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Baba çalışma durumu	n	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Yaratıcılık Ölçeği	Çalışmıyor/emekli	35	0.332	0.398	0.171	0.778
	Devlet memuru	85	0.016	0.261	-0.829	0.517
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	215	0.193	0.166	0.072	0.330

Tablo 4.41’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.42: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Baba Çalışma Durumu	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	P
Yaratıcılık Ölçeği	Çalışmıyor/emekli	35	44.40	147.33	3.801	2	0.150
	Devlet memuru	85	47.66	183.04			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	215	45.99	165.42			
	Toplam	335	46.24				

Tablo 4.42’de görüldüğü gibi, örneklemden elde edilen ergenlere uygulanan yaratıcılık ölçeği puanlarının baba çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Test’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı görülmemiştir ($\chi^2=3.801$; $p>0.05$).

Tablo 4.43: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Normallik Sınaması

		Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	P
Yaratıcılık Ölçeği	Kardeşi yok	0.076	53	.200*	0.964	53	0.115
	Tek kardeş	0.052	178	.200*	0.992	178	0.489
	İki kardeş	0.129	82	0.002	0.973	82	0.048*
	Üç ve üzeri kardeş	0.145	22	.200*	0.976	22	0.841

* $p<0.05$

Yaratıcılık ölçeği puanlarının kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.43’te görüldüğü gibi, Yaratıcılık Ölçeği puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.44: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}	
Yaratıcılık Ölçeği	Kardeşi yok	53	,118	,327	-,998	,644
	Tek kardeş	178	,091	,182	,257	,362
	İki kardeş	82	,426	,266	,510	,526
	Üç ve üzeri kardeş	22	,081	,491	-,516	,953

Tablo 4.44'te görüldüğü gibi çarpıklık ve basıklık değerleri +2 -2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.45: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p	
Yaratıcılık Ölçeği	Kardeşi yok	53	47.06	175.6	0.628	3	0.89
	Tek kardeş	178	45.8	164.42			
	İki kardeş	82	46.63	170.18			
	Üç ve üzeri kardeş	22	46.45	170.57			
	Toplam	335	46.24				

Tablo 4.45'te görüldüğü gibi, örneklemden elde edilen verilerde uygulanan yaratıcılık ölçeği puanlarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı görülmemiştir ($\chi^2=0.628$; $p>0.05$).

4.3.3. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ) Alt Boyutları İçin Yapılan Analizler

Bu bölümde Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'ne ait analizlere yer verilmektedir. Bu bağlamda örnekleme oluşturan ergenlerin Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nin farkındalık, açıklık, kabul etmeme, strateji, dürtü ve amaçlar alt boyutlarından aldıkları puanların araştırmanın süresiz değişkenlerine (yaş, cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu, kardeş sayısı) göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan fark analizleri ve yorumları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.46: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanların Yaş Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Yaş grubu	Kolmogorov-Smirnov ^a	sd	p	Shapiro-Wilk	sd	p
Farkındalık	13 yaş	0.124	34	.200*	0.943	34	0.077
	14 yaş	0.091	163	0.002	0.983	163	0.042*
	15 yaş	0.114	110	0.001	0.957	110	0.001*
	16 ve üstü yaş	0.139	28	0.177	0.941	28	0.118
Açıklık	13 yaş	0.106	34	.200*	0.961	34	0.256
	14 yaş	0.104	163	0.001	0.969	163	0.001*
	15 yaş	0.127	110	0.001	0.943	110	0.000*
	16 ve üstü yaş	0.166	28	0.046	0.900	28	0.012*
Kabul Etmeme	13 yaş	0.199	34	0.002	0.797	34	0.001*
	14 yaş	0.146	163	0.001	0.882	163	0.001*
	15 yaş	0.180	110	0.001	0.850	110	0.001*
	16 ve üstü yaş	0.145	28	0.137	0.891	28	0.007*
Strateji	13 yaş	0.197	34	0.002	0.901	34	0.005*
	14 yaş	0.124	163	0.001	0.919	163	0.001*
	15 yaş	0.098	110	0.012	0.940	110	0.001*
	16 ve üstü yaş	0.206	28	0.004	0.878	28	0.004*
Dürtü	13 yaş	0.138	34	0.097	0.894	34	0.003*
	14 yaş	0.113	163	0.001	0.953	163	0.001*
	15 yaş	0.093	110	0.020	0.951	110	0.001*
	16 ve üstü yaş	0.105	28	.200*	0.948	28	0.180
Amaçlar	13 yaş	0.108	34	.200*	0.970	34	0.471
	14 yaş	0.079	163	0.014	0.980	163	0.017*
	15 yaş	0.114	110	0.001	0.966	110	0.007*
	16 ve üstü yaş	0.055	28	.200*	0.987	28	0.972
Toplam DDG	13 yaş	0.084	34	.200*	0.962	34	0.279
	14 yaş	0.080	163	0.013	0.980	163	0.017*
	15 yaş	0.078	110	0.093	0.975	110	0.038*
	16 ve üstü yaş	0.128	28	.200*	0.922	28	0.040*

*p<0.05

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut puanlarının ve toplam puanının yaşa göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.46'da görüldüğü gibi, Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.47: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Yaş grubu		N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
13 yaş	Farkındalık	34	0.549	0.403	0.146	0.788
	Açıklık	34	0.323	0.403	-0.430	0.788
	Kabul Etmeme	34	1.945	0.403	4.515	0.788
	Strateji	34	0.793	0.403	-0.465	0.788
	Dürtü	34	1.076	0.403	0.729	0.788
	Amaçlar	34	0.009	0.403	-0.568	0.788
	Toplam DDG	34	0.567	0.403	-0.199	0.788
14 yaş	Farkındalık	163	0.337	0.190	0.204	0.378
	Açıklık	163	0.543	0.190	0.097	0.378
	Kabul Etmeme	163	1.134	0.190	0.691	0.378
	Strateji	163	0.899	0.190	0.141	0.378
	Dürtü	163	0.627	0.190	-0.265	0.378
	Amaçlar	163	0.018	0.190	-0.720	0.378
	Toplam DDG	163	0.418	0.190	-0.266	0.378
15 yaş	Farkındalık	110	0.749	0.230	0.726	0.457
	Açıklık	110	0.718	0.230	-0.035	0.457
	Kabul Etmeme	110	1.423	0.230	1.781	0.457
	Strateji	110	0.727	0.230	-0.092	0.457
	Dürtü	110	0.507	0.230	-0.585	0.457
	Amaçlar	110	-0.146	0.230	-0.914	0.457
	Toplam DDG	110	0.510	0.230	-0.206	0.457
16 ve üstü yaş	Farkındalık	28	0.544	0.441	-0.518	0.858
	Açıklık	28	1.206	0.441	1.777	0.858
	Kabul Etmeme	28	0.864	0.441	-0.063	0.858
	Strateji	28	0.767	0.441	-0.727	0.858
	Dürtü	28	0.497	0.441	-0.134	0.858
	Amaçlar	28	-0.140	0.441	-0.178	0.858
	Toplam DDG	28	0.978	0.441	0.966	0.858

Tablo 4.47’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.48: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Yaş grubu	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Farkındalık	13 yaş	34	14.56	150.97	3.624	3	0.305
	14 yaş	163	15.55	177.13			
	15 yaş	110	15.15	164.22			
	16 ve üstü yaş	28	14.75	150.36			
	Toplam	335	15.25				

Tablo 4.48’de görüldüğü gibi, örneklemden alınan ergenlerin farkındalık alt boyutundan aldıkları puanların yaşa göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=3.624$; $p>0.05$).

Tablo 4.49: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Yaş grubu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Açıklık	13 yaş	34	11.88	151.88	5.045	3	0.169
	14 yaş	163	13.06	175.67			
	15 yaş	110	12.95	169.71			
	16 ve üstü yaş	28	11.54	136.2			
	Toplam	335	12.77				

Tablo 4.49’da görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanların yaşa göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=5.045$; $p>0.05$).

Tablo 4.50: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Yaş grubu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kabul Etmeme	13 yaş	34	10.53	146.96	3.48	3	0.323
	14 yaş	163	11.87	173.53			
	15 yaş	110	11.22	161.93			
	16 ve üstü yaş	28	13.04	185.2			
	Toplam	335	11.61				

Tablo 4.50’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin kabul etmeme alt boyutundan aldıkları puanların yaşa göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=3.48$; $p>0.05$).

Tablo 4.51: Duygu Düzenlemedeki Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Yaş grubu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Strateji	13 yaş	34	16.44	144.82	3.115	3	0.374
	14 yaş	163	18.03	166.48			
	15 yaş	110	18.48	173.25			
	16 ve üstü yaş	28	19.64	184.34			
	Toplam	335	18.15				

Tablo 4.51’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin strateji alt boyutundan aldıkları puanların yaşa göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=3.115$; $p>0.05$).

Tablo 4.52: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Yaş grubu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
13 yaş	34	12.44	129.78	8.341	3	0.039
14 yaş	163	14.25	166.55			
Dürtü 15 yaş	110	14.82	174.65			
16 ve üstü yaş	28	15.96	196.71			
Toplam	335	14.39			1-4	

Tablo 4.52’de görüldüğü gibi, örneklemden alınan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($\chi^2=8.341$; $p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.53: Dürtü Alt Boyut Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Testi Sonuçları

Dürtü-Yaş grubu (Post Hoc)	<i>p</i>
13 X 14 yaş	0.262
13 X 15 yaş	0.108
13 X 16 yaş ve üstü yaş	0.040
14 X 15 yaş	0.999
14 X 16 yaş ve üstü yaş	0.763
15 X 16 yaş ve üstü yaş	0.990

Dürtü alt boyut puanlarının yaşa göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek için yapılan Post-Hoc Bonferroni testi sonucuna göre 13 yaş grubundaki ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra}=129.78$), 16 yaş ve üzerindeki ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra} = 196.71$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık 13 yaşındaki ergenlerin lehinedir ($p<0.05$). Örneklemden alınan 13 yaşındaki ergenlerin 16 yaşındaki ergenlere kıyasla olumsuz duyguları deneyimlerken dürtü kontrolünde daha az güçlük yaşadıkları söylenebilir.

Tablo 4.54: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Yaş grubu	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
13 yaş	34	15.82	165.54	0.713	3	0.87
14 yaş	163	15.83	165.08			
Amaçlar 15 yaş	110	16.02	169.78			
16 ve üstü yaş	28	16.61	180.98			
Toplam	335	15.96				

Tablo 4.54'te görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin amaçlar alt boyutundan aldıkları puanların yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=0.713$; $p>0.05$).

Tablo 4.55: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnov ^a	sd	p	Shapiro-Wilk	sd	p
Farkındalık	Erkek	0.094	156	0.002	0.979	156	0.018*
	Kız	0.090	179	0.001	0.973	179	0.002*
Açıklık	Erkek	0.136	156	0.001	0.960	156	0.001*
	Kız	0.108	179	0.001	0.966	179	0.001*
Kabul Etmeme	Erkek	0.158	156	0.001	0.880	156	0.001*
	Kız	0.158	179	0.001	0.859	179	0.001*
Strateji	Erkek	0.123	156	0.001	0.928	156	0.001*
	Kız	0.119	179	0.001	0.925	179	0.001*
Dürtü	Erkek	0.088	156	0.005	0.958	156	0.001*
	Kız	0.108	179	0.001	0.943	179	0.001*
Amaçlar	Erkek	0.071	156	0.052	0.983	156	0.054
	Kız	0.085	179	0.003	0.972	179	0.001*
Toplam DDG	Erkek	0.072	156	0.047	0.978	156	0.013*
	Kız	0.090	179	0.001	0.971	179	0.001*

* $p<0.05$

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut puanlarının ve toplam puanının cinsiyete göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.55're görüldüğü üzere Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.56: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Cinsiyet		N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Erkek	Farkındalık	156	0.419	0.194	-0.120	0.386
	Açıklık	156	0.682	0.194	0.379	0.386
	Kabul Etmeme	156	1.096	0.194	0.494	0.386
	Strateji	156	0.836	0.194	0.014	0.386
	Dürtü	156	0.636	0.194	-0.083	0.386
	Amaçlar	156	-0.064	0.194	-0.661	0.386
	Toplam DDG	156	0.475	0.194	-0.037	0.386
	Kız	Farkındalık	179	0.525	0.182	0.493
Açıklık		179	0.503	0.182	-0.216	0.361
Kabul Etmeme		179	1.357	0.182	1.585	0.361
Strateji		179	0.804	0.182	-0.140	0.361
Dürtü		179	0.567	0.182	-0.565	0.361
Amaçlar		179	-0.082	0.182	-0.837	0.361
Toplam DDG		179	0.565	0.182	-0.129	0.361

Tablo 4.56’da görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.57: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	U	z	p
Farkındalık	Erkek	156	15.53	174.71	12916	-1.187	0.235
	Kız	179	15.01	162.16			
	Toplam	335	15.25				

Tablo 4.57’de görüldüğü gibi, örneklemden alınan ergenlerin farkındalık alt boyutundan aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Mann Whitney-U Testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı görülmemiştir ($z=-1.187$; $p>0.05$).

Tablo 4.58: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Açıklık	Erkek	156	12.21	156.89	12229	-1.965	0.049
	Kız	179	13.26	177.68			
	Toplam	335	12.77				

Tablo 4.58’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur ($z=-1.965$; $p<0.05$). Erkek ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra} = 156.89$), kız ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra} = 177.68$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık erkek ergenlerin lehine gerçekleşmiştir ($p<0.05$). Erkek ergenlerin kız ergenlere kıyasla duygusal tepkilerin anlaşılmasında daha az güçlük yaşadığı söylenebilir.

Tablo 4.59: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann-Whitney-U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Kabul Etmeme	Erkek	156	12.42	180.7	11980.5	-2.25	0.024
	Kız	179	10.92	156.93			
	Toplam	335	11.61				

Tablo 4.59’da görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin kabul etmeme alt boyutundan aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U analizi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur ($z=-2.25$; $p<0.05$). Kız ergenlerin kabul etmeme alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra} = 156.93$), erkek ergenlerin kabul etmeme alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra} = 180.7$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık kız ergenlerin lehinedir ($p<0.05$). Kız ergenler erkek ergenlere kıyasla duygusal tepkilerin kabul edilmesinde daha az güçlük yaşarlar.

Tablo 4.60: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Strateji	Erkek	156	18.11	167.61	13892	-0.079	0.937
	Kız	179	18.19	168.45			
	Toplam	335	18.15				

Tablo 4.60’da görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin strateji alt boyutundan aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Mann Whitney-U Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı görülmemiştir ($z=-0.079$; $p>0.05$).

Tablo 4.61: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Dürtü	Erkek	156	14.38	166.78	13743.5	-0.248	0.804
	Kız	179	14.41	169.4			
	Toplam	335	14.39				

Tablo 4.61’de görüldüğü gibi, örneklemdaki oluşturan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Mann Whitney-U Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı görülmemiştir ($z=-0.248$; $p>0.05$).

Tablo 4.62: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Amaçlar	Erkek	156	15.54	160.52	12795.5	-1.322	0.186
	Kız	179	16.32	174.52			
	Toplam	335	15.96				

Tablo 4.62’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin amaçlar alt boyutundan aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Mann Whitney-U Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı görülmemiştir ($z=-1.322$; $p>0.05$).

Tablo 4.63: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Anne öğrenim	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Farkındalık	İlkokul ve altı	0.112	86	0.009	0.953	86	0.003*
	Ortaokul	0.126	59	0.020	0.976	59	0.283
	Lise	0.092	102	0.034	0.972	102	0.029*
	Üniversite ve üzeri	0.091	88	0.069	0.980	88	0.178
Açıklık	İlkokul ve altı	0.110	86	0.012	0.945	86	0.001*
	Ortaokul	0.110	59	0.074	0.951	59	0.019*
	Lise	0.119	102	0.001	0.963	102	0.006*
	Üniversite ve üzeri	0.121	88	0.003	0.962	88	0.011*
Kabul Etmeme	İlkokul ve altı	0.166	86	0.001	0.878	86	0.001*
	Ortaokul	0.210	59	0.001	0.887	59	0.001*
	Lise	0.198	102	0.001	0.801	102	0.001*
	Üniversite ve üzeri	0.157	88	0.001	0.881	88	0.001*
Strateji	İlkokul ve altı	0.152	86	0.001	0.911	86	0.001*
	Ortaokul	0.097	59	.200*	0.957	59	0.036*
	Lise	0.147	102	0.001	0.913	102	0.001*
	Üniversite ve üzeri	0.166	88	0.001	0.896	88	0.001*
Dürtü	İlkokul ve altı	0.111	86	0.011	0.962	86	0.012*
	Ortaokul	0.102	59	.200*	0.959	59	0.046*
	Lise	0.120	102	0.001	0.932	102	0.001*
	Üniversite ve üzeri	0.125	88	0.002	0.913	88	0.001*
Amaçlar	İlkokul ve altı	0.117	86	0.005	0.964	86	0.017*
	Ortaokul	0.091	59	.200*	0.970	59	0.146
	Lise	0.086	102	0.063	0.978	102	0.079
	Üniversite ve üzeri	0.097	88	0.039	0.970	88	0.036*
Toplam DDG	İlkokul ve altı	0.085	86	0.185	0.961	86	0.010*
	Ortaokul	0.059	59	.200*	0.986	59	0.721
	Lise	0.094	102	0.026	0.962	102	0.005*
	Üniversite ve üzeri	0.104	88	0.020	0.959	88	0.007*

*p<0.05

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut puanlarının ve toplam puanının anne öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.63'te görüldüğü gibi, Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.64: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Anne öğrenim		N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
İlkokul ve altı	Farkındalık	86	0.760	0.260	0.510	0.514
	Açıklık	86	0.824	0.260	0.758	0.514
	Kabul Etmeme	86	1.186	0.260	0.895	0.514
	Strateji	86	0.984	0.260	0.338	0.514
	Dürtü	86	0.503	0.260	-0.444	0.514
	Amaçlar	86	0.070	0.260	-0.706	0.514
	Toplam DDG	86	0.755	0.260	0.500	0.514
Ortaokul	Farkındalık	59	0.121	0.311	-0.456	0.613
	Açıklık	59	0.635	0.311	-0.049	0.613
	Kabul Etmeme	59	0.877	0.311	-0.150	0.613
	Strateji	59	0.547	0.311	-0.247	0.613
	Dürtü	59	0.174	0.311	-0.884	0.613
	Amaçlar	59	-0.279	0.311	-0.693	0.613
	Toplam DDG	59	-0.074	0.311	-0.601	0.613
Lise	Farkındalık	102	0.406	0.239	-0.168	0.474
	Açıklık	102	0.614	0.239	0.101	0.474
	Kabul Etmeme	102	1.751	0.239	3.125	0.474
	Strateji	102	0.781	0.239	-0.361	0.474
	Dürtü	102	0.683	0.239	-0.470	0.474
	Amaçlar	102	-0.178	0.239	-0.681	0.474
	Toplam DDG	102	0.679	0.239	0.208	0.474
Üniversite ve üzeri	Farkındalık	88	0.334	0.257	0.535	0.508
	Açıklık	88	0.489	0.257	-0.438	0.508
	Kabul Etmeme	88	1.177	0.257	0.966	0.508
	Strateji	88	0.951	0.257	0.166	0.508
	Dürtü	88	1.095	0.257	1.320	0.508
	Amaçlar	88	0.134	0.257	-0.907	0.508
	Toplam DDG	88	0.591	0.257	-0.361	0.508

Tablo 4.64’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.65: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne öğrenim	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
İlkokul ve altı	86	15.28	164	2.123	3	0.547
Ortaokul	59	15.81	183			
Lise	102	14.95	161.12			
Üniversite ve üzeri	88	15.19	169.83			
Toplam	335	15.25				

Tablo 4.65’de görüldüğü gibi, örneklemden elde edilen ergenlerin farkındalık alt boyutundan aldıkları puanların anne öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı görülmemiştir ($\chi^2=2.123$; $p>0.05$).

Tablo 4.66: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Açıklık	İlkokul ve altı	86	13.06	174.51	3.181	3	0.365
	Ortaokul	59	13.44	180.81			
	Lise	102	12.69	166.81			
	Üniversite ve üzeri	88	12.15	154.43			
	Toplam	335	12.77				

Tablo 4.66’da görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanların anne öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı görülmemiştir ($x^2=3.181$; $p>0.05$).

Tablo 4.67: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kabul Etmeme	İlkokul ve altı	86	11.81	176.08	7.696	3	0.053
	Ortaokul	59	12.76	186.97			
	Lise	102	10.68	147.29			
	Üniversite ve üzeri	88	11.74	171.4			
	Toplam	335	11.61				

Tablo 4.67’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin kabul etmeme alt boyundan aldıkları puanların anne öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($x^2=7.696$; $p>0.05$).

Tablo 4.68: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Strateji	İlkokul ve altı	86	18.88	179.02	6.209	3	0.102
	Ortaokul	59	19.39	187.92			
	Lise	102	17.51	158.38			
	Üniversite ve üzeri	88	17.35	155.03			
	Toplam	335	18.15				

Tablo 4.68’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin strateji alt boyutundan aldıkları puanların anne öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($x^2=6.209$; $p>0.05$).

Tablo 4.69: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyutu Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dürtü	İlkokul ve altı	86	15.84	195.13	16.761	3	0.001
	Ortaokul	59	15.03	179.62			
	Lise	102	14.31	165.15			
	Üniversite ve üzeri	88	12.65	137.0			
	Toplam	335	14.39				

Tablo 4.69’da görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların anne öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=16.761$; $p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.70: Dürtü Alt Boyutundan Alınan Puanların Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Dürtü-Anne öğrenim (Post Hoc)	<i>p</i>
Üniversite ve Üzeri X Lise	0.272
Üniversite ve Üzeri X İlkokul ve Altı	0.001
Üniversite ve Üzeri X Ortaokul	0.053
Lise X İlkokul ve Altı	0.205
Lise X Ortaokul	0.999
İlkokul ve Altı X Ortaokul	0.990

Dürtü alt boyutu puanlarının anne öğrenim düzeyine göre hangi alt boyutlar arasında farklılaştığını belirlemek için uygulanan Post-Hoc Bonferroni testi sonucuna göre annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra} = 137.0$), annesi ilkokul ve altı mezunu olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra} = 195.13$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin lehinedir ($p<0.05$). Annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenler olumsuz duyguları deneyimlerken dürtü kontrolünde annesi ilkokul ve altı mezunu olan ergenlere kıyasla daha az güçlük yaşamaktadır.

Tablo 4.71: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Anne Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne öğrenim	n	\bar{x}	\bar{X}_{stra}	χ^2	sd	P
Amaçlar	İlkokul ve altı	86	16.66	180.15	4.245	3	0.236
	Ortaokul	59	16.02	171.67			
	Lise	102	16.04	170.36			
	Üniversite ve üzeri	88	15.14	150.94			
	Toplam	335	15.96				

Tablo 4.71’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin amaçlar alt boyutundan aldıkları puanların anne öğrenim düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=4.245$; $p>0.05$).

Tablo 4.72: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Baba öğrenim	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	P
Farkındalık	İlkokul ve altı	0.132	57	0.015	0.940	57	0.007*
	Ortaokul	0.096	58	.200*	0.976	58	0.293
	Lise	0.088	94	0.068	0.974	94	0.063
	Üniversite ve üzeri	0.089	126	0.016	0.976	126	0.025*
Açıklık	İlkokul ve altı	0.127	57	0.022	0.954	57	0.031*
	Ortaokul	0.119	58	0.040	0.952	58	0.023*
	Lise	0.119	94	0.002	0.955	94	0.003*
	Üniversite ve üzeri	0.109	126	0.001	0.962	126	0.001*
Kabul Etmeme	İlkokul ve altı	0.144	57	0.005	0.879	57	0.001*
	Ortaokul	0.186	58	0.001	0.873	58	0.001*
	Lise	0.186	94	0.001	0.865	94	0.001*
	Üniversite ve üzeri	0.202	126	0.001	0.835	126	0.001*
Strateji	İlkokul ve altı	0.182	57	0.001	0.899	57	0.001*
	Ortaokul	0.123	58	0.029	0.957	58	0.040*
	Lise	0.142	94	0.001	0.925	94	0.001*
	Üniversite ve üzeri	0.145	126	0.001	0.899	126	0.001*
Dürtü	İlkokul ve altı	0.118	57	0.048	0.965	57	0.100
	Ortaokul	0.075	58	.200*	0.966	58	0.103
	Lise	0.103	94	0.015	0.956	94	0.003*
	Üniversite ve üzeri	0.120	126	0.001	0.915	126	0.001*
Amaçlar	İlkokul ve altı	0.155	57	0.002	0.944	57	0.011*
	Ortaokul	0.093	58	.200*	0.978	58	0.384
	Lise	0.102	94	0.018	0.969	94	0.025*
	Üniversite ve üzeri	0.089	126	0.016	0.973	126	0.012*
Toplam DDG	İlkokul ve altı	0.122	57	0.034	0.955	57	0.035*
	Ortaokul	0.082	58	.200*	0.973	58	0.212
	Lise	0.079	94	0.184	0.974	94	0.061
	Üniversite ve üzeri	0.105	126	0.002	0.959	126	0.001*

*p<0.05

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut puanlarının ve toplam puanının baba öğrenim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.72’de görüldüğü üzere Duygu Düzenlemede Güçlkle Ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p < 0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.73: Duygu Düzenlemede Güçlkle Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Baba öğrenim		n	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
İlkokul ve altı	Farkındalık	57	0.798	0.316	0.219	0.623
	Açıklık	57	0.618	0.316	-0.011	0.623
	Kabul Etmeme	57	1.187	0.316	1.038	0.623
	Strateji	57	1.110	0.316	0.707	0.623
	Dürtü	57	0.295	0.316	-0.792	0.623
	Amaçlar	57	0.079	0.316	-0.951	0.623
	Toplam DDG	57	0.760	0.316	0.759	0.623
	Ortaokul	Farkındalık	58	0.358	0.314	0.418
Açıklık		58	0.696	0.314	0.379	0.618
Kabul Etmeme		58	1.229	0.314	1.102	0.618
Strateji		58	0.533	0.314	-0.434	0.618
Dürtü		58	0.352	0.314	-0.581	0.618
Amaçlar		58	-0.039	0.314	-0.465	0.618
Toplam DDG		58	0.211	0.314	-0.676	0.618
Lise		Farkındalık	94	0.365	0.249	-0.194
	Açıklık	94	0.671	0.249	0.048	0.493
	Kabul Etmeme	94	0.935	0.249	-0.244	0.493
	Strateji	94	0.699	0.249	-0.460	0.493
	Dürtü	94	0.449	0.249	-0.619	0.493
	Amaçlar	94	-0.320	0.249	-0.569	0.493
	Toplam DDG	94	0.311	0.249	-0.729	0.493
	Üniversite ve üzeri	Farkındalık	126	0.400	0.216	0.052
Açıklık		126	0.562	0.216	-0.104	0.428
Kabul Etmeme		126	1.422	0.216	1.505	0.428
Strateji		126	0.918	0.216	-0.011	0.428
Dürtü		126	0.998	0.216	0.584	0.428
Amaçlar		126	0.042	0.216	-0.872	0.428
Toplam DDG		126	0.662	0.216	-0.005	0.428

Tablo 4.73’te görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.74: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Farkındalık	İlkokul ve altı	57	15.63	174.93	1.466	3	0.690
	Ortaokul	58	14.71	155.88			
	Lise	94	15.46	174.93			
	Üniversite ve üzeri	126	15.17	167.06			
	Toplam	335	15.25				

Tablo 4.74'te görüldüğü gibi, örneklemden alınan ergenlerin farkındalık alt boyutundan aldıkları puanların baba öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=1.466$; $p>0.05$).

Tablo 4.75: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Açıklık	İlkokul ve altı	57	13.37	178.46	1.713	3	0.634
	Ortaokul	58	12.72	168.78			
	Lise	94	12.93	171.99			
	Üniversite ve üzeri	126	12.41	159.93			
	Toplam	335	12.77				

Tablo 4.75'de görüldüğü gibi, örneklemden alınan ergenlerin açıklık alt boyut puanlarının baba öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=1.713$; $p>0.05$).

Tablo 4.76: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kabul Etmeme	İlkokul ve altı	57	11.26	168,89	1.101	3	0.777
	Ortaokul	58	11.95	178,96			
	Lise	94	11.41	162,29			
	Üniversite	126	11.77	166,81			
	Toplam	335	11.61				

Tablo 4.76'da görüldüğü gibi, örneklemden alınan ergenlerin kabul etmeme alt boyut puanlarının baba öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=1.101$; $p>0.05$).

Tablo 4.77: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Strateji	İlkokul ve altı	57	19	183.9	3.508	3	0.320
	Ortaokul	58	18.28	176.47			
	Lise	94	18.17	167.36			
	Üniversite ve üzeri	126	17.7	157.38			
	Toplam	335	18.15				

Tablo 4.77’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin strateji alt boyut puanlarının baba öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=3.508$; $p>0.05$).

Tablo 4.78: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba öğrenim	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dürtü	İlkokul ve altı	57	16.32	200.04	12.350	3	0.006
	Ortaokul	58	14.72	177.12			
	Lise	94	14.48	170.1			
	Üniversite	126	13.31	147.74			
	Toplam	335	14.39				

Tablo 4.78’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin dürtü alt boyut puanlarının baba öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=12.350$; $p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.79: Dürtü Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Dürtü-Baba öğrenim (Post Hoc)	p
Ortaokul X İlkokul ve Altı	0,900
Ortaokul X Lise	0,990
Ortaokul X Üniversite ve Üzeri	0,333
İlkokul ve Altı X Lise	0,391
İlkokul ve Altı X Üniversite ve Üzeri	0,004
Lise X Üniversite ve Üzeri	0,538

Dürtü alt boyut puanlarının baba öğrenim düzeyine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek için uygulanan Post-Hoc Bonferroni testi sonucuna göre babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra} = 147.74$), babası ilkokul ve altı mezunu olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra} = 200.04$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılık babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin lehinedir ($p < 0.05$). Babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin olumsuz duyguları deneyimlerken dürtü kontrolünde babası ilkokul ve altı mezunu olan ergenlere kıyasla daha az güçlük yaşadığı söylenebilir.

Tablo 4.80: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Baba öğrenim	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
İlkokul ve altı	57	16.84	183.18	3.830	3	0.280
Ortaokul	58	15.47	158.72			
Lise	94	16.31	176.74			
Üniversite ve üzeri	126	15.52	158.88			
Toplam	335	15.96				

Tablo 4.80’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin amaçlar alt boyut puanlarının baba öğrenim düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2 = 3.830$; $p > 0.05$).

Tablo 4.81: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Anne çalışma durumu	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Farkındalık	Çalışmıyor/emekli	0.082	207	0.002	0.978	207	0.002*
	Devlet memuru	0.112	67	0.035	0.972	67	0.143
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.149	61	0.002	0.960	61	0.045*
Açıklık	Çalışmıyor/emekli	0.112	207	0.001	0.954	207	0.001*
	Devlet memuru	0.120	67	0.018	0.962	67	0.037*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.109	61	0.070	0.966	61	0.089
Kabul Etmeme	Çalışmıyor/emekli	0.153	207	0.001	0.869	207	0.001*
	Devlet memuru	0.168	67	0.001	0.865	67	0.001*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.189	61	0.001	0.846	61	0.001*
Strateji	Çalışmıyor/emekli	0.126	207	0.001	0.921	207	0.001*
	Devlet memuru	0.141	67	0.002	0.907	67	0.001*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.118	61	0.034	0.949	61	0.013*
Dürtü	Çalışmıyor/emekli	0.101	207	0.001	0.954	207	0.001*
	Devlet memuru	0.156	67	0.001	0.893	67	0.001*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.068	61	.200*	0.970	61	0.147
Amaçlar	Çalışmıyor/emekli	0.091	207	0.001	0.974	207	0.001*
	Devlet memuru	0.105	67	0.062	0.975	67	0.186
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.131	61	0.011	0.971	61	0.157
Toplam DDG	Çalışmıyor/emekli	0.084	207	0.001	0.973	207	0.001*
	Devlet memuru	0.129	67	0.008	0.960	67	0.031
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.105	61	0.094	0.970	61	0.136

*p<0.05

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut puanlarının ve toplam puanının anne çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.81’de görüldüğü gibi, Duygu Düzenlemede Güçlük Ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması (p<0.05) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.82: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Anne çalışma durumu	n	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}	
Çalışmıyor/emekli	Farkındalık	207	0.470	0.169	0.155	0.337
	Açıklık	207	0.691	0.169	0.086	0.337
	Kabul Etmeme	207	1.211	0.169	0.941	0.337
	Strateji	207	0.837	0.169	-0.108	0.337
	Dürtü	207	0.537	0.169	-0.530	0.337
	Amaçlar	207	-0.059	0.169	-0.789	0.337
	Toplam DDG	207	0.538	0.169	-0.188	0.337
	Devlet memuru	Farkındalık	67	0.483	0.293	0.374
Açıklık		67	0.577	0.293	-0.133	0.578
Kabul Etmeme		67	1.420	0.293	2.109	0.578
Strateji		67	0.970	0.293	0.289	0.578
Dürtü		67	1.118	0.293	0.856	0.578
Amaçlar		67	0.058	0.293	-0.892	0.578
Toplam DDG		67	0.742	0.293	0.677	0.578
İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör		Farkındalık	61	0.467	0.306	0.056
	Açıklık	61	0.492	0.306	-0.087	0.604
	Kabul Etmeme	61	1.291	0.306	0.929	0.604
	Strateji	61	0.418	0.306	-0.875	0.604
	Dürtü	61	0.292	0.306	-0.566	0.604
	Amaçlar	61	-0.278	0.306	-0.426	0.604
	Toplam DDG	61	0.212	0.306	-0.908	0.604

Tablo 4.82’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.83: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne çalışma durumu	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	P
Farkındalık	Çalışmıyor/emekli	207	15.36	170.42	0.776	2
	Devlet memuru	67	14.85	158.72		
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	61	15.33	169.99		
	Toplam	335	15.25			

Tablo 4.83’te görüldüğü gibi, örneklemden elde edilen ergenlerin farkındalık alt boyut puanlarının anne çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=0.776$; $p>0.05$).

Tablo 4.84: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Açıklık	Çalışmıyor/emekli	207	12.66	163.94	3.312	2	0.191
	Devlet memuru	67	12.55	162.06			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	61	13.39	188.30			
	Toplam	335	12.77				

Tablo 4.84’te görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin açıklık alt boyut puanlarının anne çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=3.312$; $p>0.05$).

Tablo 4.85: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kabul Etmeme	Çalışmıyor/emekli	207	11.68	168.48	0.069	2	0.966
	Devlet memuru	67	11.34	165.31			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	61	11.69	169.32			
	Toplam	335	11.61				

Tablo 4.85’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin kabul etmeme alt boyut puanlarının anne çalışma durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=0.069$; $p>0.05$).

Tablo 4.86: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Strateji	Çalışmıyor/emekli	207	18.40	169.98	1.174	2	0.556
	Devlet memuru	67	17.40	156.86			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	61	18.13	173.52			
	Toplam	335	18.15				

Tablo 4.86’da görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin strateji alt boyut puanlarının anne çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=1.174$; $p>0.05$).

Tablo 4.87: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dürtü	Çalışmıyor/emekli	207	14.72	173.66	7.275	2	0.026
	Devlet memuru	67	12.97	139.87			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	61	14.84	179.70			
	Toplam	335	14.39				

Tablo 4.87’de görüldüğü gibi, örneklemedeki ergenlerin dürtü alt boyut puanlarının anne çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=7.275$; $p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 4.88: Dürtü Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Hangi Alt Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Dürtü -Anne meslek (Post Hoc)	<i>p</i>
İşçi/Bakıcı/Esnaf/Tüccar/Çiftçi/Özel sektör X Çalışmıyor/emekli	0.990
İşçi/Bakıcı/Esnaf/Tüccar/Çiftçi/Özel sektör X Devlet Memuru	0.060
Çalışmıyor/Emekli X Devlet Memuru	0.039

Dürtü alt boyutu puanlarının anne çalışma durumuna göre hangi alt boyutlar arasında farklılaştığını belirlemek için uygulanan Post-Hoc Bonferroni testi sonucuna göre annesi devlet memuru olarak çalışan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra} = 139.87$), annesi çalışmıyor/emekli olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra} = 173.66$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık annesi devlet memuru olan ergenlerin lehinedir. Annesi devlet memuru olarak çalışan ergenler olumsuz duyguları deneyimlerken dürtü kontrolünde annesi çalışmıyor/emekli olan ergenlere göre daha az güçlük yaşamaktadır.

Tablo 4.89: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne çalışma durumu	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Amaçlar	Çalışmıyor/emekli	207	16.13	171.41			
	Devlet memuru	67	15.43	157.03	1.122	2	0.571
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	61	15.95	168.48			
	Toplam	335	15.96				

Tablo 4.89’da görüldüğü gibi, örneklemedeki ergenlerin amaçlar alt boyut puanlarının anne çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=1.122$; $p>0.05$).

Tablo 4.90: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Baba çalışma durumu	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Farkındalık	Çalışmıyor/emekli	0.116	35	.200*	0.980	35	0.745
	Devlet memuru	0.101	85	0.032	0.975	85	0.097
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.090	215	0.001	0.976	215	0.001*
Açıklık	Çalışmıyor/emekli	0.138	35	0.088	0.959	35	0.217
	Devlet memuru	0.126	85	0.002	0.958	85	0.007*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.107	215	0.001	0.960	215	0.001*
Kabul Etmeme	Çalışmıyor/emekli	0.184	35	0.004	0.896	35	0.003*
	Devlet memuru	0.182	85	0.001	0.863	85	0.001*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.152	215	0.001	0.860	215	0.001*
Strateji	Çalışmıyor/emekli	0.150	35	0.044	0.917	35	0.012*
	Devlet memuru	0.137	85	0.001	0.924	85	0.001*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.122	215	0.001	0.923	215	0.001*
Dürtü	Çalışmıyor/emekli	0.128	35	0.160	0.957	35	0.189
	Devlet memuru	0.145	85	0.001	0.915	85	0.001*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.091	215	0.001	0.957	215	0.001*
Amaçlar	Çalışmıyor/emekli	0.105	35	.200*	0.965	35	0.313
	Devlet memuru	0.113	85	0.010	0.967	85	0.028*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.080	215	0.002	0.981	215	0.005*
Toplam DDG	Çalışmıyor/emekli	0.080	35	.200*	0.977	35	0.666
	Devlet memuru	0.122	85	0.003	0.963	85	0.016*
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	0.072	215	0.009	0.977	215	0.001*

*p<0.05

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut puanlarının ve toplam puanının baba çalışma durumuna anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.90’da görüldüğü üzere Duygu Düzenlemede Güçlülük Ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p < 0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.91: Duygu Düzenlemede Güçlülük Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Baba çalışma durumu	n	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}	
Çalışmıyor/emekli	Farkındalık	35	0.334	0.398	0.084	0.778
	Açıklık	35	0.651	0.398	0.579	0.778
	Kabul Etmeme	35	0.861	0.398	-0.068	0.778
	Strateji	35	1.037	0.398	0.852	0.778
	Dürtü	35	0.428	0.398	0.112	0.778
	Amaçlar	35	0.106	0.398	-0.890	0.778
	Toplam DDG	35	0.331	0.398	-0.469	0.778
	Devlet memuru	Farkındalık	85	0.490	0.261	0.081
Açıklık		85	0.558	0.261	-0.126	0.517
Kabul Etmeme		85	1.195	0.261	0.822	0.517
Strateji		85	0.716	0.261	-0.296	0.517
Dürtü		85	0.914	0.261	0.189	0.517
Amaçlar		85	-0.263	0.261	-0.770	0.517
Toplam DDG		85	0.561	0.261	-0.155	0.517
İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/ çiftçi/özel sektör		Farkındalık	215	0.454	0.166	0.108
	Açıklık	215	0.663	0.166	0.105	0.330
	Kabul Etmeme	215	1.354	0.166	1.537	0.330
	Strateji	215	0.831	0.166	-0.114	0.330
	Dürtü	215	0.476	0.166	-0.638	0.330
	Amaçlar	215	-0.005	0.166	-0.663	0.330
	Toplam DDG	215	0.542	0.166	0.007	0.330

Tablo 4.91’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.92: Duygu Düzenlemede Güçlülük Ölçeği Farkındalık Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Baba çalışma durumu	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p	
Farkındalık	Çalışmıyor/emekli	35	14.66	154.73	0.805	2	0.669
	Devlet memuru	85	15.19	167.28			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	215	15.37	170.45			
	Toplam	335	15.25				

Tablo 4.92’de görüldüğü gibi, örneklemden elde edilen farkındalık alt boyut puanlarının baba çalışma durumuna göre farklılaşım farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=0.805$; $p>0.05$).

Tablo 4.93: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Açıklık	Çalışmıyor/emekli	35	12.80	169.89	0.845	2	0.655
	Devlet memuru	85	12.42	159.70			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	215	12.91	170.97			
	Toplam	335	12.77				

Tablo 4.93'te görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin açıklık alt boyut puanlarının baba çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=0.845$; $p>0.05$).

Tablo 4.94: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kabul Etmeme	Çalışmıyor/emekli	35	13.26	193.96	3.012	2	0.222
	Devlet memuru	85	11.86	168.75			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	215	11.25	163.48			
	Toplam	335	11.61				

Tablo 4.94'te görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin kabul etmeme alt boyut puanlarının baba çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2 = 3.012$; $p>0.05$).

Tablo 4.95: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Strateji	Çalışmıyor/emekli	35	18.74	177.19	0.353	2	0.838
	Devlet memuru	85	18.27	167.21			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	215	18.01	166.82			
	Toplam	335	18.15				

Tablo 4.95'de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin strateji alt boyut puanlarının baba çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=0.353$; $p>0.05$).

Tablo 4.96: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Dürtü	Çalışmıyor/emekli	35	14.11	167.84	1.442	2	0.486
	Devlet memuru	85	13.96	157.36			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	215	14.61	172.23			
	Toplam	335	14.39				

Tablo 4.96’da görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin dürtü alt boyut puanlarının baba çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=1.442$; $p>0.05$).

Tablo 4.97: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Baba çalışma durumu	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Amaçlar	Çalışmıyor/emekli	35	15.46	158.46	2.363	2	0.307
	Devlet memuru	85	16.66	181.61			
	İşçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör	215	15.76	164.17			
	Toplam	335	15.96				

Tablo 4.97’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin amaçlar alt boyut puanlarının baba çalışma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=2.363$; $p>0.05$).

Tablo 4.98: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Normallik Sınaması

	Kardeş sayısı	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	P
Farkındalık	Kardeşi yok	0.113	53	0.090	0.954	53	0.040*
	Tek kardeş	0.094	178	0.001	0.978	178	0.007*
	İki kardeş	0.097	82	0.053	0.974	82	0.091
	Üç ve üzeri kardeş	0.133	22	.200*	0.937	22	0.173
Açıklık	Kardeşi yok	0.142	53	0.010	0.946	53	0.019*
	Tek kardeş	0.111	178	0.001	0.966	178	0.001*
	İki kardeş	0.118	82	0.007	0.945	82	0.002*
	Üç ve üzeri kardeş	0.132	22	.200*	0.953	22	0.358
Kabul Etmeme	Kardeşi yok	0.196	53	0.001	0.803	53	0.001*
	Tek kardeş	0.183	178	0.001	0.856	178	0.001*
	İki kardeş	0.130	82	0.002	0.901	82	0.001*
	Üç ve üzeri kardeş	0.188	22	0.042	0.842	22	0.002*
Strateji	Kardeşi yok	0.142	53	0.009	0.894	53	0.001*
	Tek kardeş	0.152	178	0.001	0.910	178	0.001*
	İki kardeş	0.087	82	0.184	0.959	82	0.010*
	Üç ve üzeri kardeş	0.171	22	0.092	0.880	22	0.012*
Dürtü	Kardeşi yok	0.117	53	0.070	0.938	53	0.008*
	Tek kardeş	0.098	178	0.001	0.946	178	0.001*
	İki kardeş	0.090	82	0.100	0.963	82	0.020*
	Üç ve üzeri kardeş	0.111	22	.200*	0.950	22	0.319
Amaçlar	Kardeşi yok	0.152	53	0.004	0.949	53	0.024*
	Tek kardeş	0.081	178	0.007	0.976	178	0.004*
	İki kardeş	0.105	82	0.026	0.973	82	0.084
	Üç ve üzeri kardeş	0.146	22	.200*	0.941	22	0.209
Toplam DDG	Kardeşi yok	0.069	53	.200*	0.968	53	0.167
	Tek kardeş	0.103	178	.000	0.954	178	0.001*
	İki kardeş	0.088	82	0.179	0.980	82	0.231
	Üç ve üzeri kardeş	0.113	22	.200*	0.977	22	0.865

*p<0.05

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut puanlarının ve toplam puanının kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için öncelikle veri dağılımının normallığı test edilmiştir. Tablo 4.98’de görüldüğü üzere Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.99: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkeni İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Kardeş sayısı		n	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Kardeşi yok	Farkındalık	53	0.590	0.327	0.097	0.644
	Açıklık	53	0.540	0.327	-0.499	0.644
	Kabul Etmeme	53	1.727	0.327	2.851	0.644
	Strateji	53	1.194	0.327	1.307	0.644
	Dürtü	53	0.878	0.327	0.711	0.644
	Amaçlar	53	-0.035	0.327	-1.150	0.644
	Toplam DDG	53	0.422	0.327	-0.325	0.644
Tek kardeş	Farkındalık	178	0.452	0.182	0.532	0.362
	Açıklık	178	0.568	0.182	0.007	0.362
	Kabul Etmeme	178	1.314	0.182	1.246	0.362
	Strateji	178	0.900	0.182	0.005	0.362
	Dürtü	178	0.635	0.182	-0.338	0.362
	Amaçlar	178	-0.014	0.182	-0.761	0.362
	Toplam DDG	178	0.778	0.182	0.322	0.362
İki kardeş	Farkındalık	82	0.175	0.266	-0.368	0.526
	Açıklık	82	0.839	0.266	0.595	0.526
	Kabul Etmeme	82	0.767	0.266	-0.468	0.526
	Strateji	82	0.420	0.266	-0.684	0.526
	Dürtü	82	0.433	0.266	-0.574	0.526
	Amaçlar	82	0.061	0.266	-0.759	0.526
	Toplam DDG	82	0.148	0.266	-0.790	0.526
Üç ve üzeri kardeş	Farkındalık	22	0.277	0.491	-1.051	0.953
	Açıklık	22	0.735	0.491	0.552	0.953
	Kabul Etmeme	22	1.172	0.491	0.648	0.953
	Strateji	22	0.971	0.491	0.001	0.953
	Dürtü	22	0.277	0.491	-0.751	0.953
	Amaçlar	22	-0.364	0.491	-0.564	0.953
	Toplam DDG	22	0.206	0.491	-0.128	0.953

Tablo 4.99’da görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.100: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Farkındalık Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Kardeş sayısı	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Farkındalık	Kardeşi yok	53	15.28	169.82	7.024	3	0.071
	Tek kardeş	178	14.72	156.03			
	İki kardeş	82	16.0	187.49			
	Üç ve üzeri kardeş	22	16.68	187.8			
	Toplam	335	15.25				

Tablo 4.100’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin farkındalık alt boyut puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=7.024$; $p>0.05$).

Tablo 4.101: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Açıklık Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Kardeş sayısı	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Açıklık	Kardeşi yok	53	13.25	173.79	4.133	3	0.247
	Tek kardeş	178	12.37	15.,9			
	İki kardeş	82	13.46	184.64			
	Üç ve üzeri kardeş	22	12.36	157.52			
	Toplam	335	12.77				

Tablo 4.101’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin açıklık alt boyut puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=4.133$; $p>0.05$).

Tablo 4.102: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Kabul Etmeme Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Kardeş sayısı	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kabul Etmeme	Kardeşi yok	53	11.36	163.2	0.74	3	0.864
	Tek kardeş	178	11.49	165.95			
	İki kardeş	82	11.85	175.73			
	Üç ve üzeri kardeş	22	12.32	167.32			
	Toplam	335	11.61				

Tablo 4.102’de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin kabul etmeme alt boyut puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=0.74$; $p>0.05$).

Tablo 4.103: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Strateji Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Kardeş sayısı	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Strateji	Kardeşi yok	53	17.38	157.58	6.499	3	0.09
	Tek kardeş	178	17.64	159.94			
	İki kardeş	82	19.6	190.88			
	Üç ve üzeri kardeş	22	18.77	173.02			
	Toplam	335	18.15				

Tablo 4.103’te görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin strateji alt boyut puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için

uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=6.499$; $p>0.05$).

Tablo 4.104: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Dürtü Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Kardeş sayısı	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kardeşi yok	53	13.13	147.29	4.632	3	0.201
Tek kardeş	178	14.31	166.36			
Dürtü İki kardeş	82	15.02	179.39			
Üç ve üzeri kardeş	22	15.73	188.73			
Toplam	335	14.39				

Tablo 4.104'te görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin dürtü alt boyut puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($\chi^2=4.632$; $p>0.05$).

Tablo 4.105: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Amaçlar Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Kardeş sayısı	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Kardeşi yok	53	15.32	155.49	1.892	3	0.595
Tek kardeş	178	16.26	173.35			
Amaçlar İki kardeş	82	16.01	168.21			
Üç ve üzeri kardeş	22	14.86	154.05			
Toplam	335	15.96				

Tablo 4.105'de görüldüğü gibi, örneklemdaki ergenlerin amaçlar alt boyut puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($\chi^2=1.892$; $p>0.05$).

4.3.4. Anne Baba Tutum Ölçeği, Yaratıcılık Ölçeği ve Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Puanları Arasında Yapılan Analizler

Bu bölümde Anne Baba Tutum Ölçeğinin ölçümü sonucunda elde edilen, ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarının, Yaratıcılık Ölçeği puanları ve Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut puanları üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları yer almaktadır. Anlamlı farklılık

bulunan sonuçlarda, anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla normal olmayan dağılımlarda kullanılan Post-Hoc Bonferroni testi kullanılmıştır ve sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.106: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Baba Tutum Grupları İçin Normallik Sınaması

	Anne Baba Tutumları	Kolmogorov-Smirnov ^a	sd	p	Shapiro-Wilk	Sd	p
Yaratıcılık Ölçeği	Demokratik	0.071	98	0.047	0.966	98	0.012
	İzin verici İhmalkâr	0.073	76	.200*	0.992	76	0.934
	Otoriter	0.079	75	.200*	0.975	75	0.149
	İzin verici hoşgörülü	0.059	86	.200*	0.991	86	0.797

Yaratıcılık Ölçeği puanlarının anne baba tutum gruplarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.106’da görüldüğü gibi Yaratıcılık Ölçeği puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p < 0.05$) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.107: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Baba Tutum Grupları İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Anne Baba Tutumları	n	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Yaratıcılık Ölçeği	Demokratik	98	0.624	0.244	0.523	0.483
	İzin verici ihmalkâr	76	0.042	0.276	-0.082	0.545
	Otoriter	75	-0.053	0.277	-0.777	0.548
	İzin verici hoşgörülü	86	-0.008	0.260	-0.343	0.514

Tablo 4.107’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.108: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Yaratıcılık Ölçeği Puanlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne Baba Tutumları	n	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Yaratıcılık Ölçeği	Demokratik	98	47.86	184.91	4.769	3	0.049
	İzin verici İhmalkâr	76	45.73	164.65			
	Otoriter	75	45.05	153.57			
	İzin verici hoşgörülü	86	46.63	172.42			
	Toplam	335	46.24				

Tablo 4.108’de görüldüğü gibi, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının Yaratıcılık Ölçeği puanlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra

ortalamları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=4.769$; $p<0.05$). Sonuç olarak algılanan anne baba tutumları ergenlerin yaratıcılık ölçeğinden aldıkları puanları etkilemektedir. Bu işlemin ardından farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinde yararlanılmıştır.

Tablo 4.109: Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Anne Baba Tutum Gruplarından Hangisi ile Anlamlı Düzeyde Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Yaratıcılık Ölçeği-Anne Baba Tutum Grupları (Post Hoc)	P
İzin Verici Hoşgörülü X Demokratik	0,239
İzin Verici Hoşgörülü X İzin Verici İhmalkâr	0,048
İzin Verici Hoşgörülü X Otoriter	0,029
Demokratik X İzin Verici İhmalkâr	0,049
Demokratik X Otoriter	0,028
İzin Verici İhmalkâr X Otoriter	0,474

Yaratıcılık ölçeği puanlarının ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarından hangisi ile anlamlı düzeyde farklılaştığını belirlemek üzere uygulanan Post-Hoc Bonferroni analizi sonuçlarına göre; anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık düzeyleri ($\bar{X}_{sıra} = 172.42$), anne babasını izin verici ihmalkâr ($\bar{X}_{sıra} = 164.65$) olarak ve otoriter ($\bar{X}_{sıra} = 153.57$) olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık düzeylerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin lehinedir ($p<0.05$). Anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin, anne babasını izin verici ihmalkâr ve otoriter olarak algılayan ergenlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık düzeyleri ($\bar{X}_{sıra} = 184.91$), anne babasını otoriter ($\bar{X}_{sıra} = 153.57$) olarak ve izin verici ihmalkâr ($\bar{X}_{sıra} = 164.65$) olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık düzeylerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin lehinedir ($p<0.05$). Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin, anne babasını otoriter olarak ve izin verici ihmalkâr olarak algılayan ergenlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4.110: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Grupları İçin Normallik Sınaması

	Anne Baba Tutumları	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	p	Shapiro-Wilk	df	p
Farkındalık	Demokratik	0.107	98	0.008	0.978	98	0.098
	İzin verici İhmalkâr	0.120	76	0.008	0.972	76	0.087
	Otoriter	0.126	75	0.005	0.959	75	0.016*
	İzin verici hoşgörülü	0.101	86	0.030	0.981	86	0.225
Açıklık	Demokratik	0.094	98	0.031	0.970	98	0.024*
	İzin verici İhmalkâr	0.131	76	0.002	0.940	76	0.001*
	Otoriter	0.098	75	0.073	0.964	75	0.033*
	İzin verici hoşgörülü	0.152	86	0.001	0.958	86	0.007*
Kabul Etmeme	Demokratik	0.186	98	0.001	0.861	98	0.001*
	İzin verici İhmalkâr	0.170	76	0.001	0.866	76	0.001*
	Otoriter	0.156	75	0.001	0.881	75	0.001*
	İzin verici hoşgörülü	0.180	86	0.001	0.838	86	0.001*
Strateji	Demokratik	0.143	98	0.001	0.918	98	0.001*
	İzin verici İhmalkâr	0.156	76	0.001	0.910	76	0.001*
	Otoriter	0.114	75	0.017	0.954	75	0.008*
	İzin verici hoşgörülü	0.123	86	0.003	0.905	86	0.001
Dürtü	Demokratik	0.107	98	0.007	0.957	98	0.003*
	İzin verici İhmalkâr	0.134	76	0.002	0.916	76	0.001*
	Otoriter	0.077	75	.200*	0.968	75	0.057
	İzin verici hoşgörülü	0.087	86	0.127	0.951	86	0.003*
Amaçlar	Demokratik	0.090	98	0.049	0.973	98	0.040*
	İzin verici İhmalkâr	0.098	76	0.066	0.969	76	0.059
	Otoriter	0.095	75	0.091	0.960	75	0.019*
	İzin verici hoşgörülü	0.109	86	0.014	0.978	86	0.156
Toplam DDG	Demokratik	0.069	98	.200*	0.982	98	0.208
	İzin verici İhmalkâr	0.096	76	0.077	0.965	76	0.035*
	Otoriter	0.058	75	.200*	0.979	75	0.242
	İzin verici hoşgörülü	0.114	86	0.008	0.961	86	0.010*

*p<0.05

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyut ve toplam puanlarının anne baba tutum gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için öncelikle veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.110’da görüldüğü gibi Yaratıcılık Ölçeği puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması (p<0.05) olması sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.111: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Grupları İçin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Anne Baba Tutumları		N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Demokratik	Farkındalık	98	0.215	0.244	0.222	0.483
	Açıklık	98	0.493	0.244	-0.110	0.483
	Kabul Etmeme	98	1.340	0.244	1.402	0.483
	Strateji	98	0.703	0.244	-0.568	0.483
	Dürtü	98	0.464	0.244	-0.539	0.483
	Amaçlar	98	-0.211	0.244	-0.755	0.483
	Toplam DDG	98	0.303	0.244	-0.404	0.483
İzin verici İhmalkâr	Farkındalık	76	0.395	0.276	-0.150	0.545
	Açıklık	76	0.738	0.276	0.034	0.545
	Kabul Etmeme	76	1.151	0.276	0.828	0.545
	Strateji	76	0.725	0.276	-0.560	0.545
	Dürtü	76	0.755	0.276	-0.427	0.545
	Amaçlar	76	-0.166	0.276	-0.873	0.545
	Toplam DDG	76	0.555	0.276	-0.199	0.545
Otoriter	Farkındalık	75	0.588	0.277	-0.173	0.548
	Açıklık	75	0.556	0.277	0.139	0.548
	Kabul Etmeme	75	1.078	0.277	0.600	0.548
	Strateji	75	0.599	0.277	-0.281	0.548
	Dürtü	75	0.158	0.277	-0.882	0.548
	Amaçlar	75	0.188	0.277	-0.954	0.548
	Toplam DDG	75	0.425	0.277	-0.062	0.548
İzin verici hoşgörülü	Farkındalık	86	0.298	0.260	0.158	0.514
	Açıklık	86	0.570	0.260	-0.145	0.514
	Kabul Etmeme	86	1.462	0.260	1.728	0.514
	Strateji	86	1.088	0.260	0.780	0.514
	Dürtü	86	0.682	0.260	0.078	0.514
	Amaçlar	86	0.082	0.260	-0.541	0.514
	Toplam DDG	86	0.639	0.260	-0.076	0.514

Tablo 4.111’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer almadığı için dağılım normal değildir.

Tablo 4.112: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Farkındalık Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne Baba Tutumları	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Demokratik	98	14.87	162.3	7.344	3	0.062
İzin verici İhmalkâr	76	16.14	188.6			
Otoriter	75	15.79	176.5			
İzin verici hoşgörülü	86	14.43	149.8			
Toplam	335	15.25				

Tablo 4.112’de görüldüğü gibi, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği farkındalık alt boyut puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı görülmemiştir ($\chi^2 = 7.334$; $p > 0.05$).

Tablo 4.113: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Açıklık Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne Baba Tutumları	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Demokratik	98	12.38	161.54	8.869	3	0.031
İzin verici İhmalkâr	76	13.2	173.01			
Açıklık Otoriter	75	13.88	192.89			
İzin verici hoşgörülü	86	11.88	149.23			
Toplam	335	12.77			4-3	

Tablo 4.113'te görüldüğü gibi, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği açıklık alt boyut puanlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı görülmemiştir ($\chi^2=8.869$; $p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinde yararlanılmıştır.

Tablo 4.114: Açıklık Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Gruplarından Hangisi ile Anlamlı Düzeyde Farklaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Açıklık-Anne Baba Tutum (Post Hoc)	p
İzin Verici Hoşgörülü X Demokratik	0.999
İzin Verici Hoşgörülü X İzin Verici İhmalkâr	0.707
İzin Verici Hoşgörülü X Otoriter	0.025
Demokratik X İzin Verici İhmalkâr	0.900
Demokratik X Otoriter	0.206
İzin Verici İhmalkâr X Otoriter	0.990

Açıklık alt boyut puanlarının ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarından hangisi ile anlamlı düzeyde farklılaştığını belirlemek üzere uygulanan Post-Hoc Bonferroni analizi sonuçlarına göre; anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra} = 149.23$), anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra}=192.89$) kıyasla anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenler duygusal tepkilerin anlaşılmasında, anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlere göre daha az güçlük yaşarlar.

Tablo 4.115: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Kabul Etmeme Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne Baba Tutumları	<i>n</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Kabul Etmeme	Demokratik	98	11.43	167.2	0.281	3	0.963
	İzin verici İhmalkâr	76	11.96	170.85			
	Otoriter	75	11.76	170.74			
	İzin verici hoşgörülü	86	11.04	164.0			
	Toplam	335	11.61				

Tablo 4.115’de görüldüğü gibi, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği kabul etmeme alt boyut puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı görülmemiştir ($\chi^2=0.281$; $p>0.05$).

Tablo 4.116: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Strateji Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Anne Baba Tutumları	<i>N</i>	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Strateji	Demokratik	98	16.87	152.98	9.832	3	0.02
	İzin verici İhmalkâr	76	19.29	175.36			
	Otoriter	75	19.08	194.45			
	İzin verici hoşgörülü	86	17.17	155.55			
	Toplam	335	18.15				

Tablo 4.116’da görüldüğü gibi, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği strateji alt boyut puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=9.832$; $p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinde yararlanılmıştır.

Tablo 4.117: Strateji Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Gruplarından Hangisi ile Anlamlı Düzeyde Farklaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Strateji-Anne Baba Tutum (Post Hoc)	p
Demokratik X İzin Verici Hoşgörülü	0.990
Demokratik X İzin Verici İhmalkâr	0.782
Demokratik X Otoriter	0.031
İzin Verici Hoşgörülü X İzin Verici İhmalkâr	0.900
İzin Verici Hoşgörülü X Otoriter	0.066
İzin Verici İhmalkâr X Otoriter	0.999

Strateji alt boyut puanlarının ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarından hangisi ile anlamlı düzeyde farklılaştığını belirlemek üzere uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi' ne göre; anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin strateji alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra}=152.98$), anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin strateji alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra}=194.45$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin lehinedir ($p<0.05$). Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenler, anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlere göre işe yarayan duygu düzenleme stratejilerine erişmede daha az güçlük yaşarlar.

Tablo 4.118: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Dürtü Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne Baba Tutumları	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	Sd	p
Demokratik	98	13.64	157.83	11.838	3	0.008
İzin verici İhmalkâr	76	14.89	171.57			
Dürtü Otoriter	75	16.21	198.69			
İzin verici hoşgörülü	86	13.22	149.67			
Toplam	335	14.39			4-3 1-3	

Tablo 4.118'de görüldüğü gibi, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği dürtü alt boyut puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi'ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=11.838$; $p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc tekniklerinde yararlanılmıştır.

Tablo 4.119: Dürtü Alt Boyut Puanlarının Anne Baba Tutum Gruplarından Hangisi ile Anlamlı Düzeyde Farklılaştığını Belirlemek İçin Uygulanan Post-Hoc Bonferroni Testi Sonuçları

Dürtü-Anne Baba Tutum (Post Hoc)	P
İzin Verici Hoşgörülü X Demokratik	0.990
İzin Verici Hoşgörülü X İzin Verici İhmalkâr	0.902
İzin Verici Hoşgörülü X Otoriter	0.008
Demokratik X İzin Verici İhmalkâr	0.900
Demokratik X Otoriter	0.035
İzin Verici İhmalkâr X Otoriter	0.508

Dürtü alt boyut puanlarının ergenlerin algıladıkları anne baba tutum gruplarından hangisi ile anlamlı düzeyde farklılaştığını belirlemek üzere uygulanan Post-Hoc Bonferroni analizi sonuçlarına göre; anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra}=149.67$), anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra}=198.69$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin olumsuz duyguları deneyimlerken duygu kontrolünde anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlere kıyasla daha az güçlük yaşadığı söylenebilir.

Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{X}_{sıra}=157.83$), anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara ($\bar{X}_{sıra}=198.69$) kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin lehinedir ($p<0.05$). Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenler olumsuz duyguları deneyimlerken duygu kontrolünde anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlere kıyasla daha az güçlük yaşamaktadır.

Tablo 4.120: Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Amaçlar Alt Boyut Puanları Üzerine Etkisini Belirlemek İçin Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne Baba Tutumları	N	\bar{x}	$\bar{X}_{sıra}$	χ^2	Sd	p
Demokratik	98	15.85	167.45			
İzin verici İhmalkâr	76	16.17	172.72	1.979	3	0.577
Amaçlar Otoriter	75	16.51	176.84			
İzin verici hoşgörülü	86	15.42	156.74			
Toplam	335	15.96				

Tablo 4.120’de görüldüğü gibi, ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği amaçlar alt boyut puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Kruskal Wallis-H Testi’ne göre grupların sıra ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=1.979$; $p>0.05$).

Tablo 4.121: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Puanlarının ve Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Dönüşümlü Halinin Normallik Sınaması

	Kolmogorov-Smirnov ^a	df	P	Shapiro-Wilk	Df	p
Toplam DDG (Dönüşümlü)	0.044	335	.200*	0.994	335	0.250
Yaratıcılık (Dönüşümlü)	0.046	335	0.081	0.995	335	0.418

Tablo 4.121’de görüldüğü gibi Yaratıcılık Ölçeği puanının ve Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği toplam puanlarının normallik testlerinde anlamsız sonuçların olması ($p>0.05$) nedeniyle dağılımın normal olduğu söylenebilir.

Sağa çarpık dağılımlarda genellikle ortalama>ortanca>mod sıralaması; sola çarpık dağılımlarda genellikle mod>ortanca>ortalama sıralaması yapılabilir (Semiz, 2007).

Normal dağılım gerektiren bir istatistik yöntem uygulanmadan önce uygun yöntemlerle puan dağılımının normalliği incelenip pozitif yönlü bir çarpıklık gözlenince karekök, aşırı pozitif bir çarpıklık varsa logaritmik dönüşüm (transformasyon) yapılması yerinde olur (Büyüköztürk, 2010). Bu bilgilerden yola çıkarak Yaratıcılık Ölçeği puanlarının normalliği incelendiğinde pozitif yönlü bir çarpıklık gözlemlendiği için karekök dönüşümü, Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği puanlarının normalliği incelendiğinde aşırı pozitif bir çarpıklık görüldüğü için logaritmik dönüşüm uygulanmıştır.

Tablo 4.122: Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği Puanlarının ve Yaratıcılık Ölçeği Puanlarının Dönüşümlü Halinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	N	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Toplam DDG (Dönüşümlü)	335	-0.086	0.133	-0.398	0.266
Yaratıcılık (Dönüşümlü)	335	-0.093	0.133	-0.176	0.266

Tablo 4.117’de görüldüğü gibi hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri ± 2 aralığında yer aldığı için dağılım normaldir.

Tablo 4.123: Yaratıcılık Ölçeği Üzerindeki Bağımsız Değişkenlerin Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Analizi

Model	F	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	Beta	P değeri	%95 güven aralığı		
							Düşük	yüksek	
					(Constant)	0	5.734	7.405	
1	1.368	0.111	0.012	0.003	Kabul/İlgi Boyutu	0.015	0.047	-0.024	0.018
					Denetleme Boyutu	-0.025	0.652	-0.025	0.016
					Psikolojik Özerklik Boyutu	0.107	0.049	0	0.032

Bağımlı değişken: Yaratıcılık Ölçeği

Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni ne kadar açıkladığını ölçmek için Regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizinde enter yöntemi ile değişkenlerden hangilerinin etkisinin olduğu belirtilmiştir.

Bağımsız değişkenler (Anne baba tutum puanları) bağımlı değişkenin (Yaratıcılık ölçeği puanının) %1.2’sini açıklamaktadır. Kabul ilgi ve psikolojik özerklik boyutunun yaratıcılık ölçeği puanı üzerinde etkisi anlamlı görülmektedir ($p < 0.05$). Kabul ilgi puanı arttıkça yaratıcılık puanı 0.015 kat artmaktadır. Psikolojik özerklik puanı arttıkça yaratıcılık puanı 0.107 kat artmaktadır.

Denetleme puanının yaratıcılık ölçeği puanı üzerinde etkisi anlamlı görülmemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 4.124: Duygu Dzenleme leği zerindeki Bağımsız Değişkenlerin Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Analizi

Model	F	R	R Kare	Düzeltilmiş R Kare	Beta	P değeri	%95 güven aralığı		
							Düşük	yüksek	
					(Constant)	0	5.277	5.863	
					Kabul/İlgi Boyutu	-0.274	0.001	-0.028	-0.014
2	32.447	0.477	0.227	0.22	Denetleme Boyutu	-0.005	0.914	-0.008	0.007
					Psikolojik Özerklik Boyutu	-0.353	0.001	-0.026	-0.015

Bağımlı değişken: Toplam DDG

Bağımsız değişkenler (Anne baba tutum puanları) bağımlı değişkenin (Duygu dzenleme ölçeği puanının) %22.7'sini açıklamaktadır. Kabul/İlgi boyutu puanının duygu dzenleme toplam puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.05$). Kabul/İlgi boyutu puanı arttıkça duygu dzenleme toplam puanı 0.274 kat azalmaktadır.

Psikolojik özerklik boyutu puanının duygu dzenleme toplam puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.05$). Psikolojik özerklik boyutu puanı arttıkça duygu dzenleme toplam puanı 0.353 kat azalmaktadır.

Denetleme puanının duygu dzenleme toplam puanı üzerinde etkisi anlamlı görülmemektedir ($p > 0.05$).

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma soruları göz önünde bulundurularak istatistiksel analizler sonucu elde edilen bulguların, literatür desteğiyle tartışılmasına ve araştırmacı tarafından geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1.1. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Aşağıda ergenlerin Anne Baba Tutum Ölçeği'nden elde edilen ölçüm sonuçlarının araştırmanın demografik değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

5.1.1.1. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Yaş Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda, ergenler tarafından algılanan anne baba tutumlarının ergenlerin yaşları ile ilişkili olmadığı görülmüştür. Sayın'ın (2010), Lamborn ve arkadaşları tarafından geliştirilen Anne Baba Tutum Ölçeği'ni kullanarak, ilköğretim öğrencileri ile yaptığı çalışma sonucunda da anne baba tutumları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ergenlik döneminin başında, ergenler ailelerine daha bağımlı olurken ailelerinin korumasına ihtiyaç duyarlar. Ergenlik döneminin ilerleyen aşamalarında yaşanan kimlik bunalımıyla beraber daha fazla bireysel hareket etme ihtiyacı isterler ve anne babalarının davranışlarını eleştirirler. Bu yüzden de ergen ve ebeveynleri arasında yaşanan çatışmalar artarken, ergenleri anne babalarını demokratik olarak algılamaları genel olarak azalır. Bu araştırma da sınıf seviyesi sabit tutulmuştur. Lise birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin yaşlarının 13 ile 16 arasında değiştiği görülmüştür. Yaşlar arasında belirgin bir farklılık olmaması ve aynı sınıf düzeyindeki öğrencileri kapsamasından dolayı anne baba tutumları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık görülmediği düşünülebilir.

Toksöz (2010), ortaokul öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin sınıf düzeyinin arttıkça, ebeveynlerinde algıladıkları kontrol, kısıtlama ve denetleme

duygusunun azaldığını görmüştür. Aktaş (2011), dokuzuncu sınıfta öğrenim gören ergenlerle yaptığı çalışmada Kuzgun tarafından geliştirilen Anne Baba Tutum Ölçeği'ni kullanmış ve çalışmanın sonucunda, öğrencilerin yaşları arttıkça anne babalarını demokratik olarak algılamalarının ve yaşları arttıkça anne babalarını otoriter olarak algılamalarının arttığını görmüştür. Literatürdeki çalışmaların bir kısmı öğrencilerin yaşları arttıkça anne babalarını daha az demokratik olarak algıladıklarını gösterirken, bazıları da öğrencilerin yaşları arttıkça anne babaların daha fazla otoriter olarak algıladıklarını göstermektedir. Ergenlerin anne babalarını algılamalarının yaş düzeylerine göre genel olarak değişkenlik gösterdiği söylenebilir.

5.1.1.2. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda ergenler tarafından algılanan ebeveyn tutumlarının, ergenlerin cinsiyetleri ile ilişkili olduğu görülmüştür. Kız ergenler erkek ergenlere göre anne babalarını daha fazla demokratik olarak algılamakta, yine kız ergenler erkek ergenlere göre anne babalarını daha fazla otoriter olarak algılamaktadır. Erkek ergenler kız ergenlere göre anne babalarını daha fazla izin verici ihmalkâr olarak algılamakta, yine erkek ergenler kız ergenlere göre anne babalarını daha fazla izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

Ergenler ve anne babaları arasındaki iletişimin, anne baba tutumlarının gözlemlendiği çalışmalar, kız ve erkek çocuklarının aileleriyle olan iletişim biçimlerinde ve ailelerini algılama biçimlerinde önemli bir farklılık görülmediğini göstermiştir (Steinberg ve Silk, 2002). Sari Cenk ve Demir (2016), 14-18 yaş arasındaki ergenlerde anne baba tutumu, cinsiyet, akademik başarı ve iyimserlik arasındaki ilişkileri Lamborn'un Anne Baba Tutum Ölçeği'ni kullanarak incelemiş ve anne baba tutumları ve cinsiyet arasında manidar bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Şahin (2015), Kuzgun tarafından geliştirilen Anne Baba Tutum Ölçeği'ni kullanarak ergenlik dönemindeki bireylerde saldırganlık davranışı ve algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkiye benlik saygısının etkisini incelediği çalışmada erkeklerin kızlara oranla anne babalarını daha demokratik olarak algıladığı sonucuna ulaşmıştır. Sönmez (2014), ergenlerde iletişim becerileri ve anne baba tutumlarını Anne Baba Tutum Ölçeği'ni kullanarak incelediği çalışmada, erkeklerin kızlara oranla annelerinden algıladıkları ilgisiz ve kayıtsız tutum

düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışma da elde edilen bulgular, bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermiştir. Kolburan, Tari Comert, Nerter, Isozen (2012), tarafından yapılan çalışmada 15-25 yaş arasındaki ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının cinsiyet değişkenine göre nasıl farklılaştığı Kuzgun ve Eldeleklioğlu'nun Anne Baba Tutum Ölçeği kullanılarak incelenmiş, elde edilen bulgulara göre erkeklerin annelerini daha otoriter ve koruyucu olarak algıladıkları, kızların babalarını erkeklerden daha demokratik ve koruyucu olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen diğer bir sonuca göre de ergenler artan yaşla birlikte anneleri daha demokratik, babalarını daha otoriter olarak algılamaktadır. Korap (2013), anne baba tutumlarının ergenlerin iletişim becerisine etkisini Anne Baba Tutum Ölçeği'ni kullanarak incelediği çalışmasında bu çalışmadaki sonuçlara benzer olarak kız ergenlerin erkeklere göre anne babalarını daha fazla otoriter olarak algıladığı sonucuna ulaşmıştır. Demiriz ve Öğretir (2007), Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği'ni kullanarak, on yaş çocuklarının anne tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırma sonuçlarına göre, anne tutumu ile cinsiyet arasında ilişki bulunmamıştır. Farklı bir araştırma sonucuna göre ise Erden İmamoğlu (2013), ergenlerin olumsuz otomatik düşüncelerinin ve anne baba tutumlarının problem çözme becerileri üzerine etkisini incelemiş ve demokratik anne baba tutumu ile her iki cinsiyet arasında da ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şanlı ve Öztürk (2012), annelerin benimsediği ebeveyn tutumlarını incelediği çalışmasında ise anne baba tutum ölçeğinden alınan toplam ve alt boyut puanları açısından çocuğun cinsiyete göre herhangi bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Yapılan araştırmalar birbirinden farklı sonuçlar göstermiş de olsa, genel olarak algılanan anne baba tutumları ve cinsiyet arasında ilişkinin kısmen olduğunu göstermektedir. Kızların anne babalarını erkelere göre daha fazla demokratik olarak algılamaları onların cinsiyet özelliklerinin getirmiş olduğu bilişsel ve duygusal farklılıklardan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

5.1.1.3. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Anne Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının anne öğrenim düzeyi ilişkili olduğu bulunmuştur. En fazla lise mezunu anneye sahip ergenler anne babalarını demokratik olarak algılamakta, en az ilkokul ve altı mezunu anneye sahip olan ergenler anne babalarını demokratik olarak algılamaktadır. Yani annesi lise düzeyinde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha demokratik olarak algılamaktadır. En fazla ilkokul ve altı mezunu anneye sahip ergenler anne babalarını otoriter olarak algılamakta, en az üniversite ve üzeri mezunu anneye sahip ergenler anne babalarını otoriter olarak algılamaktadır. Yani annesi ilkokul ve altı düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha otoriter olarak algılamaktadır. En fazla ilkokul ve altı mezunu anneye sahip olan ergenler anne babalarını izin verici ihmalkâr olarak algılamakta, en az ortaokul mezunu anneye sahip olan ergenler anne babalarını izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. Yani annesi ilkokul ve altı düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. En fazla üniversite ve üzeri mezunu anneye sahip olan ergenler anne babalarını izin verici hoşgörülü olarak algılamakta, en az ortaokul mezunu anneye sahip olan ergenler anne babalarını izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır. Yani annesi üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

Araştırma sonucunda ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarına göre baba öğrenim düzeyi değişkeni anlamlı farklılık göstermektedir. En fazla üniversite ve üzeri mezunu babaya sahip olan ergenler anne babalarını demokratik olarak algılamakta, en az ilkokul ve altı mezunu babaya sahip ergenler anne babalarını demokratik olarak algılamaktadır. Yani babası üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha demokratik olarak algılamaktadır. En fazla ilkokul ve altı mezunu babaya sahip ergenlerin anne babalarını otoriter olarak algıladığı görülmekte, en az lise mezunu babaya sahip olan ergenlerin anne babalarını otoriter olarak algıladığı görülmektedir. Yani babası ilkokul ve altı düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını

daha otoriter olarak algılamaktadır. En fazla üniversite ve üzeri mezunu babaya sahip ergenler anne babalarını izin verici ihmalkâr olarak algılamakta, en az ilköğretim ve altı mezunu babaya sahip ergenler anne babalarını izin verici ihmalkâr olarak algılamakta. Yani babası üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. En fazla üniversite ve üzeri mezunu babaya sahip ergenler anne babalarını izin verici hoşgörülü olarak algılamakta, en az en az ilköğretim ve altı mezunu babaya sahip olan ergenler anne babalarını izin verici hoşgörülü olarak algılamakta. Yani babası üniversite ve üzeri düzeyde eğitilmiş olan ergenler, diğer ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar Smetana, Shahmansouri ve Mohammadi'nin (2011) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Araştırmada Parental Authority Questionnaire adlı ölçme aracı kullanarak, İranlı anneler ve orta ergenlerin ebeveyn otoriterliği, ergen çatışması ve anne babalık stilleri hakkındaki inanışları incelenmiş, eğitim düzeyi düşük olan anneleri daha fazla otoriter tutum sergilerken, daha az demokratik tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Eftekin (2015), ergenlerin anne baba tutumları ve problemleri internet kullanmaları arasındaki ilişkiyi Anne Baba Tutum Ölçeği'ni kullanarak incelediği çalışmada, ortaokul mezunu anneye sahip olan ergenler üniversite mezunu anneye sahip olan ergenlere göre anne babalarını daha otoriter olarak algılamaktadır. Şanlı ve Öztürk (2012), annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmeleri incelediği çalışmada annenin eğitim seviyesi arttıkça koruyucu davranışlarının ve sıkı disiplin uygulama anlayışlarının azaldığını bulmuştur. Korap (2013), yapmış olduğu çalışmada algılanan ebeveyn tutumları ile ebeveynlerin eğitim düzeyleri arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Anne babaların eğitim seviyesi arttıkça, çocuklarını daha iyi anlayacakları, çocuk yetiştirme konusunda daha donanımlı olacakları, çocuklara karşı daha gerçekçi beklentiler içinde olacakları, çocuk psikolojisine daha fazla önem verecekleri varsayılırsa anne baba öğrenim düzeyi değişkeninin anne baba tutumları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle annelerin ergenlik döneminde çocuklarıyla daha yakın ilişkiler kurduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Bu yüzden eğitilmiş

annelerin çocuklarına karşı daha doğru tutum ve davranışlarda bulunacağı söylenebilir.

5.1.1.4. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Anne Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının annenin çalışmasıyla ve yaptığı işle ilişkili olduğu bulunmuştur. En fazla çalışmayan/emekli anneye sahip olan ergenler anne babalarını demokratik olarak algımlarken, en az devlet memuru olan ya da işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi/özel sektör olan anneye sahip olan ergenler demokratik olarak algılamaktadır. Yani annesi çalışmayan ya da emekli olan ergenler, annesi diğer meslek gruplarında çalışan ergenlere kıyasla anne babasını daha demokratik olarak algılamaktadır. En fazla çalışmayan/emekli olan anneye sahip olan ergenler anne babalarını otoriter olarak algımlarken, en az devlet memuru olan anneye sahip olan ergenler anne babalarını otoriter olarak algılamaktadır. Yani annesi çalışmayan ya da emekli olan ergenler, annesi diğer meslek gruplarında çalışan ergenlere kıyasla anne babasını daha otoriter olarak algılamaktadır. En fazla çalışmayan/emekli olan anneye sahip olan ergenler anne babalarını izin verici ihmalkâr olarak algımlarken, en az işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi olanların ve özel sektörde çalışan anneye sahip olan ergenler anne babalarını izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. Yani annesi çalışmayan ya da emekli olan ergenler, annesi diğer meslek gruplarında çalışan ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. En fazla çalışmayan/emekli anneye sahip olan ergenler anne babalarını izin verici hoşgörülü olarak algımlarken, en az işçi/bakıcı/esnaf/tüccar/çiftçi olanların ve özel sektörde çalışan anneye sahip olan ergenler anne babalarını izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır. Yani annesi çalışmayan ya da emekli olan ergenler, annesi diğer meslek grubunda çalışan ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici hoşgörülü olarak algılamaktadır.

Araştırma sonucunda ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının baba çalışma durumu ve mesleği ile ilişkili olmadığı görülmüştür. Ebeveynlerin kazançlarını sağlıyor olmasının ailenin maddi durumunun yükselmesini sağlayacağı göz önünde bulundurularak, anne baba tutumlarına olumlu etki yapması beklenmektedir. Literatürde farklı görüşlere rastlamak mümkündür. Sönmez (2014),

ergenlerde iletişim becerileri ve anne baba tutumlarını incelediği çalışmasında, algılanan anne baba tutumları ile anne çalışma durumu arasında ve sosyo-ekonomik düzey arasında ilişki olmadığını görmüştür. Demiriz ve Öğretir (2007)'in anne baba tutumlarını incelediği çalışmada düşük sosyo-ekonomik düzeyde bulunan annelerin yüksek sosyo-ekonomik düzeyde bulunan kıyasla çocuklarına karşı daha fazla otoriter tutumu gösteren davranışlar sergiledikleri görülmüştür.

Günümüzde genel olarak babaların çoğu çalışmaktadır ve bu beklenen bir durumdur. O yüzden babaların çalışma durumu ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları ile ilişkili görülmemiştir. Çalışmayan anneler diğer annelere kıyasla çocuklarına daha fazla zaman ayırıp, onlarla ilgilenebilir. Fakat kadının çalışması aynı zamanda ekonomik gücünün olmasını ve kendine güven duymasını sağlar. Aile bütçesine katkıda bulunur. Çalışan kadın çocuklarına rol model olur. Annenin çalışmasının fakat çocuklarına da zaman ayırıp, onların ihtiyaç ve istekleriyle ilgilenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden annelerin çocuklarını ihmal etmeden devam edebilecekleri işlerde çalışmalarını ve çocuklarına zaman ayırabilmeleri daha uygun olacaktır.

5.1.1.5. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarını Kardeş Sayısı Değişkenine Göre İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucuna göre ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ergenlerden en fazla tek kardeşe sahip olanların anne babalarını demokratik olarak algıladıkları görülürken, en az da kardeşi olmayan ergenler anne babalarını demokratik olarak algılamaktadır. Yani tek kardeşe sahip olan ergenler, kardeşi olmayan ya da iki ve üzeri kardeşi olan ergenlere kıyasla anne babasını daha demokratik olarak algılamaktadır. En fazla tek kardeşi olan ergenler anne babasını izin verici ihmalkâr olarak algılamakta, en az da kardeşi olmayan ergenlerin anne babasını izin verici ihmalkâr olarak algıladıkları görülmektedir. Yani tek kardeşi olan ergenler, kardeşi olmayan ya da iki ve üzeri kardeşi olan ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici ihmalkâr olarak algılamaktadır. En fazla tek kardeşi olan ya da iki ve üzeri kardeşi olan ergenler anne babalarını otoriter olarak algılamakta, en az da kardeşi olmayan ergenler anne babalarını otoriter olarak algılamaktadır. Yani tek kardeşe sahip olan ya da iki ve üzeri kardeşe sahip olan ergenler, hiç kardeşi olmayan ergenlere kıyasla anne

babasını daha otoriter olarak algılamaktadır. En fazla tek kardeşi olan ergenler anne babalarını izin verici hoşgörölü olarak algıırken, en az da kardeşi olmayan ergenler anne babasını izin verici hoşgörölü olarak algılamaktadır. Yani tek kardeşi olan ergenler, kardeşi olmayan ya da iki ve üzeri kardeşe sahip olan ergenlere kıyasla anne babasını daha izin verici hoşgörölü olarak algılamaktadır. Sönmez (2014), ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları ve iletişim becerilerini inceledikleri çalışmada, anne baba tutumları ve kardeş sayısı arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Milevsky, Schlechter ve Machlev (2011), tarafından 9. ve 11. Sınıf öğrencileri arasında yapılan çalışmada demokratik anne baba stilinin kardeş desteği ve kardeşe duyulan yakınlıkla doğrudan ve dolaylı olarak ilgili olduğu görölmüştür. Aktaş (2011), dokuzuncu sınıfta öğrenim gören ergenlerle yaptığı çalışmada bu çalışmadaki sonuçlara benzer olarak algılanan demokratik tutum ile kardeş sayısı arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu görmüştür. Shafiq (2010), anne çocuk bağlanması üzerine yaptığı araştırmanın sonucunda, ebeveynlerin çocuk yetiştirme ölçeğinden aldıkları puanların kardeş sayısına bağlı olarak farklılık göstermediği görölmüştür.

Ailelerin sahip olduğu çocuk sayısı fazla olduğunda, anne babanın her çocukla yeterli şekilde ilgilenemeyeceği, ihtiyaç duyulan ilgiyi çocuğa veremeyeceği, çocukları kontrol etmede daha fazla koruyucu ve otoriter davranmak zorunda kalacağı, çocukların her biriyle gerektiği kadar yakın ilişki kuramayacağı fakat tek çocuk olduğunda da tüm ilgi ve beklentiyi o çocuğa yönelteceği ve çocuğun yalnız kalacağı varsayılırsa kardeş sayısı değişkeninin anne baba tutumları için önemli olduğu düşünülebilir.

5.1.2. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Aşağıda ergenlerin Yaratıcılık Ölçeği'nden aldıkları puanların araştırmanın demografik değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

5.1.2.1. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda ergenlerin yaratıcılık düzeyleri yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. 15 yaşındaki ergenlerin yaratıcılık puanlarının ortalamaları 16 yaşındaki ergenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken, bu farklılık 15 yaş grubundaki ergenlerin lehinedir.

Torrance'a (1962) göre geleneklerin getirdiği baskılar ve ergenin akran grubuna uyum sağlama isteği sonucunda 12 ve 13 yaş düzeyinde yaratıcılıkta belirgin bir azalma görülmektedir. Öncü (2003) tarafından yapılan çalışmada 14 yaşındaki deneklerin ortalamalarının 12 yaşındaki deneklere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun sebebi olarak da 12 ve 13 yaşın ergenlik döneminin başlarına denk gelmesi ve ergenlik belirtilerinin yoğun yaşanmasından dolayı yaratıcı düşüncenin kısmen azalabileceği belirtilmiştir. 14 yaş civarında yaratıcılık düzeyinde görülen artmayı ise erenlik dönemindeki hormonal ve bedensel değişimlerin azalmasına, soyut düşünmenin kazanılmaya başlanmasına ve bunun yaratıcılığın alt bileşenleriyle bağlantılı olmasına, aynı zamanda fizyolojik büyümenin önceki iki yıla göre bir nebze yavaş olmasına bağlanmıştır. Fakat ergenlik 14 yaşından sonra da devam etmektedir. Bu çalışma açısından bakıldığında ergenliğin 15 yaş döneminde 14 yaş gibi hormonal ve bedensel gelişmelerin hızının kısmen azaldığı bir döneme denk geldiği için 16 yaş grubuna göre yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Ergenlik döneminde yaratıcı düşüncede yaşanan bu düşüşün çok çeşitli nedenleri olabilir. Örneğin ergenin hormonal değişimlerinin neden olduğu duygusal durum değişiklikleri, duygusal ilişkileri, ailenin ya da öğretmenlerin tutumları da ergenlerin yaratıcı düşüncelerine yansiyabilir. Bu konuda daha ayrıntılı araştırmalar yapılması ergenlik döneminde yaşa bağlı yaratıcılık düzeyindeki değişimin nedenlerini daha kolay ve doğru anlamamızı sağlayacaktır. Çünkü ergenlik döneminin genel özellikleri göz önüne alındığında bireyin kimliğini sorgulamaya başladığı ve genel olarak yaratıcı düşünce süreçlerinin hızlandığı bir dönemdir. Bu dönemde yaratıcılığın ön planda olduğu alana ilgisinin olması, bu alanda eğitim alması sağlıklı bir kimlik oluşumu sağlayarak yaratıcılığın yaşam boyu devam etmesini sağlayabilir.

Atkıncı (2001), ilköğretim birinci kademe eğitim programlarının yaratıcı düşüncenin gelişmesine etkisini incelemiş ve birinci sınıf öğrencilerinin beşinci sınıf öğrencilerine göre yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu da Torrance'ın (1968) yaratıcılıkta dördüncü sınıfta belirgin bir düşüş yaşandığını gösteren çalışmalarıyla tutarlıdır. Genel olarak bu düşüş eğitim ortamları ve müfredattaki değişim ile ilişkilendirilmiştir (Runco & Charles, 1997). Çocuğun gün boyu sırada oturması, okul kurallarına uymak zorunda olması, dördüncü sınıftan itibaren akademik konuların müfredatta yer alması yaratıcı düşüncede düşüş yaşanmasına neden olmaktadır (Sak & Maker, 2006).

Ulusal Beyin Sağlığı Enstitüsü tarafından yayınlanmış bir çalışmada, ergenlikten hemen önceki yaşlarda beyin ön loplarda milyonlarca yeni sinir bağlantısının olduğu ikinci bir düzenleme ve gelişim dalgasının gerçekleştiğini ifade etmektedir. 11 yaş civarında kullanılmayan beyin hücrelerinin kaybolup öldüğü, aktif kullanılanların ise güçlenip beynin verimliliğini arttırdığı bir dönem gelmektedir. Bu da bize ergenlerin beyinlerinin gelişmeye devam ettiğini ve yaratıcılığa açık olduğunu göstermektedir (Daniels and Daniel, 2015).

Yaratıcılığın yaş dönemlerine göre farklılaştığı ve genel olarak ergenlik döneminde yaratıcı düşüncenin yüksek olduğu, fakat yaratıcılığın yaşa göre değişiminde pek çok faktörün etkili olduğu, tek bir açıdan incelenmemesinin uygun olduğu söylenebilir.

5.1.2.2. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda ergenlerin yaratıcılık düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Yaratıcılık düzeylerinin cinsiyetten bağımsız olarak değiştiği görülmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde yaratıcılık ve cinsiyet arasında anlamlı ilişki bulunmayan çalışmaların sayısının fazla olduğu görülmektedir (Ömeroğlu, 1986; Frelan ve Moran, 1987; Mehrotra ve Sawyers, 1989; Oral, 2001; Baer ve Kaufman, 2008; Akkan, 2010; Şahin, 2010).

Bu çalışmalardan farklı olarak Erdoğan ve Gök (2011) yılında öğrencilerin Torrance Yaratıcı Düşünme Testi'nden almış oldukları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulmuştur. Bu farklılık kızların

lehinedir. Aslan (1994) da yaratıcı düşünceli bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını belirlediği çalışmada yaratıcılık ve cinsiyet arasında kızların lehine olmak üzere anlamlı farklılık bulmuştur. Öztunç (1999) yaratıcı düşüncenin akıcılık, esneklik ve özgünlük özellikleri üzerinde cinsiyet farklılığının etkili olduğu görülmüştür. Bu yüzden yaratıcılık ve cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında birbirinden farklı sonuçlar gösteren araştırmaların mevcut olduğu, bu konuda bir fikir birliğine varılmadığı görülmektedir. Akıllı (2012), Ne Kadar Yaratıcısınız? ölçeğini kullanarak sekizinci sınıf öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerini incelediği çalışmada, kız öğrencilerin yaratıcılıklarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öncü (2000) tarafından yapılan anaokuluna devam eden bir grup öğrenciye aynı test uygulanmış ve cinsiyet değişkeni açısından yaratıcılığın dört boyutu arasında da anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Baer ve Kaufman (2008), yapmış oldukları geniş çaplı literatür taramasında kadın ya da erkekliğin yaratıcılığının cinsiyete göre farklılık göstermesine dair çarpıcı bir sonuca ulaşamamışlardır. Stoltzfus, Nibbelink, Vredenburg ve Thyrum (2011), tarafından yapılan çalışmada lise öğrencilerinin cinsiyet, cinsiyet rolleri ve yaratıcılık arasındaki ilişkileri incelenmiş, erkeklerin yaratıcılık düzeylerinin kızlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gürhan (2017), Ne Kadar Yaratıcısınız Ölçeği 'ni kullanarak güzel sanatlar alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin yaratıcılıklarının kişilik özellikleri ve psikopatolojileri üzerine etkisini incelediği çalışmada yaratıcılığı cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yine Öncü (2003) tarafından 12-14 yaş arasındaki çocukların yaratıcılık düzeylerinin yaş ve cinsiyet özelliklerine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan çalışma sonucunda, esneklik boyutunda 13 yaş grubundaki erkeklerin ortalamalarının kızlarınkinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Nejad, Jenaabadi, Ghafarsuja ve Heydaribisafar (2015), tarafından üniversite öğrencilerinin anne baba tutumları ve yaratıcılıkları arasındaki ilişkisinin incelendiği çalışmada, Torrance Yaratıcı Düşünme Testi kullanılmış olup; sonuçlar kız öğrencilerin özgünlük, esneklik ve detaylandırma boyutlarında lehine bulunmuştur. Bunun erkekler ve kızlar arasındaki zihinsel ve fiziksel farklılıklardan kaynaklı olabileceği düşünülmüştür. Yaratıcılık ve cinsiyet arasında doğrudan bir bağ kurmanın pek mümkün olmadığı düşünülmektedir.

5.1.2.3. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Anne Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin anne öğrenim düzeyi ile ilişkili olduğu görülürken, baba öğrenim düzeyi ile ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları arasında herhangi bir ilişki olmadığı görülmüştür. Annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin yaratıcılık puanlarının ortalamasının, annesi ilkököl ve altı mezunu olan ve ortaokul mezunu ergenlerin puan ortalamalarına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür. Farklılık annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin lehinedir. Yine örneklem grubundaki annesi lise mezunu olan ergenlerin yaratıcılık puanlarının ortalamasının, annesi ilkököl ve altı mezunu olan ve ortaokul mezunu olan ergenlerin puan ortalamalarına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür. Farklılık annesi lise mezunu olan ergenlerin lehinedir. Eğitim seviyesi lise, üniversite ve üzeri olan anneye sahip ergenlerin, eğitim seviyesi ilkököl ve ortaokul olan annelere sahip ergenlere göre yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara benzeyen sonuçların elde edildiği bir çalışma da Gürhan (2017) tarafından yapılmıştır, 'Ne Kadar Yaratıcısınız Ölçeği' ni kullanarak güzel sanatlarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin yaratıcılıklarının kişilik özellikleri ve psikopatolojileri üzerine etkisini incelediği çalışmada anne baba eğitim düzeyi ile yaratıcılık arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışmaya göre ebeveynleri üniversite mezunu olan öğrencilerin yaratıcılıkları diğer öğrencilere kıyasla daha yüksektir. Heinla (2006), 16-17 yaşındaki ergenlerde arasında yapmış olduğu çalışmada ebeveynlerinden bir ya da ikisinin üniversite mezunu olanların yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu; 9-12 yaş arasındaki ergenlerde ise annesi yüksek eğitim seviyesine sahip olan ergenlerin yaratıcılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akıllı (2012), 'Ne Kadar Yaratıcısınız Ölçeği'ni kullanarak ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve yaratıcılık düzeylerini incelediği çalışmada, yaratıcılık ve anne baba öğrenim düzeyi arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Erdoğan ve Gök (2011), üniversite öğrencileri arasında yaptıkları çalışmada yaratıcı düşünme düzeyleri ve eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemiş, bu çalışmadaki sonuçlara benzer olarak annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin

yaratıcılık testi puanlarının, annesi ilkökul ve ortaokul mezunu olanlara kıyasla yüksek olduğu görülmüştür. Aynı çalışmada yaratıcılık puanlarının baba öğrenim düzeyi değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Çocuk yetiştirmede anne babanın önemi düşünüldüğünde eğitilmiş anne babaların daha bilinçli hareket ederek çocukların ve ergenlerin yaratıcılıklarını geliştirici tutum ve davranışlarda bulunacağı ve bu yüzden yaratıcılık üzerinde anne baba eğitim düzeyinin önemli olabileceği düşünülmektedir. Özellikle ergenlik döneminde anne ile kurulan yakın ilişkilerin daha fazla olması, anne ile ergenin daha fazla paylaşımda bulunmasının anne öğrenim düzeyinin yaratıcılığı etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu görülmektedir. Kendileri yaratıcı düşünen ve yaratıcılık için uygun ortam hazırlayan, öğrenim düzeyi yüksek olan anneler çocuklarına istenen yönde rol model olurlar.

5.1.2.4. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Anne Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin anne çalışma durumu ile ilişkili olduğu görülürken, baba çalışma durumu ile ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları arasında herhangi bir ilişki olmadığı görülmüştür. Annesi devlet memuru olan ergenlerin yaratıcılık ölçeği puanlarının ortalaması, annesi çalışmıyor/emekli olan ya da işçi/ bakıcı/ esnaf/ tüccar/ çiftçi/ özel sektörde çalışan ergenlerin yaratıcılık ölçeği puanlarının ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık annesi devlet memuru olan ergenlerin lehinedir. Annesi devlet memuru olan ergenlerin, annesi çalışmayan/emekli olan ya da diğer meslek gruplarında çalışan ergenlere kıyasla yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Aynı zamanda çalışan anne babaların çalışma durumunun sosyo-ekonomik düzeyleri ile doğru orantılı olacağı varsayılarak yorum yapılmıştır.

Öztunç (1999), yaratıcı düşüncenin üzerinde ailenin etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada, yaratıcı düşünme yeteneğinin alt boyutları ile ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Oral (2001), Çoklu Zekâ Envanteri'ni kullanarak üniversite öğrencilerinin zekâ alanlarını incelemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada yaratıcılık düzeyi ile anne çalışma durumunun ve baba mesleğinin ilişkili olduğunu bulmuştur. Gürsözlü

(2003), örgütsel yaratıcılık modelinin oluşmasında bireysel yaratıcılığın ve örgüt ikliminin etkisini incelediği çalışmada yaratıcı kişilerin ailelerinin sosyo-ekonomik pozisyonlarının oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Heinla (2006), 16-17 yaş arasındaki ergenlerle yapmış olduğu çalışmada sosyoekonomik düzeyi iyi olan aileye sahip olan ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akıllı (2012), Ne Kadar Yaratıcısınız Ölçeği'ni kullanarak ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yaratıcılık düzeyleri ile sosyo-ekonomik düzey arasındaki ilişkiyi incelemiş ve yaratıcılık ve sosyo-ekonomik düzey arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Gürhan (2017), tarafından yapılan çalışmada güzel sanatlarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin yaratıcılıkları ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyi arasındaki ilişkiye bakılmış ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

Çalışma da elde edilen bulgulara göre ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri arttıkça öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri artmaktadır. Anne babanın çalışması aileye maddi olarak katkı sağlayacaktır, çalışan anne daha bilinçli ve planlı olacaktır. Aile çocuğun temel ihtiyaçlarını ve eğitim ihtiyacını bu sayede daha kolay karşılayabilecektir. Bu açıdan anne babanın çalışmasının çocuğun ve ergenin yaratıcılık düzeyi açısından önemli olduğu söylenebilir. Araştırma sonucuna göre devlet memuru annelerin çocuklarının yaratıcılık puanlarının daha yüksek olması, çalışan ve belli kurallar çerçevesinde yaşamayı prensip haline getiren devlet memuru annelerin çocuklarının gelişimlerinde de aynı prensipli davranışlarını devam ettirmesiyle bağlantılı olabilir. Bunu açıklayabilecek yapılmış farklı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

5.1.2.5. Ergenlerin Yaratıcılık Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin yaratıcılık düzeyleri kardeş sayısı değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Milevsky, Schlechter ve Machlev (2011), tarafından şehir merkezinde yaşayan dokuzuncu ve on birinci sınıf öğrencileri arasında yapılan çalışmada anne baba tutumları ve kardeş çatışmaları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, anne babaların ergenlere demokratik tutumlar sergilemesinin, algılanan kardeş yakınlığı ve kardeş desteğiyle doğrudan bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Oral (2001),

üniversite öğrencilerinin zekâ alanlarını incelemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada yaratıcılık düzeyinin kardeş sayısı değişkenine göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Literatüre bakıldığında yaratıcılık ve kardeş sayısı değişkeni arasında farklı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Jariel, bir ve üç kardeşe sahip olan çocukların yaratıcılık puanlarının, dört ve altı kardeşe sahip olan çocukların yaratıcılık puanlarına göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir (Akt. Öztunç, 1999). Genel olarak bakıldığında kardeşi olan çocuklara kıyasla tek çocuklara uygulanan ebeveyn baskısı daha az olmakla beraber, çocuğun bağımsız davranışlarda bulunabilmesinin gelişmesi daha fazla desteklenmektedir (Gürsoy, 2001).

5.1.3. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Aşağıda ergenlerin Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların araştırmanın demografik değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini açıklamaya yönelik sonuçlara yer verilmiştir.

5.1.3.1. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Yaş Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin duygu düzenleme süreçleri yaş değişkenine göre farkındalık, açıklık, kabul etmeme, strateji ve amaçlar alt boyut puanlarına göre anlamlı farklılık göstermezken dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılık 13 yaş grubundaki ergenlerin lehinedir. 13 yaş grubundaki ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları, 16 yaş grubundaki ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalamalarına göre anlamlı derecede düşüktür. Dürtü alt boyutu, olumsuz duyguları deyimlerken duygu kontrolünde ne denli güçlük yaşandığını ölçmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nden alt boyutlarında alınan puanın ve toplam puan artması duygu düzenlemede yaşanan güçlüğü artması anlamına gelmektedir. O halde 16 yaşındaki ergenlerin olumsuz duygular deyimlerken, 13 yaşındaki ergenlere göre duygularını kontrol altında tutmada daha fazla zorlandıkları söylenebilir. Ergenlik dönemi yoğun duygu karmaşasının yaşandığı bir dönemdir. Gelişim psikolojisi açısından bakıldığında 14 yaş civarı bedensel ve hormonal değişimlerin hızının önceki yıllara göre nispeten azaldığı,

olasılıkları dikkate almanın, soyut düşünmenin arttığı bir dönemdir (Öncü, 2003). 13 yaşındaki ergenlerin olumsuz duygularını deneyimlerken 16 yaşındaki ergenlere göre daha az güçlük yaşamasının ilgili olduğu nedenlerden biri olarak bu durum varsayılabilir. Fakat sonrasında ergenlik dönemi ivme kazanarak devam etmektedir. Başören (2015), lise öğrencileriyle ilgili yapmış olduğu çalışmada duygu düzenleme ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ecirli ve Ogelman (2015), tarafından aktarılan çalışmaya göre Almanya’da 3-5 yaş arasındaki 208 çocuğun duygusal düzenleme stratejilerini yaş değişkenine bağlı olarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda stratejileri etkileri anlamada yaş değişkenine göre bir farklılık görülmezken, etkisiz stratejilerin tanınması becerisi yaş ilerledikçe artmaktadır. Türküler Aka (2011) tarafından algılanan ebeveyn tutumları, duygu tanıma ve duygu düzenleme ile depresyon, obsesif kompulsif bozukluk ve sosyal kaygı belirtileri arasındaki bağlantıyı incelemek amacıyla yapılan çalışmada yaşları büyük olan katılımcıların, yaşları küçük olan katılımcılara göre daha başarılı olduğu bulunmuştur. Bu araştırma için Duygu Düzenleme Ölçeği’nden alınan toplam puana bakıldığında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir.

5.1.3.2. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin duygu düzenleme süreçleri cinsiyet değişkenine göre farkındalık, strateji, dürtü ve amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermezken, kabul etmeme ve açıklık alt boyutundan aldıkları puanlara göre farklılık göstermektedir. Kız ergenlerin kabul etmeme alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, erkek ergenlerin kabul etmeme alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık kız ergenlerin lehinedir. Kabul etmeme alt boyutu, duygusal tepkilerin kabul edilmemesini ölçmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği’ nin alt boyutlarından ya da toplam ölçekten alınan puan arttıkça duygu düzenlemede güçlük yaşandığı söylenebilmektedir. O halde kız ergenler erkek ergenlere kıyasla duygusal tepkilerin kabul edilmesinde daha az güçlük yaşarlar.

Erkeklerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, kızların açıklık altboyutundan aldıkları puanların ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak

anlamli farklılık göstermektedir. Farklılık erkek ergenlerin lehinedir. Açıklık alt boyutu, duygusal tepkilerin anlaşılmasını ölçmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nin alt boyutlarından ya da toplam ölçekten alınan puan arttıkça duygu düzenlemede güçlük yaşandığı söylenebilmektedir. O halde erkekleri duygusal tepkileri anlaşılmasında kızlara göre daha az güçlük yaşadığı söylenebilir. Bunun kızlar ve erkeklerin cinsiyet rollerinin getirilerinden, cinsiyetler arasında fizyolojik farklılıklardan kaynaklanmış olduğu düşünülmektedir. Başören (2015), lise öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada cinsiyet değişkeninin duygu düzenleme üzerindeki etkisinin anlamlı olduğunu bulmasına rağmen etki büyüklüklerinin dikkate değer olmadığı saptanmıştır. Birnbaum, Nosanchuk ve Croll (1980), tarafından yapılan çalışmaya göre duyguların ifade edilmesi için toplum tarafından belirlenmiş belli kurallar vardır ve bunlar cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Çocuklar erken yaşlarda, öfkenin erkekler için, korkma ve üzgün olma gibi duyguların ise kızlar için olduğunu bilmektedirler. Pektaş (2015), üniversite öğrencileri arasında yaptığı çalışmada duygu düzenleme güçlüklerinin cinsiyet değişkenine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Türküler Aka (2011) tarafından algılanan ebeveyn tutumları ve duygu tanımının incelendiği çalışmada, kadınların erkekler göre duygu tanımada daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Duygu Düzenleme Ölçeği'nin açıklık, stratejiler ve amaçlar alt boyutu için cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular doğrultusunda, kız öğrencilerin açıklık, stratejiler ve amaçlar alt boyutundan erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha fazla puan aldığı bulunmuştur. Araştırma sonuçlarının, bu çalışmada elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nden elde edilen toplam puana bakıldığında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir.

5.1.3.3. Ergenlerin Duygu Düzenleme Süreçlerinin Anne Baba Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin duygu düzenleme süreçleri anne öğrenim düzeyi değişkenine göre farkındalık, açıklık, kabul etmeme, strateji ve amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermezken, dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin lehinedir.

Annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, annesi ilkokul ve altı mezunu olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasından anlamlı derecede düşüktür.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin duygu düzenleme süreçleri baba öğrenim düzeyi değişkenine göre farkındalık, açıklık, kabul etmeme, strateji ve amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermezken, dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin lehinedir. Babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, babası ilkokul ve altı mezunu olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasından anlamlı derecede düşüktür. Dürtü alt boyutu, olumsuz duyguları deneyimlerken duygu kontrolünde ne denli güçlük yaşandığını ölçmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nden alınan ve alt boyutlarından puan arttıkça duygu düzenleme güçlükleri artmaktadır. O halde Annesi babası üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin olumsuz duyguları deneyimlerken, annesi babası ilkokul ve altı mezunu olan ergenlere göre daha az güçlük yaşadığı söylenebilir. Bu durumun eğitilmiş anne babaların, çocuklarının duygularını daha iyi ifade etmelerine olanak tanımalarıyla, çocuğun gelişim süreçlerini ve ergenlik döneminin özelliklerini bilmeleriyle, çocuğa karşı daha bilinçli, eşitlikçi ve anlayışlı bir tutumla yaklaşımlarıyla açıklanabileceği varsayılmaktadır. Anne babaların, duygu düzenleme süreçlerini öğrenmede çocuklarına rol model olduğu düşünüldüğünde, eğitilmiş anne babalara sahip olan ergenlerin olumsuz duyguları deneyimlerken duygu kontrolünde daha az güçlük yaşamalarının istenen ve beklenen bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Anne babaların eğitim seviyesi yükseldikçe olumlu ebeveyn tutumlarının arttığı, aşırı korumacı tavrın azaldığı; anne babaların eğitim seviyesinin azalmasıyla ebeveyn çocuk ilişkisinin kalitesinin azaldığı, bu ortamda büyük çocukların işlevsiz baş etme yollarına başvurduğu, daha fazla sıkıntı yaşadıkları görülmektedir (Kochanska ve ar., 2007). Yüksek eğitim düzeyine sahip anneler; kendi ayaklarının üzerinde durabilme, girişken olma gibi becerilere önem vermekte ve çocuğun sosyal ihtiyacını daha fazla karşılayarak kendisini ifade etmesini de kolaylaştırmaktadır (Çağlar, Dinçyürek ve Arsan, 2012). Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeğinden elde edilen toplam puana bakıldığında anne öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Farklılık

annesi üniversite ve üzeri mezunu olanların lehinedir. Annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin toplam ölçek puanları, annesi ilkokul/ilkokul atı ve ortaokul mezunu olan ergenlerin puanlarına göre anlamlı derecede düşüktür. Annesi üniversite ve üzeri mezunu olan ergenlerin duygu düzenlemede daha az güçlük yaşadığı söylenebilir.

5.1.3.4. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Anne Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin duygu düzenleme süreçleri anne çalışma durumu değişkenine göre farkındalık, açıklık, kabul etmeme, strateji ve amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermezken, dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık annesi devlet memuru olarak çalışan ergenlerin lehinedir. Annesi devlet memuru olan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, annesi çalışmayan/emekli ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Dürtü alt boyutu, olumsuz duyguları deneyimlerken duygu kontrolünde ne denli güçlük yaşandığını ölçmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nden alınan ve alt boyutlarından puan arttıkça duygu düzenleme güçlükleri artmaktadır. O halde annesi devlet memuru olan ergenlerin olumsuz duyguları deneyimlerken, annesi çalışmayan/emekli olan ergenlere göre daha az güçlük yaşadığı söylenebilir. Düzenli bir iş yaşamına sahip olmanın yaşamın diğer alanlarında da daha özenli olmayı sağlayacağı, aktif olarak çalışan kişilerin belli gelir elde ederek yaşam standartlarını yükselteceği ve bununda yaşamının her alanını etkileyeceği düşünülürse annesi çalışan ergenlerin olumsuz duygular yaşasalar dahi karşısında güçlü ve destekçi bir anne gördükleri için duygu düzenlemede daha az güçlük yaşadığı ve annelerinin bu olumlu davranışlarını örnek aldığı varsayılmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin duygu düzenleme süreçleri baba çalışma durumu değişkenine göre farkındalık, açıklık, kabul etmeme, strateji, dürtü ve amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nden elde edilen toplam puana bakıldığında anne-baba çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir. Bu alanda yapılan çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir.

5.1.3.5. Ergenlerin Duygu Düzenlemelerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre İncelenmesine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin duygu düzenleme süreçleri kardeş sayısı değişkenine göre farkındalık, açıklık, kabul etmeme, strateji, dürtü ve amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlara göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu araştırmanın bulgularını destekleyen sonuçların elde edildiği bir çalışma da Pektaş (2015) tarafından yapılmıştır. Üniversite  ğrencileri arasında yapmış olduğu çalışmada duygu düzenleme güçlüklerinin kardeş sayısı değişkenine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Ergenlerde duygu düzenleme güçlüklerini etkileyen faktörlerin tam olarak bilinmesi alınabilecek tedbirler açısından büyük önem taşımaktadır, fakat bu konudaki çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir.

5.1.4. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının ve Yaratıcılık Düzeylerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları yaratıcılık  leğinden elde edilen puanlara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Yani anne babasını izin verici hoşg r l  olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık puanlarının ortalaması, anne babasını izin verici ihmalkâr olarak ve otoriter olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık puanlarının ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını izin verici hoşg r l  olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Anne babasını izin verici hoşg r l  olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin, anne babasını izin verici ihmalkâr ve otoriter olarak algılayan ergenlere göre daha yüksek olduğu söylenbilir.

Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık puanlarının ortalaması, anne babasını otoriter olarak ve izin verici ihmalkâr olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık puanlarının ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin, anne babasını otoriter olarak ve izin verici ihmalkâr olarak algılayan ergenlere göre daha yüksek olduğu söylenbilir.

Yapılan çalışmaların genel olarak literatürü destekler nitelikte olduğu görülmektedir (Öztunç, 1999). Anne babaların reddedici ve otoriter davranışlarının çocukların yaratıcılık gelişimini olumsuz olarak etkilediği, kabul edici ve destekleyici tutumlar sergileyen ebeveynlerin çocuklarının yaratıcılıklarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Davaslıgil, 1994; Kemple ve Nissenberg, 2000; Lim ve Smith, 2008; Fearon, Copeland ve Saxon, 2013; Ren, Yijuan ve Jinghuan, 2017).

5.1.5. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının ve Duygu Düzenleme Süreçlerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin algıladıkları anne baba tutumları farkındalık, kabul etmeme ve amaçlar alt boyutu puanlarına göre farklılık göstermemektedir. Anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin açıklık alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Açıklık alt boyutu, duygusal tepkilerin anlaşılmasını ölçmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği' nin alt boyutlarından ya da toplam ölçekten alınan puan arttıkça duygu düzenlemede güçlük yaşandığı söylenebilmektedir. O halde anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin duyguların anlaşılmasında, annesini izin verici hoşgörülü olarak algılan ergenlere göre daha fazla zorluk yaşadığı söylenebilir.

Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin strateji alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin strateji alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Strateji alt boyutu, işe yarayan duygu düzenleme stratejilerine erişimde ne denli güçlük yaşandığını ölçmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nden ve alt boyutlarından alınan puan arttıkça duygu düzenleme güçlükleri artmaktadır. O halde anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin, anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlere göre duygu düzenleme stratejilerine erişimde daha fazla güçlük yaşadığı söylenebilir.

Anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması, anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlerin dürtü alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasına kıyasla istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılık anne babasını demokratik olarak algılayan ergenlerin lehinedir. Dürtü alt boyutu, olumsuz duyguları deneyimlerken duygu kontrolünde ne denli güçlük yaşandığını ölçmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nden ve alt boyutlarından alınan puan arttıkça duygu düzenleme güçlükleri artmaktadır. O halde anne babasını demokratik ve izin verici hoşgörülü olarak algılayan ergenlerin olumsuz duyguları deneyimlerken, anne babasını otoriter olarak algılayan ergenlere göre daha az güçlük yaşadığı söylenebilir. Bu araştırma sonucunu destekleyen bir çalışma olarak, Eisenberg, Cumberland ve Spinrad (1998), yaptıkları çalışmada anne babaların kabul edici ve destekleyici davrandıklarında, çocuklarının duygu düzenlemede daha az güçlük yaşadığı sonucuna ulaşmışlardır.

5.1.6. Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Yaratıcılık Düzeylerini ve Duygu Düzenleme Süreçlerini Yordamasına İlişkin Sonuçlar

Araştırmada belirlenen amaçlar doğrultusunda anne baba tutum ölçeğinden elde edilen puanlar, hem ölçeğin makalesinde belirtilen şekilde ölçekten ölçüm alınarak süresiz değişken şeklinde kullanılmış, hem de bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini belirleyebilmek amacıyla ölçek alt boyutlarından elde edilen puanlar yapılan dönüşüm işleminden sonra sürekli değişken olarak kullanılmış ve regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenlerinden biri olan yaratıcılık ölçeğinden elde edilen puanların üzerindeki, bağımsız değişkenleri oluşturan anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanların yordama gücünü belirlemeye yönelik yapılan regresyon analizi sonucunda, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının düşük olduğu görülmüştür. Düşük de olsa, kabul/ilgi puanı arttıkça

yaratıcılık puanı ve psikolojik özerklik puanı arttıkça yaratıcılık artmaktadır. Anne baba tutumlarının çocukların yaratıcılıkları üzerinde etkili olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Pala, 1999; Runco ve Diane, 2002; Lim ve Smith, 2008; Nejad, Jenaabadi, Ghafarshuja ve Heydaribisafar, 2015; Deng, Wang ve Zhao, 2016; Ren, Yijuan ve Jinghuan, 2017).

Chan (2005), ebeveynler ve çocuklarıyla yaptığı çalışmada, ebeveynleri tarafından değer verilen, ilgi gösterilen ve başkasıyla kıyaslanmayan çocukların yaratıcılıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin anne babalarını ilgili, sevecen, demokratik olarak algılaması ve ergenlerin bağımsız davranışlarda bulunabilmesinin anne babaları tarafından desteklenmesi yaratıcılık düzeylerini arttırmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda, bağımlı değişkenlerinden biri olan duygu düzenlemede güçlükler ölçeğinden elde edilen puanların üzerindeki, bağımsız değişkenleri oluşturan anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanların yordama gücünü belirlemeye yönelik yapılan regresyon analizi sonucunda, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıkladığı görülmüştür. Kabul/ilgi boyutu puanı arttıkça, duygu düzenleme toplam puanı azalmaktadır. Psikolojik özerklik boyutu puanı arttıkça, duygu düzenleme toplam puanı azalmaktadır. O halde anne babalarını ilgili, sevecen ve demokratik olarak algılaması arttıkça, bireysellikleri desteklendikçe duygu düzenleme güçlüklerinin azaldığı ve kendine yönelik yeterlilik algısının arttığı söylenebilir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçların literatürdeki çalışma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği söylenebilir (Meyer, 2008; Türküler Aka, 2011; White ve Renk, 2012). Çocuklarına karşı daha ilgili ve sıcak olan anne babaların; çocuklarının duygularını tanımasına, insanlarla doğru iletişim kurmasına, kendini ifade etmesine olanak tanıdığı, onlara olumlu rol model oldukları ve duygu düzenleme süreçlerine daha çok yardımcı oldukları düşünülmektedir (Morris ve ark., 2007; Rubin ve Burgess, 2002; Thompson, 1994). Morris (2000), çocukların duygu düzenlemenin gelişiminde ailenin rolünü incelediği çalışmasında, annenin sürece katılımının (McDowell ve arkadaşları, 2002; Eisenberg ve arkadaşları, 2005; Feng ve diğerleri, 2009; Manzeske ve Stright, 2009; Kurbet, 2010; Walton ve Flouri, 2010; Yap, Schwartz, Byrne, Simmons ve Allen, 2010; Jabeen, Anis-ul-Haque ve Naveed Riaz,

2013) çocuğun dikkatini toplamasında ve yeniden değerlendirme gibi duygu düzenleme yöntemlerinde etkili olduğunu görmüştür.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgu ve yorumlar sonucunda anne babalara, psikolojik danışmanlara, ruh sağlığı çalışanlarına ve diğer araştırmacılara aşığıdaki önerilerde bulunulabilir:

Anne babaların eğitim düzeyi arttıkça, ergenlerin anne babalarını daha demokratik olarak algıladığı görülmektedir. Bu durumun anne babaların eğitim seviyesi arttıkça çocuk yetiştirme hakkında ve anne baba tutumları konusunda daha fazla kuramsal bilgi sahibi olmasından, anne babanın daha fazla okumasından, çocuklarıyla ilgili olmasından ve çocuklarına daha fazla istenen yönde rol model olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bu yüzden anne babaların kendini geliştirmesi ve eğitimlerini devam ettirmesi önerilmektedir.

Devlet memurluğu gibi düzenli çalışma saatlerine sahip olan mesleklerde çalışan annelerin çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin diğer çocuklara göre nispeten daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılan bu çalışmaya göre; annelerin ekonomik olarak özgür olmasının, çalışmasının, mümkün olduğunca düzenli çalışma saatleri olan işleri tercih etmesinin daha uygun olabileceği düşünülmektedir. Anne babaların iş yoğunluğuna kapılarak çocuklarını ihmal etmeyecekleri işleri seçmeleri çocuğa yeteri kadar ilgi ve sevginin gösterilebilmesi için önem taşımaktadır. Bu nedenle günlük yaşam karmaşası içinde dahi olsa anne babaların çocuklarına gereken desteği ve almayı göstermesi önerilmektedir.

Ergenlik döneminin özelliklerinin anne babalar tarafından bilinmesi ergenin fiziksel ve ruhsal değişiminin, bunun davranışlarına yansımalarının anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Bu yüzden anne babaların ergenin gelişimsel süreçlerini bilmesi ve ergene bu süreçte destek olması önerilmektedir.

Yaratıcılık düzeyi yüksek olan anne babaların çocuklarına olumlu rol model olacağı düşünüldüğünde, anne babalara yaratıcılığın öneminin anlatılması ve anne babaların yaratıcılıklarını geliştirici programlar geliştirilmesi önerilebilir.

Yaratıcılık ile anne öğrenim düzeyi ve anne çalışma durumu arasındaki ilişki göz önüne alındığında annelerin çocuklarının gelişimi üzerinde babalara kıyasla daha fazla etkili olduğu görülmüştür. Bu yüzden annelerin eğitimlerine büyük önem vermesi gerektiği ve çalışma hayatı içinde annenin de yer almasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Anne baba öğrenim düzeyi değişkenine göre dürtü alt boyut puanlarının farklılık göstermesi, anne babanın eğitiminin çocuğun duygularını ifade etmesi ve dürtülerini kontrol edebilmesinde ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Bu yüzden anne babalara eğitimlerine gerekli özeni göstermeleri önerilmektedir.

Anne babaların duygu düzenleme süreçlerini iyi yönetebilmesi için çocuklarına rol model olmasının büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu yüzden anne babaların kendi duygu düzenleme süreçlerini iyi yönetebilmek adına, duygu düzenleme stratejilerinin neler olduğu ve bunların nasıl kullanıldığı konusunda bilgi sahibi olması ve daha sonra çocuklarının öğrenebilmesi için onlara rehberlik etmesi önerilmektedir.

Ergenler olumsuz duyguları deneyimlerken duygu kontrolünde çeşitli güçlükler yaşayabilirler. Bu nokta da anne babanın duygu düzenleme stratejilerini bilmesinin ergene öğretebilmesi ve ona istenen yönde rol model olabilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anne babaların ergenlere karşı doğru tutumlarla yaklaşabilmeleri için okul psikolojik danışmanları tarafından anne babalara yönelik aile eğitimleri ve veli seminerleri düzenlenmesi önerilmektedir.

Demokratik ve izin verici hoşgörülü anne baba tutumlarını ailelerinden algılayan öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmış olup, ailelerin bu anne baba tutumları ve özellikleri hakkında psikolojik danışmanlar ve eğitimciler tarafından bilgilendirilmesi önerilmektedir.

Ergenlerin kendisinin vermiş olduğu duygusal tepkilerinin farkında olması ve bu tepkileri kabul etmesiyle yaşadığı duygu düzenleme güçlüklerinin azaldığı sonucuna ulaşılan bu çalışmaya göre, ergenlere okul psikolojik danışmanları

tarafından duygu düzenleme süreçleri hakkında bilgi verilmesi ve psikolojik destek sağlanması önerilmektedir.

Anne babalar ergenlere kendi kararlarını vermeleri konusunda destek olmalı, özerkliklerine fırsat tanımalı ama her an yardıma hazır olduğunu ifade ederek güven de vermesi önerilmektedir.

Anne babaların ergenlerin fikirlerine saygı duyması ve kendini ifade edebilecekleri ortamların yaratılması önerilmektedir. Bu hem ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin gelişmesine hemde yaşadıkları duygu düzenleme güçlüklerinin azalmasına olumlu yönde katkı yapar.

Anne babaların duygusal tepkileri tanınması, işe yarayan duygu düzenleme stratejilerini bilmesi ve ergenlerin duyguları konusunda farkındalık kazanması önerilmektedir.

Okul psikolojik danışmanları tarafından duyguları tanımaya, duygu düzenleme stratejilerini kullanmaya yönelik eğitimler yapılması ve ruh sağlığı çalışanları tarafından psikoeğitim programlarının tasarlanması, alanda çalışan kişilere bu programların öğretilmesi ve bu konuda daha fazla anne babanın farkındalık kazanmasının sağlanması önerilmektedir.

Araştırmacılara verilebilecek öneriler:

Ülkemizde algılanan anne baba tutumları ve yaratıcılık arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların genel olarak okul öncesi dönemde yoğunlaştığı ve ergenlik dönemini kapsayan çalışmaların pek olmadığı görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar arttırılabilir.

Ergenlerin yaratıcılık düzeylerinin anne baba öğrenim düzeyi, anne baba çalışma durumu ve kardeş sayısı değişkenine göre nasıl değiştiğini inceleyen araştırmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Yaratıcılığın öneminin giderek daha fazla arttığı günümüzde, anne babalara detaylı bilgiler verebilmek ve ergenlerin yaratıcılığının gelişmesini sağlayabilmek adına ergenlerin yaratıcılık düzeylerini bu bahsedilen değişkenlerin nasıl etkilediğini bilmek önemlidir. Bu yönde yapılan çalışmaların arttırılması önerilmektedir.

Bu araştırmada kullanılan Yaratıcılık Ölçeği ile sadece ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının yaratıcılık düzeylerine etkisine bakılmıştır. Yaratıcılığın alt boyutları ihmal edilmiştir. Başka bir ölçek kullanılarak ergenlerin algıladıkları anne baba tutumlarının yaratıcılıkları üzerine etkisi daha detaylı incelenebilir.

Yine ergenlerin duygu düzenlemelerinin anne baba öğrenim düzeyi, anne baba çalışma durumu ve kardeş sayısı değişkenine göre nasıl değiştiğini inceleyen araştırmaların oldukça az olduğu görölmektedir. Ergenlik dönemi gibi hassas bir geçiş döneminde duygu düzenlemenin ne denli önemli olduğunu ve nelerden etkilendiğini bilmek adına, bahsedilen değişkenlerin ergenlerin duygu düzenlemeleri üzerine olan etkisinin incelenmesi ve bu konudaki çalışmaların arttırılması önerilmektedir.

Ergenlerde algılanan anne baba tutumları ve duygu düzenleme süreçleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların az olduğu görölmektedir. Duygu düzenleme güçlüklerinin az olmasının kişinin günlük yaşama uyumu için ne denli önemli olduğu düşünöldüğünde bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu görölmektedir.

Bu araştırma sonucunda Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği alt boyutları ve değişkenler arasındaki anlamlı farklılıklar göz önüne alınarak ergenler için çeşitli duygu düzenleme programları geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akçum, E. (2005). *5-6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık ve Öğrenime Hazır Oluş Düzeylerine Okulöncesi Eğitimin Etkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akıllı, N. (2012). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Akkan, E. (2010). *Orta Öğretimdeki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Duygusal Zekâ ve Yaratıcılık Düzeylerinin Yaşam Doyumlarını Yordama Gücü*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Aksoy, B. (2004). *Coğrafya Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımı*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktan, S. (2016). *Gençlerde Erteleme, Kişilik Özellikleri ve Duygu Düzenleme Güçlükleri Arasındaki İlişkiler*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Aktaş, S. (2011). *9.Sınıfta Anne Baba Tutumları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Allen, J. Hauser, S., o'Connor, T., Belll, K. (2002). Prediction of Peer-Rated Adult Hostility From Autonomy Struggles in Adolescent Family Interactions. *Development and Psychopathology*, 14, 123-137.
- Altan, Ö. (2006). *The Effects of Maternal Socialization and Temperament on Children's Emotion Regulation*. (Unpublished Master Thesis). Koç University, İstanbul.

- Aral, N. (1992). *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Ortaokul Son Sınıfa Devam Eden Öğrencilerin Yaratıcılıkları ile İlgili Alanlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Argun, Y. (2004). *Okulöncesi Dönemde Yaratıcılık ve Eğitimi*. Ankara: Anı Yayınları.
- Aslan, A. E. (1992). Benlik Kavramı ve Bireyin Yaşamındaki Etkileri. *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (4), 7-14.
- Aslan, A. E. (1994). *Yaratıcı Düşünceli Bireylerin Psikolojik İhtiyaçları*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan, A. E. (2001). Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin Türkçe Versiyonu. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 19-40.
- Assadi, S. M., Smetana, J., Shahmansouri, N. & Mohammadi, M. (2011). Beliefs about Parental Authority, Parenting Styles and Parent-Adolescent Conflict among Iranian Mothers of Middle Adolescents. *International Journal of Behavioral Development*, 35(5), 424-431.
- Atkıncı, H. (2001). *İlköğretim Birinci Kademe Eğitim Programlarının Yaratıcı Düşünmenin Gelişmesine Etkileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Aydın, B. (2005). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. (2. Basım). Ankara: Atlas Yayın Dağıtım.
- Baer, J., Kaufman, J. (2008). Gender Differences in Creativity. *Journal of Creative Behavior*, 42(2), 75-105.
- Başören, M. (2015). *Lise Öğrencilerinin Matematik Dersine Katılımının, Duygu Düzenleme, Algılanan Araçsallık, Umut ve Başarı Değişkenleriyle Olan İlişkisi*. (Yayınlanmış Doktora tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

- Baumdrind, D. (1966). *Child Maltreatment and Optimal Caregiving in Social Contexts*. New York: Garland Publishing Inc.
- Baumrind, D. (1971). Harmonious Parents and Their Preschool Children. *Devel Psych*, (4), 99-102.
- Baumrind, D. (2008). Authoritative parenting for character and competence. David Streight (Ed.), in *Parenting for Character Five Experts, Five Practices* (s. 17-30). Oregon: Council for Spiritual and Ethical Education.
- Baykal, A. (2004). *Yaratıcılık İlk ve Ortaöğretimde Araştırma Teknikleri ve Proje Semineri*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Yayınları.
- Birnbaum, D. W., Nosanchuk, T. A. ve Croll, W. L. (1980). Children's Stereo Types About Sex Differences in Emotionality. *Sex Roles*, 6(3), 435-443.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (12. Basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Calkins, S. D. ve Hill, A. (2007). *Caregiver influences on emerging emotion regulation: Biological and environmental transactions in early development*. In J. J. Gross (Ed.) *Handbook of emotion regulation*. New York: Guilford Press.
- Carin, A. ve Sund, B. (1985). *Teaching Modern Science*. (4th ed.). Columbus, Ohio: C. E. Merrill Publishing Co.
- Chan, J. C. (2005). Family Influences on Creative Experiences of Children from Grade Five to Six in Taiwan. *Journal of Education and Psychology*, 28(4), 591-615.
- Cole, P. M., Martin, S. E., Dennis, T. A. (2004). Emotion Regulation as a Scientific Construct: Methodological Challenges and Directions for Child Development Research. *Child Development*, 75(2), 317-333.
- Cole, P. M., Michel, M. K. ve Teti, L. D. (1994). The Development of Emotion Regulation and Dysregulation: A Clinical Perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 73-102.

- Corey, G. (2005). *Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları*. (Ed. Ayhan Sağlam). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Criss, M. M., Morris, A. S., Ponce-Garcia, E., Cui, L. & Sil, S. J. (2016). Pathways to Adaptive Emotion Regulation among Adolescents from Low-Income Families. *Family Relations Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 65(3), 517-529.
- Cummings, E. M. & Davies, P. T. (1996). Emotional Security as a Regulatory Process in Normal Development and the Development of Psychopathology. *Development and Psychopathology*, (8), 123-139.
- Çağlar, M., Dinçyürek, S. ve Arsan, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygılarının Analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43),106-116.
- Çıngı, H. (1990). *Örnekleme Kuramı*. Ankara: H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi.
- Çetinkaya, B. (2004). *Ruhsal Açından Sağlıklı Aile, Sağlıklı Çocuk*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Daniels, S., Daniel, B. (2015). *Raising Creative Kids*. (Çev. Üzeyir Ogurlu-Fatih Kaya). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Darling, N., Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: Integrative model. *Psych B*, 487-496.
- Davaslıgil, Ü. (1994). *Anksiyete Düzeyi ve Aile Tutumlarının Yaratıcı Düşünmeye Olan Etkileri*. İstanbul: Prof. Dr. Nazım Terzioğlu Basım Atölyesi.
- Demircioğlu, H. (2012). *Altı Yaşında Çocuğu Olan Ailelere Uygulanan Aile Eğitim Programının Aile İşlevleri ve Anne Baba Tutumları ile Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demiriz, S. & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.

- Deng, L., Wang, L. & Zhao, Y. (2016). How Creativity Was Affected by Environmental Factors and Individual Characteristics: A Cross-Culturel Comparison Perspective, *Creativity Research Journal*, 28(3), 357-366.
- Denham, S.A., Renwick, S. M., Hott, R. W. (1991). Working and Playing Together: Prediction of Preschool Social-Emotional Competence from Mother-Child Interaction. *Child Development*, 62.
- Dökmen, Ü. (1994). *İletişim Çatışmaları ve Empati Sanatta ve Günlük Yaşamda*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (2000). *Varolmak-Gelişmek-Uzlaşmak*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dunn, J. & Brown, J. R. (1994). Affect expression in the family, children's understanding of emotions and their interactions with others. *Merrill-Palmer Quarterly*, (40), 120-137.
- Durmuş, R. (2006). *3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri ile Anne Baba Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ecirli, H. ve Ogelman, H. G. (2015). Beş-altı Yaş Çocukları İçin Duygu Düzenleme Stratejileri Ölçeği'nin Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Hakemli Beşerî ve Akademik Bilimler Dergisi*,4(13).
- Eftekin, P. (2015). *Ergenlik Dönemindeki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Eisenberg, N., Cumberland, A. & Spinrad, T. L. (1998). Parental Socialization of Emotion. *Psychological Inquiry*, 9(4), 241-273.
- Eisenberg, N., Zhou, Q., Spinrad, T. L., Valiente, C., Fabes, R. A. & Liew, J. (2005). Relations Among Positive Parenting, Children's Effortful Control and Externalizing Problems: A Three-Wave Longitudinal Study. *Child Development*, 76(5), 1055-1071.

- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Ana Babalar*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Erden İmamoğlu, S. (2013). The Effect of Negative Automatic Thoughts and Parental Attitudes on Problem Solving Skills of Adolescents: Where Gender Takes Place. *The Online Journal of Counseling and Education*, 2(2), 67-78.
- Erdoğan, T., Gök, B. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeyleri ve Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(2), 29-51.
- Fearon, D. D., Copeland, D. & Saxon, F. T. (2013). The Relationship Between Parenting Styles and Creativity in a Sample of Jamaican Children, *Creativity Research Journal*, 25(1), 119-128.
- Feng, X., Keenan, K., Hipwell, A. F., Henneberger, A. K., Rischall, M. S., Butch, J., Coyne, C. & Babinski, D. R. (2009). Longitudinal Associations Between Emotion Regulation and Depression in Preadolescent Girls: Moderation by the Caregiving Environment. *Developmental Psychology*, 45(3), 798-808.
- Freedman, J. L., Sears, D. O. & Carlsmith, J. M. (1989). *Sosyal Psikoloji*. (Çev. A. Dönmez). İstanbul: Ara Yayıncılık.
- Freeland, S. H., Moran, J. (1987). *Gender Effects in Preschool Childrens Creativity*. U. S.: Oklahoma.
- Geçtan, E. (1988). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Genç, E. (2000). *Öğretmenlerde Denetim Odağının Problem Çözmeye Yönelik Yaratıcılıklarıyla İlişkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gerald, I. (2007). *Parent Involvement and Academic Achievement: A Case Study of School-Related Parenting Practices, Parental Styles and Achievement on the 4th Grade English Language Arts Exam in School Years 2004 and 2005*. Doctoral Dissertation, Dowling College. Brookhaven, New York.

- Gottman, J. M., Katz, L. F. & Hooven, C. (1996). Parental Meta-Emotion Philosophy and the Emotional Life of Families: Theoretical Models and Preliminary Data. *Journal of Family Psychology*, 10, 243-268.
- Gökçe, G. (2013). *Ebeveynin Duygusal Erişilebilirliği ve Genel Psikolojik Sağlık: Duygu Düzenleme, Kişilerarası İlişki Tarzı ve Sosyal Desteğin Rolü*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gratz, K. L. ve Roemer, L. (2004). Multidimensional Assessment of Emotion Regulation and Dysregulation: Development, Factor Structure and Initial Validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41-54.
- Greenspan, D. A., Solomon, B. & Gardner, H. (2004). The development of talent in different domains. In L. V. Shaviina & M. Ferrari (eds.), *Beyond knowledge* (pp.119-135). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Gross, J. J. (1998). The Emerging Field of Emotion Regulation: An Integrative Review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271-299.
- Gross, J. J., Munoz, R. F. (1995). Emotion Regulation and Mental Health. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 2, 151-164.
- Gross, J.J., Thompson R. A. (2007). *Emotion Regulation: Conceptual Foundations*. In J. J. Gross (Ed.). *Handbook of Emotion Regulation*. New York: Guilford Press.
- Gürhan, B. (2017). *Güzel Sanatlar Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcılıklarının Psikopatolojilerinin ve Kişilik Özellikleri Üzerindeki Etkisi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürsoy, F. (2001). *Çocukta Yaratıcılığın Gelişimi*, Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

- Gürsözlü, S. (2003). Örgütsel Yaratıcılık Modelinin Oluşmasında Bireysel Yaratıcılığın ve Örgüt İkliminin Etkisi: Reklam Ajanslarında Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hart, C. H., Newell, L. D. & Olsen, S. F. (2003). *Parenting Skills and Social/Communicative Competence in Childhood*. In J. O. Greene & B. R. Burleson (Eds.), *Handbook of Communication and Social Interaction Skills*. Mahwah, NJ: L. Earlbaum Associates.
- Heaven, P., Ciarrochi, H. (2008). Parental Styles, Gender and the Development of Hope and Self-Esteem, *European Journal of Personality*, 22(8), 707-724.
- Heinla, E. (2006). Creative Thinking of Adolescents in Estonian Society. *Nordic Journal of Youth Research*, 14(3), 235-255.
- Isacksen, S. G., Treffinger, D. J. & Dorval, K. (2000). *Creative Approach to Problem Solving: A Framework for Change*, Bufaalo, Kendall/Hunt.
- Isbell, R. T., Raines, S. C. (2003). *Creativity and the Arts with Young Children*. Canada: Thomson Delmar Learning Printed, 352p.
- Jabeen, F., Anis-ul-Haque, M. & Naveed Riaz, M. (2013). Parenting Styles as Predictors of Emotion Regulation among Adolescents. *Pakistan Journal of Psychology Research*, 28(1), 85-105.
- Jimenez-Barbero, J., Ruiz-Hernandez, J., Llor-Esteban, B. & Waschgler, K. (2016). Influence of Attitudes, Impulsivity and Parental Styles in Adolescents Externalizing Behavior. *Journal of Health Psychology*, 21(1), 121-131.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *İnsan ve İnsanlar*. (10. Basım). İstanbul: Evrim Basın Yayın Dağıtım.
- Karacaoğlan, B. (2015). *Bilgece Farkındalık, Duygu Düzenleme Becerisi ve İş Tatmini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kara Harp Okulu/Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Karataş, E. (2016). *Yapılandırılmış Grup Sanat Terapisi Programının 15-18 Yaş Aralığındaki Ergenlerin Mutluluk Düzeyleri, Duygularını İfade Etme eğilimleri, Duygu Düzenleme Güçlükleri ve Psikiyatrik Belirtilerine Etkisi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kavcıoğlu, F. C. & Gençöz, T. (2011). *Psychometric Characteristics of Difficulties in Emotion Regulation Scale in a Turkish Sample: New Suggestions*. Unpublished raw data.
- Kemple, K. M., Nissenberg, S. A. (2000). Nurturing Creativity in Early Childhood Education: Families are Part of it. *Early Childhood Education Journal*, 28(1), 67-71.
- Kerr, B. & Chopp, C. (1999). *Families and Creativity*. (Vol 1; pp. 709-715). New York: Academic Press.
- Kırıçoğlu, O. (2002). *Sanatta Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kochanska, G., Aksan, N., Penney, S. J. & Boldt, L. J. (2007). Parental Personality as Inner Moderates the Impact of Ecological Adversity on Parenting. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 136-150.
- Kolburan, G., İtir Tari, C., Narter, M. & Isozen, H. (2012). Parental Attitude Perception in Adolescents by Gender. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 47, 1299-1304.
- Koole, S. L. (2010). *The Psychology of Emotion Regulation: An Integrative Review*. In J. D. Houwerand ve D. Hermans (Eds), *Cognition and Emotion: Reviews of Current Research and Theories* (ss. 128-167). New York: Taylo & Francis Group.
- Korap, N (2013). *Algılanan Anne Baba Tutumlarının Ergenlerin İletişim Becerilerine Etkisi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik Piskolojisi*. (13. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Kurbet, H. (2010). *Anaokuluna Devam Eden Çocukların Duygusal Düzenleme Becerileri ile Anllerinin Empatik Eğilim ve Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kuzgun, Y. (1972). *Anne Baba Tutumlarının Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lamborn, S., Mounts, N. S., Steinberg, L. & Dornbusch, S. M. (1991). Parents of Competence and Adjustment Among Adolescents from Authoritative, Authoritarian, Indulgent and Neglectful Families. *Child Development*, 62, 1049-1065.
- Lamborn, S., Steinberg, L. (1993). Emotional Autonomy Redux: Revisiting Ryan and Lynch. *Child Development*, 64, 483-499.
- Lim, S., Smith, J. (2008). The Structural Relationships of Parenting Style, Creative Personality and Loneliness. *Creativity Research Journal*, 20(4), 412-419.
- Liu G., Zhang, S., Zhang, J., Lee, C., Wang, Y. & Brownell, M. (2013). Autonomous Motivation and Chinese Adolescents' Creative Thinking: The Moderating Role of Parental Involvement, *Creativity Research Journal*, 25(4), 446-456.
- Manzeske, D. P., Straight, A. D. (2009). Parenting Styles and Emotion Regulation: The Role of Behavioral and Psychological Control During Young Adulthood. *Journal of Adult Development*, 16, 223-229.
- McDowell, D. J., Kim, M., O'neil, R. & Parke, R. D. (2002). Children's Emotional Regulation and Social Competence in Middle Childhood: The Role of Maternal and Paternal Interactive Style. *Marriage & Family Review*, 34(3-4), 345-364.
- Mehrotra, J., Sawyers, J. (1989). Sociocultural Influences on Creativity of Preschoolers in India, Virginia.

- Meyer, S. C. (2008). *The Socialization of Young Children's Emotion Regulation Strategies: Parental Emotional Representations, Expressivity and Communication Style*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). University of California, California.
- Milevsky, A., Schlechter, M. J. & Machlev, M. (2011). Effects of Parenting Style and Involvement in Sibling Conflict on Adolescent Sibling Relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(8), 1130-1148.
- Morris, A. S. (2000). *The Role of the Family Context in the Development of Children's Emotion Regulation*. (Unpublished Doctoral Thesis). Temple University, Pennsylvania.
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S. & Robinson, L. R. (2007). The Role of Family Context in Development of Emotion Regulation. *Social Development*, 16(2), 361-388.
- Nejad, B., Jenaabadi, H., Ghafarsuja, N. & Heydarribisafar, H. (2015). Study of the Relationship Between Parenting Attitude of Youth Fostering and Creativity Among Students of Universities. *Journal of Behavioral and Brain Science*, 5, 148-156.
- Novak, J. C., Brom, B. (1999). *Maternal and Child Health Nursing*. Ninth Edition, Mosby.
- Oral, B. (2001). Branşlarına Göre Üniversite Öğrencilerinin Zekâ Alanlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 26(122), 19-31.
- Ömeroğlu, E. (1986). *Anaokuluna Giden Beş-Altı Yaşındaki Kız ve Erkek Çocuklarının Zekâ ve Yarıtcılık Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öncü, T. (2000). Anasınıfı Düzeyindeki Çocukların Şekilsel Yaratıcılıklarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 40(1-2), 25-34.

- Öncü, T. (2003). Torrance Yaratıcı Düşünme Testleri-Şekil Testi Aracılığıyla 12-14 Yaşları Arasındaki Çocukların Yaratıcılık Düzeylerinin Yaş ve Cinsiyete Göre Karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 43(1), 221-237.
- Özden, Y. (1993). *Yaratıcılığı Geliştirme Düşünmeyi Öğrenme Öğretme Biçimleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Özden, Y. (1999). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özgüven, E. İ. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Öztunç, M. (1999). *Yaratıcı Düşünme Üzerine Ailenin Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Pala, M. (1999). *Çocuk Yuvalarında ve Aileleriyle Birlikte Yaşayan 7-11 Yaş Grubu Çocuklarda Yaratıcılığın İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Pektaş, E. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Ebeveyn Kabul-Reddi ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Duygu Düzenleme Güçlüklerinin Aracı Rolü*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Parke, R. D. (2004). Development in the Family. *Annual Review of Psychology*, 55, 365-399.
- Pitterson, M. A. (2010). *A Case Study of Parental Styles, Parenting Practices, Student Self-Concept, Academic Self-Concept, Anger Control and Student Achievement in a Suburban Middle School. Doctoral Dissertation*. Dowling College, Brookhaven, New York.
- Ren, F., Yijuan, L. & Jinghuan, Z. (2017). Perceived Parental Control and Chinese Middle School Adolescents' Creativity: The Mediating Role of Autonomous Motivation. *Psychology of Aesthetics Creativity and Arts*, 11(1), 34-42.

- Rubin, K. H. & Burgess, K. (2002). *Parents of aggressive and withdrawn children* (2nd ed). In M. Bornstein (Ed.). *Handbook of parenting*, 1, 383-418. Hillsdale, NJ: Sage.
- Roelofs, J., Meesters, C., Bamelis, L. & Murris, P. (2006). On the Links Between Attachment Style, Parental Rearing Behaviors and Internalizing and Externalizing Problems in Non-Clinical Children. *Journal of Child and Family Studies*, 15(3), 319-332.
- Rouquette, M L. (1994). *Yaratıcılık*. (Çev. Işın Gürbüz). İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Rugancı, R. N. (2008). *The Relationship Among Attachment Style, Affect Regulation, Psychological Distress and Mental Construction of the Relational World*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Runco, M. A., Charles, R. (1997). *Developmental trends in creative potential and creative performance*. In M. A. Runco (ED.). *Creativity Research Handbook* (Vol. 1, pp. 115-151).
- Runco, M. A., Diane, J. J. (2002). Parents' and Teachers' Implicit Theories of Children's Creativity: A Cross-Cultural Perspective. *Creativity Research Journal*, 14(3), 427-438.
- Sak, U., Maker, C. J. (2006). Developmental Variation in Children's Creative Mathematical Thinking as a Function of Schooling, Age and Knowledge. *Creativity Research Journal*, 18(3), 279-291.
- Sak, U. (2014). *Yaratıcılık Gelişimi ve Geliştirilmesi*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- San, İ. (2004). *Sanat ve Eğitim*. (3. Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Sapmaz, S. (2014). *Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Algılanan Ebeveynlik Biçimleri ve Duygu Düzenlemenin Yeme Tutumu Üzerindeki Etkisi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Sari Cenk, D., Demir, A. (2016). The Relationship Between Parenting Style, Gender and Academic Achievement with Optimism Among Turkish Adolescents. *Current Psychology*, 35(4), 720-728.
- Sarıtaş, D., Gençöz, T. (2011). Ergenlerin Duygu Düzenleme Güçlüklerinin, Annelerinin Duygu Düzenleme Güçlükleri ve Çocuk Yetiştirme Davranışları ile İlişkisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 18(2), 117-126.
- Sarıtaş, D. (2012). *Ergenlerin Psikolojik Sağlığı, Çocuk Yetiştirme Davranışları, Temel Kişilik Özellikleri ve Duygu Düzenleme Süreçleri*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sayın, K. B. (2010). *İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Empati Becerileri ile Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Scherer, K. R. (2007). *Component Models of Emotion Can Inform the Quest for Emotional Competence*. In G. Matthews, M. Zeidner & R. D. Roberts (Eds.), *The Science of Emotional Intelligence: Knowns and Unknowns* (pp. 101-126). New York: Oxford University Press.
- Schultz, D., Izard, C. E., Ackerman, B. P. & Youngstorm, E. A. (2001). Emotion Knowledge in Economically Disadvantaged Children: Self-Regulatory Antecedents and Relations to Social Difficulties and Withdrawal. *Development & Psychopathology*, 13, 53-67.
- Semiz, M. (2007). *İstatistik Laboratuvarı & SPSS-MP*. Konya: Dizgi Ofset Matbaacılık.
- Shafiq, M. (2010). *Anne Çocuk Bağlanması ve Aile Durumu*. (Sosyal Pediatri Uzmanlık Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Tıp Fakültesi.
- Silk, S. J, Steinberg, L. & Morris, S. A. (2003). Adolescents Emotion Regulation in Daily Life: Links to Depressive Symptoms and Problem Behavior. *Child Development*, 74(6), 1869-1880.

- Singer, D. G., Singer, J. L. (1998). *Çocuklarda Yaratıcılığın Gelişimi*. (Çev. Nurdan Cihanşümül). İstanbul: Gendaş A.Ş.
- Sönmez, G. (2014). *Ergenlerde İletişim Becerileri ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Starko, A. J. (2001). *Creativity in the Classroom: Schools of Curious Delight. Second Edition*, Lawrence Erlbaum Associates. Inc., Publishers, 454 p., Mahwah/New Jersey.
- Steinberg, L., Morris, A. S. (2001). *Adolescent Development*. IN S. T. Fiske, D. L. Schacter & C. Zahn-Waxler (Eds.), *Annual Review of Psychology* (Vol. 52, pp. 83-110). Annual review.
- Steinberg, L., Silk, J. S. (2002). *Parenting Adolescents*. IN M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Vol. 1: Children and parenting* (pp. 103-133). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. (Çev. Figen Çok). İstanbul: İmge Yayınları.
- Sternberg, R. J. (2005). Creativity or Creativities? . *International Journal of Human Computer Studies*, 63, 370-382.
- Stoltzfus, G., Nibbelink, B. L., Vredenburg, D. & Thyrum, E. (2011). Gender, Gender Role and Creativity. *Social Behavior and Personality*, 39(3), 425-432.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı Düşünce*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Şahin, E. (2010). *İlköğretim Öğretmenlerinde Yaratıcılık, Mesleki Tükenmişlik ve Yaşam Doyumu*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Şahin, E. (2015). *Ergenlik Dönemindeki Bireylerde Saldırganlık Davranışı ve Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkiye Benlik Saygısı Düzeylerinin Etkisi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Şanlı, D., Öztürk, C. (2012). Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32), 31-48.
- Tekin, M. (2008). *Orta Öğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerden Spor Yapan ve Yapmayanlar Arasındaki Yaratıcılık ve Çoklu Zeka Alanlarının Araştırılması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thompson, R. A. (1991). Emotional Regulation and Emotional Development. *Educational Psychology Review*, (3), 269-307.
- Thompson, R. (1994). Emotion Regulation: A Theme in Search of Definition. In N. Fox (Ed.). *The Development of Emotion Regulation: Biological and Behavioral Considerations. Monographs of Society for Research in Child Development*, 59(2-3).
- Toksöz, E. (2010). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ve Aile Tutumu Arasındaki İlişkisi Üzerine Bir Arştırma-Eskişehir İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Torrance, E. P. (1962). *Guiding Creative Talent Englewood Cliffs*. N. J.: Prentice Hail.
- Torrance, E. P. (1968). *Education and the Creative Potential*. Minneapolis: The University of Minnesota Press.
- Türküler Aka, B. (2011). *Algılanan Ebeveyn Tutumları, Duygu Tanıma ve Duygu Düzenleme ile Depresyon, Obsesif-Kompulsif Bozukluk ve Sosyal Kaygı Belirtileri Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Uji, M., Sakamoto, A., Adachi, K., Kitamura, T. (2014). The Impact of Authoritarian and Permissiv Patering Styles on Children's Later Mental Health in Japan: Focusing on Parent and Child Gender. *Journal of Child and Family Studies*, 23(2), 293-302.

- Updegraff, K., McHale, S., Crouter, A. & Kupanoff, K. (2001). Parents' Involvement in Adolescents' Peer Relationships: A Comparison of Mothers' and Fathers' Roles. *Journal of Marriage and The Family*, 63, 655-668.
- Yalnızca Yıldırım, S. (2015). *Lise Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının Yordayıcıları Olarak Anne Baba Tutumları ve Duygusal Zekâ*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yap, M. B. H., Schwartz, O. S., Byrne, M. L., Simmons, J. G. & Allen, N. B. (2010). Maternal Positive and Negative Interaction Behaviors and Early Adolescents' Depressive Symptoms: Adolescent Emotion Regulation as a Mediator. *Journal of Research on Adolescence*, 20(4), 1014-1043.
- Yavuzer, H. (1996). *Yaratıcılık*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayını.
- Yavuzer, H. (2004). *Çocuk Psikolojisi*. (26. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi Yayıncılık.
- Yavuzer, H. (2005). *Gençleri Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak, B. (2003). *Çalışan Anne ve Çocuk*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yenilmez, K., Yolcu, B. (2007). Öğretmen Davranışlarının Yaratıcı Düşünme Becerisinin Gelişmesine Katkısı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18.
- Yılmaz, A. (1999). Çocuk Yetiştirme Tutumları: Kurumsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(1), 99-118.
- Yılmaz, A. (2000). Anne Baba Tutum Ölçeği'nin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 7(3), 160-172.
- Yılmaz, Y. (2007). *Anne Baba Tutumları ile İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Özerkliklerinin Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yörükoğlu, A. (1998). *Çocuk Ruh Sağlığı*. (23. Baskı). İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.

- Yüksel, B. (2014). *Kaygı Belirtilerini Açıklamada Bağlanma, Pozitif ve Negatif Duygu Düzenleme ve Belirsizliği Tahammülsüzlük Arasındaki İlişkiyi Bütünleyici Model Arayışı*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Walton, A., Flouri, E. (2010). Contextual Risk, Maternal Patering and Adolescent Externalizing Behavior Problems: The Role of Emotion Regulation. *Child: Cre, Health and Development*, 36(2), 275-284.
- Werner, K., Gross, J. J. (2010). *Emotion Regulation and Psychopathology*. A. M. Kring ve D. M. Sloan (Eds), Emotion Regulation and Psychopathology. New York: Guilford Press.
- Whetton, D. A., Cameron. K. s. (2002). *Answer to Exercises Taken From Developing Management Skills*. 3rd Edition. At Northwestern Univ.
- White, R., Renk, K. (2012). Externalizing Behavior Problems During Adolescence: An Ecological Perspective. *Journal of Child and Family Studies*, 21(1), 158-171.

EKLER

T.C.
TEKİRDAĞ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 43996270/44/12545760

08/11/2016

Konu : Anket Uygulaması

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 27/10/2016 tarih ve 55180510-302.08.01-184886 sayılı yazısı.

İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özge ERDURAN TEKİN'in "Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Yaratıcılık Düzeyleri ve Duygu Düzenleme Süreçleri Üzerine Etkisi" konulu tez çalışmasında, İlimiz Süleymanpaşa İlçesinde bulunan Tekirdağ Belediyesi Sosyal Bilimler Lisesi, Ebru Nayim Fen Lisesi, Tekirdağ Anadolu Lisesi, Fatih Anadolu Lisesi, Tuğlacılar Anadolu Lisesi ve Namık Kemal Lisesi 9. sınıf öğrencilerine yönelik anket uygulama isteği, ilgi yazı ile Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

Söz konusu araştırma uygulaması, Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup anketin uygulanmasında bir sakınca görülmediği, yapılacak çalışmalar sonucunda hazırlanacak raporun Müdürlüğümüze gönderilmesinin uygun olacağı bildirilmiştir.

Bu kapsamda onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen, uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan anket sorularının eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde, okul müdürlerinin koordinesinde ve kontrolünde, gönüllülük esas olmak kaydıyla İlimiz Süleymanpaşa İlçesinde yukarıda isimleri belirtilen okulların 9. sınıf öğrencilerine yönelik olarak, Milli Eğitim Bakanlığının 2012/13 sayılı "Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri" konulu genelgesine göre gerçekleştirilmesi hususunu;

Olurlarınıza arz ederim.

Halis İŞLER
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
08/11/2016

Aydın TETİKOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü -Valilik Binası Zemin Kat No:26 59030 /TEKİRDAĞ İrtibat: M.KOCA Teknisyen
Tel: (0 282) 261 20 11 (Dahili 1041) Faks: (0 282) 261 87 22
E-Posta: stratejigelistirme59@meb.gov.tr Web Sayfası: <http://tekirdag.meb.gov.tr>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f4c3-c107-395d-9529-5324 kodu ile teyit edilebilir.

EK- 2

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Öğrenciler,

Algılanan anne baba tutumlarının yaratıcılık düzeyi ve duygu düzenleme süreçleri üzerine etkisi ile ilgili bir araştırma yapmaktayım. Çalışma kapsamında aşağıda sizinle ve ailenizle ilgili bazı sorular yer almaktadır. Bu sorulara ve eklerde bulunan ölçeklere içtenlikle ve açık yüreklilikle cevap vermeniz çalışmamız açısından çok önemlidir. Ölçeklerde bulunan soruların doğru veya yanlış cevabı yoktur. Bu yüzden sorulara dikkatli, eksiksiz ve samimi olarak cevap vermenizi sizlerden rica ediyorum. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Özge ERDURAN TEKİN
İstanbul Üni. Eğt.Bil.Enst. Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz: () 1 Kız () 2 Erkek
3. Anne ve babanızın öğrenim düzeyini işaretleyiniz.

	Anne	Baba
1.Okur yazar değil	()	()
2.Okur yazar	()	()
3.İlkokul mezunu	()	()
4.Ortaokul mezunu	()	()
5.Lise mezunu	()	()
6.Üniversite mezunu	()	()
7.Lisansüstü mezunu	()	()

4. Anne ve babanızın mesleğini işaretleyiniz.

	Anne	Baba
1.Çalışmıyor	()	()
2.Devlet Memuru	()	()
3.İşçi	()	()
4.Esnaf/Tüccar	()	()
5.Özel Sektörde çalışıyor	()	()
6.Emekli	()	()
7.Diğer (.....)		

5. Kardeş sayınız kaçtır? 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7+ ()

EK-3

ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki soruları kendi **anne** ve **babanızı** düşünerek dikkatle okuyunuz. Aşağıdaki durumun anne ve babanızın davranışına ne kadar benzediğini düşününüz.

Aşağıdaki cümlelerin başındaki kutunun içine eğer;

- TAMAMEN BENZİYORSA 4;**
BİRAZ BENZİYORSA 3;
BENZEMİYORSA 2;
HİÇ BENZEMİYORSA 1 yazınız.

☐	1.	Herhangi bir sorunun olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ederler.
☐	2.	Annem ve babam büyüklerle tartışmamam gerektiğini söylerler.
☐	3.	Annem ve babam yaptığım her şeyin en iyisini yapmam için beni zorlarlar.
☐	4.	Annem ve babam herhangi bir tartışma sırasında başkalarını kızdırmamak için, susmam gerektiğini söylerler.
☐	5.	Annem ve babam bazı konularda “sen kendin karar ver” derler.
☐	6.	Derslerimden ne zaman düşük not alsam, annem ve babam kızar.
☐	7.	Ders çalışırken anlayamadığım bir şey olduğunda, annem ve babam bana yardım ederler.
☐	8.	Annem ve babam kendi görüşlerinin doğru olduğunu, bu görüşleri onlarla tartışmamam gerektiğini söylerler.
☐	9.	Annem ve babam benden bir şey yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini de açıklarlar.
☐	10.	Annem ve babamla her tartıştımda bana “büyüdüğün zaman anlarsın” derler.
☐	11.	Derslerimden düşük not aldığımda, annem ve babam beni daha çok çalışmam için desteklerler.
☐	12.	Annem ve babam yapmak istediklerim konusunda kendi kendime karar vermeme izin verirler.
☐	13.	Annem ve babam arkadaşlarımı tanırlar.
☐	14.	Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığımda, bana karşı soğuk davranırlar ve küserler.
☐	15.	Annem ve babam sadece benimle konuşmak için zaman ayırırlar.
☐	16.	Derslerimden düşük notlar aldığımda, annem ve babam öyle davranırlar ki suçluluk duyar ve utanırım.
☐	17.	Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz.
☐	18.	Annemi ve babamı kızdıracak bir şey yaptığımda, onlarla birlikte yapmak istediğim şeyleri yapmama izin vermezler.

Aşağıda her ifadenin yanında bulunan kutulardan sadece size uygun olanın içine çarpı (X) işareti koyunuz.

19. Genel olarak annen ve baban okul zamanı hafta içinde gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi?

Evet

Hayır

Eğer cevabınız **Evet** ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

Aşağıda insanların duygularını kontrol etmekte kullandıkları bazı yöntemler verilmiştir. Lütfen her durumu dikkatlice okuyunuz ve her birinin sizin için ne kadar doğru olduğunu içtenlikle değerlendiriniz. Değerlendirmenizi uygun cevap önündeki yuvarlak üzerine çarpı (X) koyarak işaretleyiniz.

1. Ne hissettiğim konusunda netimdir.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman
2. Ne hissettiğimi dikkate alırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman
3. Duygularım bana dayanılmaz ve kontrolsüz gelir.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman
4. Ne hissettiğim konusunda net bir fikrim vardır.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman
5. Duygularıma bir anlam vermekte zorlanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman
6. Ne hissettiğime dikkat ederim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman
7. Ne hissettiğimi tam olarak bilirim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman
8. Ne hissettiğimi önemserim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman
9. Ne hissettiğim konusunda karmaşa yaşarım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

Ne kadar yaratıcısınız? Aşağıdaki test sahip olduğunuz kişisel özellikler, tutumlar, değerler, güdüler ve ilgileri karakterize etmektedir. Ayrıca yüksek yaratıcı kişiliğinizi belirlemenize yardımcı olacaktır. Bu seçeneklerin doğru veya yanlış cevabı yoktur. Her bir ifade için size en yakın seçeneği işaretleyiniz. Vereceğiniz samimi cevaplar için şimdiden teşekkür ederim.

Sıra No	YARATICILIK ÖLÇEĞİ SEÇENEKLER	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
1	Belirli bir problemi çözerken her zaman doğru işlemleri takip ettiğim konusunda büyük ölçüde emin olarak çalışırım			
2	Cevabını alamayacağımı düşündüğüm soruları sormak zaman kaybıdır			
3	Bir problemi çözerken bir işe yoğunlaşmam diğer insanların çoğundan daha düşük düzeydedir			
4	Problem çözmek için adım adım mantıklı basamakların en iyi yöntem olduğuna inanırım			
5	Grup çalışmalarında, bazen fikrimi sesli söyleyerek diğerlerinin sözünü keserim			
6	Zamanımın çoğunu başkalarının benim hakkımdaki düşünceleri düşünerek harcarım			
7	Benim için doğru olduğuna inandığım şeyleri yapmak, başkalarının onayını kazanmaya çalışmaktan çok daha önemlidir			
8	Olaylar karşısında kararsız görünen insanlara karşı saygımı yitiririm			
9	Diğer insanlardan daha çok, ilgilendiğim ve heyecan duyduğum şeylere gereksinim duyarım			
10	İçimden geçenleri nasıl kontrol altında tutacağımı bilirim			
11	Zamanımın çoğunu zor problemlerle uğraşarak geçirebilirim			
12	Bazen aşırı istekli olurum			
13	En iyi fikirlerimi özellikle belirli bir şeyle meşgul olmadığım zaman üretirim			
14	Bir sorunun çözümüne yaklaştığım zaman sezgilerime ve "doğruluk" veya "yanlışlık" hislerime güvenirim			
15	Problem çözümünde; problemi analiz ederken hızlı, topladığım bilgileri sentez ederken daha yavaş çalışırım			
16	Bazen kuralları ihlal ettiğim ve gerektiği gibi davranmadığım için eleştirilirim			
17	Koleksiyon hobisini severim			
18	Hayal alemine dalmak, çok önemli projelerimin ortaya çıkmasına neden olur			
19	Gerçekçi ve tarafsız insanları severim			
20	Eğer şimdiki mesleğim dışında iki tür meslekten birisini seçmek durumunda olsaydım kâşif yerine tıp doktoru olmayı tercih ederdim			
21	Benimle aynı sosyal sınıf ve meslek grubundan olan insanlarla daha kolay anlaşabilirim			
22	İleri düzeyde estetik duyarlılığa sahibim			
23	Hayatımı yüksek statü ve güç elde etmek için sürdürürüm			

Harun OZ
Şube Müdürü

Google Aysen.Gure@ankara.edu.tr

Gmail için masaüstü bildirimlerini etkinleştirmek üzere burayı tıklayın. Daha fazla bilgi Gizle

Gmail

E-POSTA YAZ

Gelen Kutusu (513)

Yıldızlı

Önemli

Gönderilmiş Postalar

Taslaqlar (25)

Çevreler

Unwanted

özge

İstanbul Üniversitesi/Ölçek kullanım izni

özge erduran 24.10.2016

Sayın Hocam, Ben Özge Erduran Tekin.İstanbul Üniversitesi'nde PDR master öğre...

Aysen.Gure@ankara.edu.tr 24.10.2016

Alıcı: bana

Merhaba Özge.
ABTÖ yü çalışmanızda kullanabilirsiniz. Kolay gelsin.
Prof. Dr. Ayşen Güre

016-10-24 13:39, özge erduran yazmış:

özge erduran <pskdanozgeerduran@gmail.com> 27.10.2016

Alıcı: Aysen Gure

Sayın Hocam,

Çok teşekkür ederim.Saygılarımla.

24 Ekim 2016 14:16 tarihinde <Aysen.Gure@ankara.edu.tr> yazdı:

Yanıtlamak veya Yönlendirmek için burayı tıklayın

15 GB'lık kotanın 1,28 GB'ı (%8) kullanılıyor [Yönet](#) [Şartlar - Gizlilik](#) Son hesap etkinliği: 2 saat önce [Ayrıntılar](#)

Google baksoy28@gmail.com

Gmail için masaüstü bildirimlerini etkinleştirmek üzere burayı tıklayın. Daha fazla bilgi Gizle

Gmail

E-POSTA YAZ

Gelen Kutusu (513)

Yıldızlı

Önemli

Gönderilmiş Postalar

Taslaqlar (25)

Çevreler

Unwanted

özge

Fwd: ne kadar yaratıcısınız

Bulent Aksoy <baksoy28@gmail.com> 31.10.2016

Alıcı: bana

Özge hanım merhaba,
Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek ve puanlaması ektedir. (Tezde 30. Sorunun puanlamasında maddi hata var, doğrusu ektedir). Takıldığınız bir konu olursa ' den ulaşabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

özge erduran <pskdanozgeerduran@gmail.com> 31.10.2016

Alıcı: Bulent

Çok teşekkür ediyorum Hocam ilginize. Değerlendirme de sorun yaşarsam sizi rahatsız etmek isterim.Saygılarımla.

31 Ekim 2016 12:21 tarihinde Bulent Aksoy <baksoy28@gmail.com> yazdı:

Bulent Aksoy <baksoy28@gmail.com> 31.10.2016

Alıcı: bana

Rahatsızlık ne demek katkı olursa memnun olurum. İyi çalışmalar dilerim.

31 Ekim 2016 Pazartesi tarihinde, özge erduran <pskdanozgeerduran@gmail.com> yazdı:

Gmail için masaüstü bildirimlerini etkinleştirmek üzere burayı tıklayın. Daha fazla bilgi Gizle

Gmail

E-POSTA YAZ

Gelen Kutusu (513)

Yıldızlı

Önemli

Gönderilmiş Postalar

Taslaqlar (25)

Çevreler

Unwanted

özge

üzerine etkisi" konusu üzerinde çalışmayı düşünüyorum.

Duygu Düzenlemede Güçlükler ya da Duygu Düzenleme Ölçeğini kullanmama izin verirsiniz çok sevirim.

Sekizinci sınıf yani 14 yaş için geçerlik ve güvenilirlik çalışması ayrıca yapılmış mıydı bulamadım,onu da size danışmak istedim. Geribildirimde bulunursanız çok sevirim.Saygılarımla.

Tulin Gencoz <tgencoz@metu.edu.tr> 23.09.2016

Alici: bana

Merhabalar,

Makaleyi, olcegin son halini, degerlendirilmesi icin hazirladigim dokumani ve referans bilgilerini ekte yolluyorum.

Ayrica ergenlerle yapilmis arastirmanin referansini asagida, makalesini ekte yolluyorum.

lyi calismalar dileklerle,

Tulin Gencoz, Ph.D.
Professor of Clinical Psychology
Director of Graduate School of Social Sciences
Middle East Technical University
06800 Ankara
TURKEY

Prof. Dr. Tulin Gençöz
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
06800 Ankara
TURKIYE

Hangouts kişisi yok
[Birini bulun](#)

Gmail için masaüstü bildirimlerini etkinleştirmek üzere burayı tıklayın. Daha fazla bilgi Gizle

Gmail

E-POSTA YAZ

Gelen Kutusu (513)

Yıldızlı

Önemli

Gönderilmiş Postalar

Taslaqlar (25)

Çevreler

Unwanted

özge

Özge ölçeğinin son hali aşağıdadır .

Kararını verip uygulamaya başlayabilirsin. Katarınla ilgili beni haberdar etmeni rica edeceğim. Kolay gelsin. Neslihan

Neslihan Rugancı <lokomotiv07@gmail.com> 13.10.2016

Alici: bana

----- Yönlendirilen İletişim -----
Gönderen: "Neslihan Rugancı" <lokomotiv07@gmail.com>
Tarih: 23 Eyl 2014 10:52

Hangouts kişisi yok
[Birini bulun](#)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Özge ERDURAN TEKİN

E posta : pskdanozgeerduran@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans : 2015-2017 İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı.

Lisans : 2013 Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve
Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.

MESLEKİ DENEYİM

2013 Eylül- devam ediyor: Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Kurumlarda Psikolojik
Danışman.